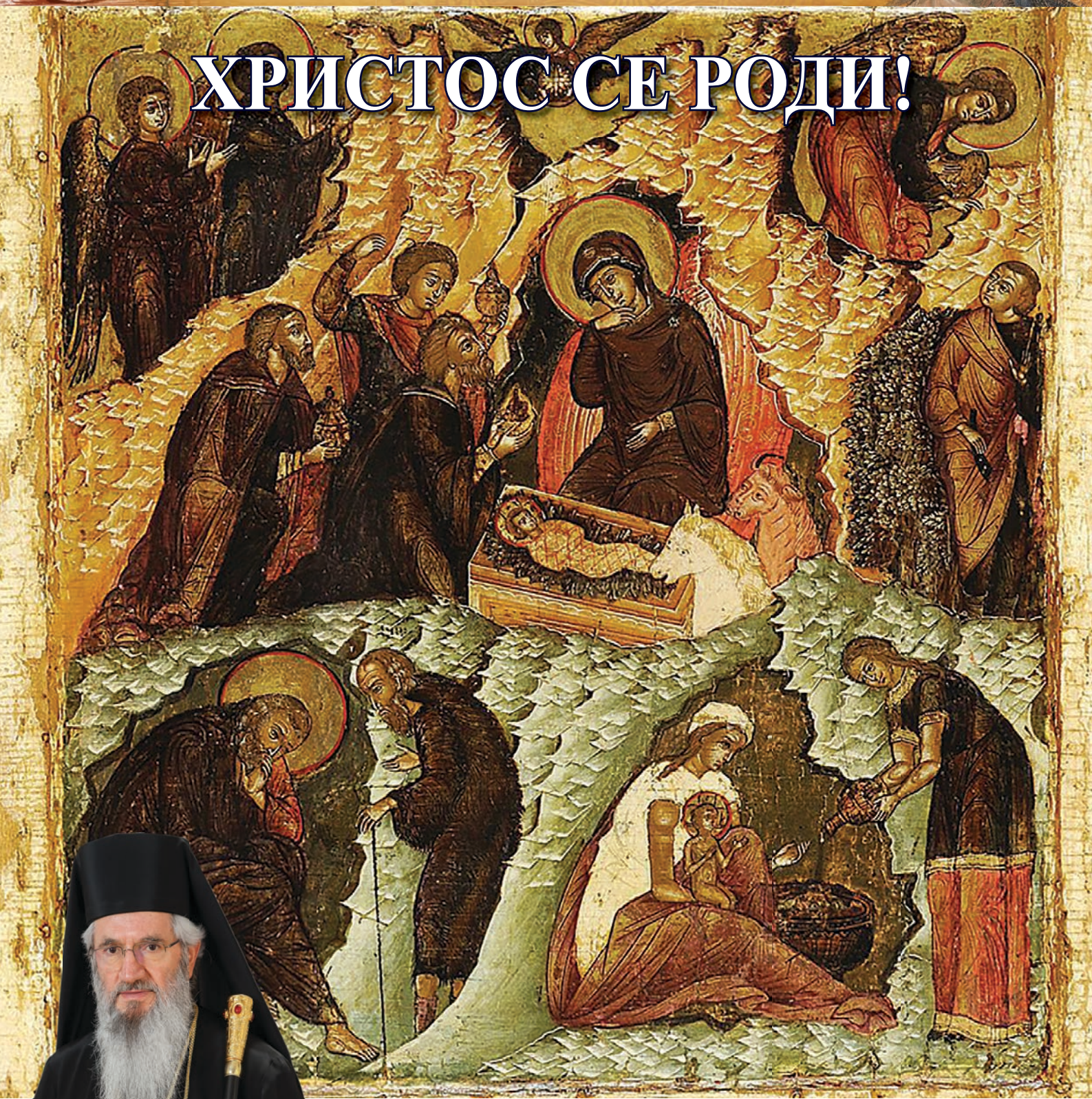

ХРИСТОС СЕ РОДИ!

*Тридесет година архијерејског
служења Владике Јована*

• Освештане цркве у Аранђеловцу и Стојнику

фото репортажа

Освештана црква Светог Јоаникија у Аранђеловцу

Каленик

Божјића посланица Епископа шумадијског Господина Јована *стр. 2*

Свети Теофан Затворник

Размишљања на рођење Христово

стр. 5

Олег Стењајев

Божјиће паримије као везе времена и завета *стр. 7*

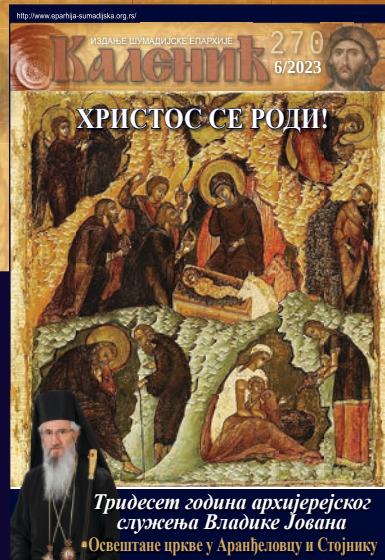

Прослављено тридесет година архијерејског служења Владике Јована	11
Мудрост, старање и вера оца Александра, разговор са Сергејом Шмеманом	16
Освећење цркве Светог Јоаникија у Аранђеловцу	18
Освећење цркве Рођења Светог Јована Крститеља у Стојнику	21
Небојша Ђокић, Освећење цркава у Византији и средњовековној Србији ...	35

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Нова издања
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
In memoriam
Дечија страна

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј ставрофор, Дејан Марковић, јереј,
Лазар Марјановић

Уредништво и администрација: "Каленић", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Издази са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XLIV,
Број 6, (270), 2023.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Издази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленић
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Ј О В А Н

**ПО МИЛОСТИ БОЖИЈОЈ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ
СВЕМУ СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И ВЕРНОМ НАРОДУ ОВЕ БОГОМ
ЧУВАНЕ ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ, БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА,
БОГА СИНА И БОГА ДУХА СВЕТОГА УЗ СВЕРАДОСНИ БОЖИЋНИ ПОЗДРАВ:
МИР БОЖИЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!**

*Роди нам се Дете, Син нам се даде,
којем је власт на рамену и име ће му бити:
Дивни, Саветник, Бог силни,
Отац вечни, Кнез мира (Ис 9, 6).*

Нека се узвеселе небеса и нека се радује земља на овај дивни празник девственог Рођења Господа и Спаса нашега Исуса Христа којим почиње остваривање тајне спасења света и човека! Данас се небо и земља изједначују у части, јер по речима Светог Григорија Паламе, „све се дође (земно) узвисује ка оностраном и бива једнако вредно као и горње (небеско) што снисходи ка њему“. Отуда нема ничега тако достојног почасти као што су пећина, јасле и повој Богомладенца, јер од свега што је Бог створио, нема ничега што би било корисније и божанственије од Рођења Христовог, које данас празнујемо.

Превечни и наднебески Логос постаде тело и настани се међу нама (Јн 1, 14), постаде земаљски, постаде најлепши међу синовима људским (Пс 45, 2). Ова велика тајна Божанског оваплоћења, Божијег бесконачног снисхођења и непојмљиве љубави према васцелој творевини превазилази сваки ум и сваку реч. Поставши савршени човек, Син Божији нас је на надуман начин учинио својим причасницима. Оставио нам је заповест да љубимо Бога и једни друге и тако нам указао да само кроз љубав можемо имати истинско богопознање (1Јн 2, 4). Живећи по заповестима Његовим, у окриљу Свете Цркве, ми почињемо да гледамо Његовим очима, дишемо Његовим плућима и мислимо Његовим умом. На тај начин постепено усвајамо Христов, јеванђељски етос, вечне вредности, постајући препорођени људи, грађани Царства небеског и укућани дома Божијега: *Не живим више ја, него живи Христос у мени* (Гал 2, 19) сведочи нам тако Свети апостол Павле.

Божић је празник мира и добре воље. Мир на земљи и добра воља међу људима јесте најлепши начин прослављања Бога, новорођеног Богомладенца, у ове свете и благе дане Христовог рођења. То је начин на који су Га прославили анђели и пастири када се родио, а на то су призвани и данас сви људи на свету, цело човечанство: *сви народи заплескајте рукама, покликните Богу гласом радовања* (Пс 47, 1).

Рођење Господа Исуса Христа је историјски догађај који је истовремено обрадовао и небо и

земљу, али је и узнемирио многе у Израиљу и Римској империји. Анђели и пастири славе Га у Витлејему; мудраци са Истока, пратећи звезду водиљу, путују ка Јерусалиму, међутим Ирод и сав Јерусалим уплашише се када мудраци упиташе: *Где је цар Јудејски који се роди?* (Мт 2, 2). Земља и небо обрадоваше се Спаситељу своме, али Ирод и сав Јерусалим уплашише се праведног Судије. Уплашише се услед греха, уплашише се јер се тама развејава и опет настаје светлост, јер се остварило оно о чему је благовестио Свети пророк Исаија: *Народ који ходи у тами видјеће видјело велико, и онима који сједе у земљи гдје је смртни сјен засвијетлеће видјело* (Ис 9, 2).

Бог Реч (Логос) – Друго лице Пресвете Тројице, предвечни Син Божији – оваплоћује се и рађа у времену као Богочовек Исус Христос како би спасао човека, слику Своју. Велики отац Цркве Свети Григорије Богослов о томе радосно кличе: „О, новог ли мешања! О, чуднога ли сједињења! Онај који Јесте постаје, и Нестворени ствара се, и Несместиви бива смештен, кроз разумну душу која је посредовала између Божанства и грубости тела, и Богати осиромашује, јер узима сиромаштво мојега тела, да бих се ја обогатио Његовим Божанством, и Онај који је пун празни се. Умањује се за кратко од Своје славе, да бих се ја причестио Његовом пуноћом. Какво је то богатство доброте! Каква је то тајна ради мене!“

То је суштина и смисао овог историјског догађаја и празника. То је порука о величини, узвишености и назначењу човека, порука о томе због чега се, ево, сам Бог смирује, рађајући се у пећини Витлејемској. Овај празник нам тако сведочи и о безграничној љубави Божијој према човеку и свету. Бог, браћо и сестре и драга децо духовна, никад не оставља и не одбацује човека, нити овај свет, који је премудро створио, не оставља без милости и доброте своје. Увек га држи на длану своме, јер је Свдржитељ, обнавља га и спасава јер је Спаситељ. То је највећа и најузвишенија порука, не само празновања Божића, него и свих спасоносних празника Господњих.

Рођење Христово објавили су анђели песмом *Слава на*

висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља (Лк 2, 14). Има ли, браћо и сестре, већег благослова Божијег, лепших и светлијих жеља од ових речи изговорених кроз уста анђела Божијих? Сигурно да нема. Јер шта може бити благословеније од тога да се стално узноси слава, односно благодарност Богу, која Му по природи и припада? Неућутно славословимо и неуморно псалмопојмо Богу због Његове неизмерне љубави према свима нама, због тога што праведнике љуби, а грешнике милује, а и ради тога што је све савршено уредио и сву твар држи у љубави чинећи тако да ништа од створеног не пропадне. Исто тако, шта има лепше на овој земљи него да владају мир и добра воља, односно слога међу нама људима? Ширећи мир на земљи ми постајемо истински усиновљени и по благодати се уподо-

супротставља нас најпре самим себи, па потом и другима. Приликом сваког сукоба прво нестаје унутарњи мир, па онда и свака богоугодна мисао или врлина. Тада почињу човеком да владају немир, презир и мржња, човек прогони Бога из себе, остављајући простор за нечастивога. Уместо тога, помиримо се најпре са Богом, а потом са свима људима око себе и мир ће царевати у душама нашим. Када се у нама роди мир, онда ће наступити и добра воља према другим људима. Знајмо да ништа важније нема од братске слоге и љубави које граде, и породицу, и Цркву, и државу. Буди градитељ, а не рушитељ! Рушење припада противнику Бога и људи, а ми смо позвани да будемо градитељи како мира тако и слоге међу собом.

Мир Божији је оно што је неопходно сваком човеку.

Мир је основа на којој ми стојимо и на њему зидамо себе и свој живот. Мир Божији је корен из којег се развија сваки други мир, свака врлина и заједница међу људима. Мир Божији је сам Бог међу нама – Христос, а Он је Бог свих људи. Често заборављамо да је Христос дошао да спасе цели свет, то јест све људе, па Му приписујемо особине које су производ наших искуства, као што су раздори и подвајања. Мислимо да Бог дели људе, да постоје они који су Његови и они који нису Његови, они који припадају Њему и они које Он није усвојио. Често сматрамо да постоје избрани и неки други који нису избрани, при чему себе, по правилу, сврставамо у избране. Бог, међутим, исту количину љубави излива на сваког човека, *сунцем својим обасјава и зле и добре, и даје дажд и праведнима и неправеднима* (Мт 5, 45). То да ли та љубав Божија која се излива на нас може донети плод и резултат у нашем животу зависи искључиво само од нас, односно колико ми имамо љубави према Богу и ближњима и колико имамо мира Божијег у

бљавамо Ономе који је рекао: *Блажени миротворци јер ће се синови Божији назвати* (Мт 5, 9). Због тога ове речи нису случајно изговорене баш у тренутку рађања Христовог, који је једини и истински прави извор славе и мира и слоге. Због тога је Божић дан пројаве небеског мира на земљи и позив свима људима на мир и узајамно праштање. Најочигледнији израз доживљаја Христовог Рођења изражен је речито у катавасији девете песме Божићног канона: „Тајну чудесну видим и преславну; небо као пећину; престол херувимски – Дјеву; пећину као место где положен би несместиви, Христос Бог, Кога у химнама прослављајући величамо.“

Шта је то што нас онда спречава да загрлимо брата свога? То су грех, мржња и незадовољство који су се уселили у нас. Демон нас држи у канцама мржње своје и

нама и колико тај мир ширимо око нас.

Најистинитије рођење Христово се дешава у срцу људском што су доживели, описали и предали нам трезвеноумни Оци. „Слово Божије, које се тада родило у телу у Витлејему, рађа се духом драговољно, из човекољубља, код оних који то желе. И постаје одојче и себе уобличава у њима кроз врлине. И појављује се онолико колико зна да то може да види онај ко Њега прима. Гледајући са мудрошћу ту силу тајне, Свети апостол Павле каже: *Исус Христос је исти јуче и данас и у векове векова* (Јев 13, 8), јер познаје да је тајна увек нова и никада не застарева када се у уму доживљава“ (Свети Максим Исповедник).

Ово је мотив да се стално враћамо Божићу. Повратак Божићу треба да буде повратак трагању за дубљим

смислом живота, смислом у лику Богомладенца од Деве рођеног. Обнова празника и обичаја захтева, на првом месту, обнову вере у Христа Богочовека. Једино том дубоком вером, предбожићни и божићни обичаји добијају своје право значење за свакодневни живот. Овај Божић дочекујемо у свету који раздиру немири. Но, не треба имати заблуде, мира не може бити за оне који не допуштају да буду просвећени јеванђељским миром. Свако ко не жели да раздвоји добро од зла, правду од неправде, насилника и агресора од жртве, лопова од поштенног радника, лаж од истине – осуђује себе на вечити немир и многа зла.

Драга децо духовна, ако се определимо да будемо обличовани тајном љубави и смирења, пројављеном у догађају Рођења Христовог, преобразиће се и све око нас. Ако нам мерило свих вредности постане Божанско Дете које повијено лежи у јаслама, зачујемо исти онај укрепљујући глас анђела који је у првој божићној ноћи утешито пастире: *Не бојте се! Јер вам, ево, јављам радост велику која ће бити свему народу. Јер вам се данас роди Спас, који је Христос Господ* (Лк 2, 10-12). Ова благословена порука је охрабрење свима нама, а свет распарчан страдањима и немирима враћа у место Божанског мира и радости. Да би тај даровани мир постао делотворан у новој години и у нашем животу, морамо се својски потрудити и ширити га око себе. Небеска слава Божија, спасоносни Мир Христов и богомдана добра воља међу људима – нека данас, на Божић, и у све дане нашег живота, буде са свима нама, и свима Божијим људима и створењима! Сва Земља нека се протвори у Витлејемске јасле, да прими Богомладенца Христа у срца свих нас и у домове свих верних људи Божијих, а посебно напаћеног народа нашег православног на Косову и Метохији, који годинама нема мира и који је растрзан и разаципан, како изнутра тако и изван, а жедан је мира и љубави, правде и слободе, жедан Христовог Божића и Царства које Христос, Спас наш, доноси и даје за све нас у овај спасоносни дан и празник Божића.

Клањући се Рождеству Христовом, молимо се да у нама, али и у свима са којима делимо простор и време живота и у свим народима света, завладају љубав, разумевање и божићна добра воља и мир који превазилази сваки ум (Флп 4, 7). Увек имајте на уму да истински православни хришћани прослављају Бога само када шире мир и добру вољу међу људима, јер су само људи мира и добре воље, истински борци против сваког греха и зла, како у себи тако и у свету око себе. Зато рецимо свима људима, свима који вас воле али и онима који вас не воле:

**МИР БОЖИЛИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!
ВАИСТИНУ СЕ РОДИ!**

Срећна и Богом благословена наступајућа
Нова 2024. година!

Ваш молитвеник пред Богомладенцем Христом

Епископ шумадјски

Епископ шумадјски

ИЗ СЛУЖБЕ ПРАЗНИКА ТЕЛЕСНОГ РОЂЕЊА ГОСПОДА БОГА И СПАСИТЕЉА НАШЕГА ИСУСА ХРИСТА

(У преводу са грчког др Ненада Ристовића)

КАНОН ГОСПОДИНА КОЗМЕ

глас 1:

Прва ода

Ирмос: Христос се рађа – славите! Христос с небеса – у сусрет му изађите! Христос на земљи – узнесите се! Певај Господу сва земљо! У весељу пој народе! – Јер Он се прослави.

Онога који је створен по Божијем лику, упропашћеног преступом, свега препуштеног пропадању, отпадника од божанственог живота, мудри Створитељ изнова пресаздава. – Јер Он се прослави.

Видевши како човек, кога је рукама створио, пропада, Саздаатељ, нагнувши небеса, сиђе и оваплотивши се од божански чисте Дјеве, целога га проже (Својим божанским) бићем. – Јер Он се прослави.

Мудрост, Реч, Сила, Син и Сјај Оца, Христос Бог, очовечивши се кришом од сила, како надземних тако и оних са земље, обновио нас је. – Јер Он се прослави.

Трећа ода

Ирмос: Сину пре векова од Оца непропадљиво рођеном, а недавно од Дјеве без семена оваплоћеном, Христу Богу, узвикнимо: „Ти узнесе рог наш, Ти си свет, Господе!“

Од блата начињени Адам, деоник више него изврсног задахнућа, па преваром женином у целости поданик пропадања, видевши Христа произашлог од жене, виче: „Ти се ради мене саобрази мени, Ти си свет, Господе!“

Уподобивши се обличјем расточености нас од безвредне глине обликованих и пруживши нам божанску природу делећи са нама тело од ње лошије, постао си човек, остајући Бог. Ти уздиже рог наш, Ти си свет, Господе!

Весели се, Витлејеме, цареве вођама јудејским! Из тебе изађе на видело Пастир Израилев ношен на плећима херувима – Христос. Он узнесе рог наш, Он поста Цар свих.

Четврта ода

Ирмос: Изникао си из Дјеве као она стабљика из Јесејевог корена и као онај цвет из њега, Христе. Дошао си као онај хваљени из горе засењене честаром, оваплотивши се од оне која није упознала мужа, нематеријални Боже. – Слава Твојој моћи, Господе!

Као онај кога давно јаков предсказа као очекивање незнабожаца заблистао си из Јудина племена, Христе, и дошао си да однесеш моћ Дамаска и плен Самарије, преокрећући заблуду у лепоту вере у Бога. – Слава Твојој моћи, Господе!

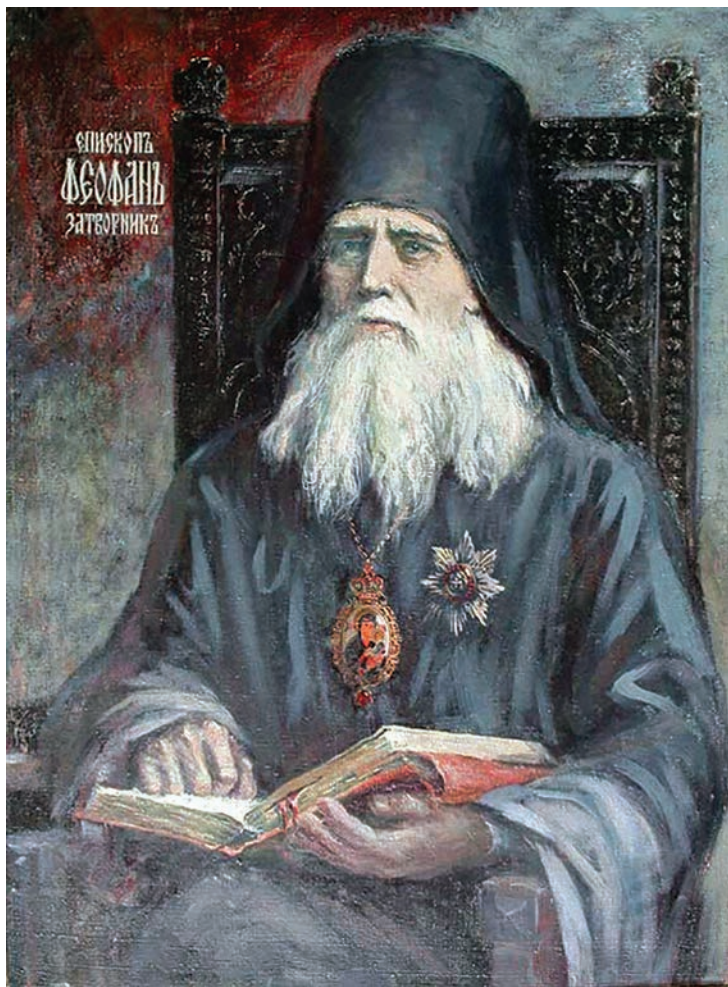
Поверенике речи пророка Валаама, мудре посматраче звезда од Јакова, Господару, и јасно си прихватио њих који су Ти донели дарове вредне примања као приносиоце првина од незнабожаца.

Као киша на кошевину, као капља што капље на земљу, тако си, Христе, сишао у утробу Дјеве. Етиопљани и Таршани, острва Арабијска и Саба Међанска, господари све земље, падоше пред тебе. – Слава Твојој моћи, Господе!

Свети Теофан Затворник

РАЗМИШЉАЊА НА РОЂЕЊЕ ХРИСТОВО

Слава Теби, Господе! Опет смо дочекали светли дан Рођења Христовог, време је да се веселимо и радујмо. Да би повећала нашу радост ових дана, Света Црква је са намером пред њима установила пост – својеврсну стегу, да бисмо, ступајући у дане светих празника, имали осећај као да излазимо на слободу. При свему томе Она никако неће да се предајемо само наслађивању чула

и једино плотским задовољствима. Него је одвајкада, назвавши ове дане светим празницима, захтевала да и наше весеље током ових дана буде свето, као што су они свети. И да нико то не заборави док се весели, ставила нам је у уста кратку песму у славу рођеног Христа, којом смирује тело и узвисује дух, указујући му на активности достојне ових дана: „Христос се рађа – славите” и остало.

Славите Христа, славите га тако да се овим славословљем наслађују душа и срце, и да се тиме угуши сваки порив за неко друго дело и занимање, које обећава било какву утеху. Славите Христа: то није састављање дугачких похвалних песама Христу, не; али ако, разшљајући или слушајући о рођењу Христа Спаситеља, нехотице из дубине душе ускликнете: слава Теби, Господе, што се родио Христос! – то је довољно; биће то тиха песма срца, која, међутим, пролази небеса и узлази до Бога. Појмите мало јасније оно што је Господ учинио за нас и видећете како је природно да сада упутимо такав позив.

Како би нам то било лакше, свешћемо у исту равн следеће случајеве са овим. Затворенику у тамници окованом у узе цар је обећао слободу... Чека затвореник један дан, други, чека месецима и годинама... не види испуњења, али не губи наду, верујући царској речи. На крају, показаше се знаци, само што није, његова пажња се напреже; чује галаму оних који се приближављу са веселим речима: ево спадају засуни и улази Избавитељ... Слава Теби, Господе – кличе нехотице заточеник. Дошао је крај моме тамновању, ускоро ћу угледати светлост Божију!

Други случај: болесник прекривен ранама, коме су сви удови ослабљени, испробао је све лекове и променио много лекара; његово трпљење се потрошило и био је спреман да се преда очајничком туговању. Говоре му да постоји још вештији лекар, који је све излечио управо од таквих болести као што је твоја; молили смо га – обећао је да ће доћи. Болесник верује, враћа му се нада и он очекује обећано... Пролази сат, два, пролази више сати – неспокојство изнова почиње да изједа његову душу... Већ је предвече, неко је допутовао... иде... отварају се врата, и улази Жељени... Слава Теби, Господе! – кличе болесник.

Ево још једног случаја: надвио се претећи облак. Мрак је покрио лице земље. Гром потреса темеље планина и муње парају небо с краја на крај, због тога су сви у страху, као да је наступио крај света. Када потом претња пролази и небо се разведрава, свако, уздишући, говори: Слава Теби, Господе!

Приближите ове случајеве себи и видећете да је у њима сва наша историја. Претећи облак гнева Божијег био је над нама – дошао је Господ Помиритељ и разгнао овај облак. Били смо покривени ранама грехова и страсти – дошао је Лекар душа и исцелио нас... Били смо у узама ропства – дошао је Ослободитељ и Разрешитељ уза наших... Приближите све то срцу своме и опазите својим чулима, и нећете издржати да не ускликнете: Слава Теби, Господе, што се родио Христос!

Не покушавам да вам својим речима донесем такву радост: то је ван домашаја сваке речи. Дело, које је Господ извршио рођењем, тиче се сваког од нас. Они који ступају у општење са Њим примају од Њега слободу, излечење, мир, поседују све ово и окушају сладост свега овога. Онима који доживљавају све ово у себи немамо ради чега говорити „радујте се”, зато што они не могу да се не радују, а онима који не доживљавају, рашта говорити: „радујте се”; они се не могу радовати. Онај коме су везане руке и ноге, ма колико му ми говорили „радуј се избављењу”, неће се обрадовати. Покривеном ранама грехова одакле ће доћи радост исцељења? Како слободно да дише онај који је уплашен претњом гнева Божијег? Таквима је могуће само рећи: „Приђите Младенцу повијеном, који лежи у јаслама, и иштите од Њега избављење од свих зала која вас сналазе, јер је овај Младенац – Христос, Спас света”.

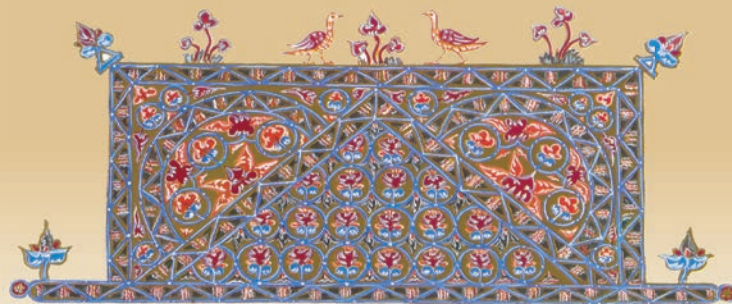
Волео бих да се сви радују управо овом радошћу и да не желе да знају за друге радости, али нису сви који потичу из Израиља – Израиљ. Сада ће почети празна, разуларена забава, која подстиче пожуду: похота очију,

окретање, обртање. Колико год да говорите онима који све ово воле „укротите се“, они запуше уши и не слушају – и увек ће светле дане празника довести дотле да ће приморати милостивог Господа да окрене своје очи од нас и да каже: „Мрске су ми све ваше прославе!“ И стварно, многа од наших заједничких весеља уистину су мрзост паганска, то јест, нека весеља су нам пренесена из многобожачког света, а друга, иако су се касније појавила, прожета су духом многобоштва. И као да се намерно измишљају у већем броју баш у дане Божића и Васкрса. Занесени њима дајемо кнезу овога света – мучитељу своме, противнику Божијем, повод да говори Богу: „Шта си ми учинио Рођењем и Васкрсењем својим? Сви к мени долазе!“ Али нека у дубини срца нашег чешће одјекују речи 50. псалма: „Ти си праведан у пресуди Твојој и чист у суду Твоме“.

Нас привлачи просвећена Европа... Да, тамо су најпре биле обновљене паганске гадости, које су биле изгнане из света. Отуда су већ прешле и настављају да прелазе нама. Удахнувши у себе овај адски смрад, вртимо се као опседнути, сами себе не схватајући. Али присетимо се дванаесте године: због чега су то долазили к нама Французи? Бог их је послао да истребе оно зло, које смо од њих попримили. Покајала се тада Русија, и помиловао ју је Бог. А сада је, чини се, већ почела да заборавља тај наук. Ако се опаметимо, наравно, ничег неће бити; а ако се не опаметимо, ко зна, можда на нам опет пошаље Господ такве учитеље, да би нас освестили и поставили на пут исправљања. Такав је закон правде Божије: оним се лечите од греха, што вас је довело њему. То нису празне речи, него дело, које потврђује глас Цркве. Знајте, православни, да се Богу не може ругати. Знајући то, веселите се и радујте у ове дане са страхопоштовањем. Освећујте светли Празник светим делима, активностима и весељима, да би сви, гледајући на нас, рекли: код њих су свети празници, а не некаква бесовска игралишта несретника и развратника, који не знају за Бога.

Превео са руског Горан Дабетић

ИЗ СЛУЖБЕ ПРАЗНИКА ТЕЛЕСНОГ РОЂЕЊА ГОСПОДА БОГА И СПАСИТЕЉА НАШЕГА ИСУСА ХРИСТА

(У преводу са грчког др Ненада Ристовића)

КАНОН ГОСПОДИНА КОЗМЕ

Пета ода

Ирмос: Ти који си Бог мира и сажаливи Отац послао си нам Гласника великог савета Твог, да нам пружа мир. Стога упућени ка светлости богопознања још за ноћи на јутарњој молитви славу ти исказујемо, Човекољупче. Приставши да се по царевој наредби попишеш међу слуге, Христе, нас слуге си ослободио од врага и греха, Себе у целости ускладивши са нашом убогошћу, на основу тога јединства и заједништва земаљског створа си обогтворио.

Ето, Дјева – како је давно речено – зачевши у утроби, роди Бога очовеченог, а да при томе оста Дјева. Њој преко које се ми грешни с Богом миримо, запевајмо с вером као оној која је стварно Богородица.

Шеста ода

Ирмос: Јона као плод би избачен из утробе морске звери онакав какав је у њу доспео, а Реч, у утроби Дјеве настањена и (од ње) тело узела, изађе (из ње) сачувавши је неокрњеном, јер од кварења, коме (ни Сам) не подлеже, задржа нетакнутом (Своју) Родитељку.

Дође, оваплотивши се, Христос, Бог наш, из утробе коју Отац пре данице створи. Он који држи узе безгрешних сила леже у јасле немушних (животиња), повија се пеленама, а дреши пуно замршене узе грехова.

Као подмладак Адамов, дете материје, роди се Син и даде се вернима. Он је Отац и Челник будућег века и зове се Гласник великог савета, Он је Бог силни, Он под Својом влашћу држи сву творевину.

Седма ода

Ирмос: Дечаца заједно у побожности одгајени, презревши безбожну наредбу, не уплашише се претње огњем, но стојећи наред пламена певаху: „Благословен си, Боже отаца!“

Док су бдели на пољу, пастири доживеше збуњујућу појаву светлости, јер их обасја слава Господња и анђео који им викаше: „Запевајте – јер родио се Христос – благословен си, Боже отаца!“

Наједном, уз реч анђела, небеске војске стадоше да кличу: „Слава Богу на висини, мир на земљи, добра воља међу људима! Христос засија! Благословен си, Боже отаца!“ „Шта ово значи?“, рекоше пастири. „Хајде да видимо то што се догодило – божанског Христа!“ А када дођоше у Витлејем с Родитељком се клањаху и певаху: „Благословен си, Боже отаца!“

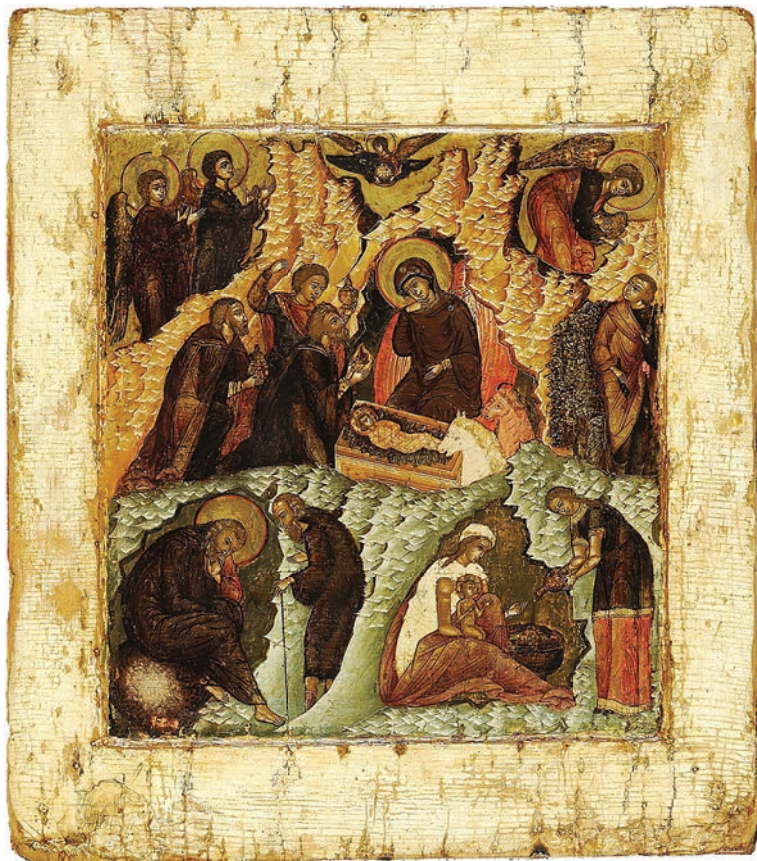
Олег Стењајев, протојереј

БОЖИЋНЕ ПАРИМИЈЕ КАО ВЕЗЕ ВРЕМЕНА И ЗАВЕТА

Паримија (грч. *παροιμία* – казивање) је елемент богослужења: фрагмент из књига Старог Завета, који се свечано чита током богослужења у Православној и Римокатоличкој Цркви.

Паримије, по правилу, садрже у себи пророштва о празнованом догађају или похвалу светитељу, чији се спомен врши. Богослужбена књига, у којој су сакупљене паримије, у Православљу носи назив „Паримејник” („Паримјник”).

Могуће је да постоји историјска веза између читања паримија и читања синагогалних гафтара (јевр. *הפטרה*), одломака из Пророчких књига, којим се завршава јавно читање недељне главе Торе (Петокњижја) у суботње и друге празничне дане, укључујући свечане службе посних дана. На тај начин се проглашава јединство старозаветног откровења у његовим различитим деловима (оно што ми сада називамо „паралелни текстови Библије”).

Читање паримија у хришћанској традицији може потицати од најстаријих времена, када су се верници окупљали на свеноћна богослужења, која су се окончаваала служењем Литургије. Велики део ових ноћних бдења састојао се од читања библијских текстова: читани су старозаветни списи, а народ је, седећи, слушао казивања (*παροιμία*). Књиге су у то време коштале веома много, и није свака породица могла себи да дозволи њихову куповину, што је надомештено јавним читањима за време богослужења.

С друге стране, читањем старозаветних паримија проглашавало се јединство хришћанске Библије – књига Старог и Новог Завета: „Истражујте Писма, јер ви мислите да у њима имате живот вечни; а баш она сведоче о мени” (Јн. 5, 39); „И, почевши од Мојсија, и од свију пророка разјасни им што је у свим Писмима о Њему” (Лк. 24, 27). Овај спој

речи – „у свим Писмима” – подвлачио је јединство доминантне теме целог библијског откровења, теме сведочења о Господу Исусу Христу. Ако се присетимо да је Библија апостола и првих хришћана превасходно био Стари Завет (види: Дап. 15, 21), тада постаје јасније присуство током богослужења текстова из старозаветних књига.

Значајан период времена сакупљани су новозаветни текстови у један зборник (*канών*). У бољем случају, хришћани Палестине су могли имати Јеванђеље по Матеју и посланице Петра и Јакова (оно што им је непосредно било послато). Слично њима, и хришћани Рима су могли имати само Јеванђеље по Марку (по предању, сведочанства о Христу апостола Петра записана су од стране Марка у Риму) и Посланицу Римљанима апостола Павла.

Сада, у предворју Рођења Христовог, покушајмо да размотримо особености божићних паримија.

У навечерје Рођења Христовог, на првој паримији чита се одломак прве главе Књиге Постања, од 1. до 13. стиха, где се описују догађаји прва три дана стварања. Овај текст отвара се речима: „У почетку створи Бог...” С чим је ово могло бити повезано?

У схватању древних хришћана овај приступ можемо разматрати као Протојеванђеље.

„Шта је почетак свега, ако није Господ наш и Спаситељ свих (1 Тим. 4, 10) Исус Христос, рођен пре сваке твари (Кол. 1, 15)? Дакле, у овом Почетку, то јест у свом Логосу, створи Бог небо и земљу. Исто тако и јеванђелиста Јован говори у првим стиховима свог Јеванђеља: У почетку беше Логос (Реч, Слово), и Логос беше у Бога, и Логос беше Бог... Све кроз Њега постаде, и без Њега ништа не постаде што је постало (Јн. 1, 1, 3)”¹.

С друге стране, у Христу је сав свет, који је пао у Адаму, такорећи изнова створен. „Дакле, ко је у Христу, тај је нова твар; старо је прошло, сада је све ново” (2 Кор. 5, 17). То јест, Рођењем Христовим посматрамо, такорећи, почетак новог дана и новог света – Цркве Новог Завета! „По милости Господњој ми нисмо ишчезли, јер се милосрђе Његово није исцрпело (то јест приликом стварања првог света – протојереј О. С.). Он се обнавља сваког јутра (приликом вршења Литургије – протојереј О. С.); велика је верност Твоја!” (Плач. 3, 22–23).

Следећа паримија у навечерје Рођења Христовог јесте читање из 24. главе Књиге Бројева. Овде се приповеда о тајанственом многобожачком пророку Валааму, савременику Боговидца Мојсија, који созерцава, проничући кроз време и простор, Витлејемску звезду: „Видим га, али сада још не; гледам га, али није близу. Излази звезда од Јакова и устаје жезал од Израиља...” (Бр. 24, 17).

Указивањем на „жезал од Израиља” овде се позива на пророштво о Христу самог Јакова (Израиља): „Неће се одвојити скиптар од Јуде, докле не дође Онај коме припада, и Њему је послушност народа” (Пост. 49, 10). То јест Христос се као нови Цар над наслеђем Јакова рађа у исто време када је (жезал), као символ царске власти, био одузет од царског дома патријарха Јуде и над Јудејцима се уздигао као владар цар који није припадао царском дому Јудејаца, па чак није био Јеврејин, то је Ирод Први Велики, пореклом Идумејац, син Антипатра, римског прокуратора Јудеје.

У пророштву Јакова такође се указује да се Христос рађа у овом свету онда када судска власт – право да доносе пресуде – бива одузета од Јудејаца („одлази... и законодавац бедра његовог”), што се и испунило у данима земаљског живота Христа Спаситеља. Касније, када Јудејци доносе смртну пресуду за Христа, потребно им је да се ради њеног озакоњења упуте прокуратору Понтију Пилату.

Са друге стране, не можемо да не приметимо да нам созерцање које је имао многобожачки пророк Варлаам о Витлејемској звезди пророчки указује на тројицу многобожачких мудраца, које је светлост ове звезде довела на место Христовог Рођења у Витлејемску пећину: „Када се Исус роди у Витлејему јудејском у дане Ирода цара, где, дођоше мудраци од Истока у Јерусалим и рекоше: где је цар јудејски који се роди? Јер видесмо његову звезду на Истоку и дођосмо да му се поклонимо” (Мт. 2, 1–2).

Следећа паримија указује на пророштво Михеја, који је предказао о Христу: „А ти, Витлејеме-Ефрато, ако и јеси најмањи међу хиљадама Јудинијем, из тебе ће изаћи који ће бити господар у Израиљу, којем су изласци од почетка, од вечних времена” (Мих. 5, 2). Група речи „изласци од почетка, од вечних времена” говори о Божанственом пореклу Христа, који је рекао о себи: „Ја сам Алфа и Омега, почетак и крај, говори Господ, који јесте и беше и долази, Сведржитељ” (Откр. 1, 8); и још: „Тада му говораху: Ко си Ти? И рече им Исус: Почетак, што вам кажем” (Јн. 8, 25).

После пророштва из Књиге Михеја даје нам се паримија која садржи у себи пророштво о Христу из Књиге пророка Исаије (11. глава). Између осталог, овде налазимо следеће речи: „И правда ће му бити појас по бедрима, и истина појас по боковима. И вук ће боравити с јагњетом, и рис ће лежати с јаретом, теле и лавић и угојено живинче биће заједно, и мало дете водиће их. И крава и медведица заједно ће пасти, младунчад њихова лежаће заједно, и лав ће јести сламу као во. И дете које сиса играће се над рупом апсидином, а дете одбијено од сисе завлачиће руку своју у рупу змије василиска. Неће удити ни потирати на свој светој гори мојој, јер ће земља бити пуна познања Господњег као море воде што је пуно” (Ис. 11, 5–9).

Поводом овог месијанског (не само за хришћане, него и за Јудејце) текста тече дискусија током столећа. Зар се у Христу свет дивље природе помирио и са људским родом, и унутар себе? Зар не видимо да је у свету све потпуно обратено?

Одговарајући на ову недоумицу, Блажени Јероним је писао: „Треба приметити и то да неће јагње и јаре живети и лежати са леопардом и вуком, већ ће вук и леопард подражавати невиност јагњета и јарета. И лав, претходно најсвирепија животиња, и јагње и теле живеће заједно. Ми то непрестано видимо у Цркви – богати и сиромашни живе заједно и владају се у Цркви као мала деца, при чему мислимо на апостоле и апостолске мужеве, неуке речју, али не и разумом. Када буду сједињени међу собом Господњом науком, тада ће се испунити речи да ће њихова деца лежати заједно. И лав неће јести месо, већ сламу, то јест храниће се једноставном храном. Овде треба приметити да во неће јести месо, већ ће лав јести сламу.

Сматрам да се у Светом Писму под сламом схватају једноставне речи, а под пшеницом и унутрашњим зрном – смисао, неопходан у Писму. Често се дешава да људи овога века, не знајући за тајанствено, хране простим читањем Писма. И деца која незлобивошћу (то јест простотом – протојереј О. С.) побеђују злобу, завлаче руку у јаму апсидину и изгоне демоне из човечијих тела обузетих демонима. Одбијен од груди не храни се млеком, већ употребљава тврду храну. Он завлачи руку у пећину василиска, то јест у станиште самог сатане, и извлачи га отуда. Зато је и апостолима дата власт да ступају на змије и шкорпије и на сваку силу вражију (Лк. 10, 19), и претходно отровне животиње неће начинити штету и смрт ономе ко обитава на светој гори Божијој, односно Цркви, на гори о којој се говори у Јеванђељу: Не може се сакрити град, ако на гори стоји (Мт. 5, 14)²².

Следећа паримија садржи у себи пророштво Јеремије из Књиге пророштва Варуха. Овде се налази задивљујуће

пророштво управо о Богу који, јавивши се на земљи, почиње да обитава и „говори међу људима”: „Ово је Бог наш, и нико други не може се поредити са Њим. Он је нашао све путеве премудрости и даровао ју је рабу својему Јакову и вољеном свом Израиљу. После тога се јавио на земљи и говорио је људима” (Вар. 3, 36–38). Како се силно ове речи слажу са следећим сведочанством о Христу: „И заиста је велика тајна побожности: Бог се јави у телу, оправда се у Духу, показа се анђелима, проповеди се незнабошцима, верова се у свету, вазнесе се у слави” (1 Тим. 3, 16).

Следећа паримија даје нам задивљујуће пророштво из Књиге пророка Данила о Христу и Његовој Цркви: „Ти гледаше докле се одвали камен од горе без руку, и удари лик у стопала медена и земљана, и сатре их. Тада се сатре и гвожђе и земља и мед и сребро и злато, и поста као плева на гумну у лето, те однесе ветар, и не нађе му се место; а камен који удари лик, поста гора велика и испуни сву земљу” (Дан. 2, 34–35).

Овде се говори и о Рођењу Христовом без помоћи људских руку („одвали се камен од горе без руку”); о све-

општем прекидању идолопоклонства са ширењем вере Христове („камен... удари лик у стопала медена и земљана, и сатр их”); о свеопштем ширењу Христове Цркве („камен... поста гора велика и испуни сву земљу”).

Две следеће паримије враћају нас на пророштва Исаије: „Јер нам се роди дете – Син нам се даде, којему је власт на рамену, и име ће му бити: Дивни, Саветник, Бог силни, Отац вечни, Кнез мира” (Ис. 9, 6). Ово пророштво подвлачи Божанствено порекло детета и Превечног Бога. Назван младенцем („роди нам се младенац”) назива се и Превечним Богом („Бог силни, Отац вечности”).

Овде је потпуно умесно поставити себи питање: због чега се Превечни Бог јавља у овом свету као „дете младо”, беспомоћни Младенац, којег је Дева Марија „повила у пелене... и положила... у јасле, зато што није било места у гостионици” (Лк. 2, 7)?

Можда је то везано с тим да смо сувише окоштали у својој греховности и више нам је него тешко пробити њену опну. И само Бог, који је постао Младенац („дете младо”), својим умањењем (грч. *κένωσις*) може скршити и разрушити нашу окошталост у греху, када се у дану Христовог Рођења сви почињемо осећати помало као младенци, као деца. „И рече: заиста вам кажем, ако се не обратите, и не будете као деца, нећете ући у Царство Небеско” (Мт. 18, 3-4).

У божићне дане осећамо умањење (*κένωσις*) пред Оним који се умањео и постао човек „нас ради и нашег ради спасења”.

И последња паримија у навечерје Рођења Христовог, из књиге пророка Исаије, садржи у себи више него познате речи:

„Зато ће вам сам Господ дати знамење: ето, Девојка³ ће затруднети и родиће Сина, и наденуће му име Емануил” (Ис. 7, 14). На овом пророштву више од свега усредсредимо нашу пажњу, обративши се сведочанствима древних отаца и учитеља Цркве.

Свети Василије Велики је писао: „Јудејци оспоравају издање Седамдесеторице (то јест Септуагинту – протојереј О. С.), говорећи да у јеврејском не стоји „девојка”, већ „девојчица”, међутим како девојчицу можемо назвати сталом, а не жену која није искусила брак. Одговор је погодан и сам по себи спреман. Ако је знамење показивање било чега чудног и различитог од општег обичаја, да ли је чудно да је једна од многих жена, која живи с мужем, постала мајка детета? И како би рођено од похоте плотске

(уп.: 2Пт. 2, 18) могло бити названо и Емануилом. Стога, ако она која рађа није дева, какво је то знамење? И ако рођење није божанствено, него као код осталих, због чега је то долазак Емануила?”⁴.

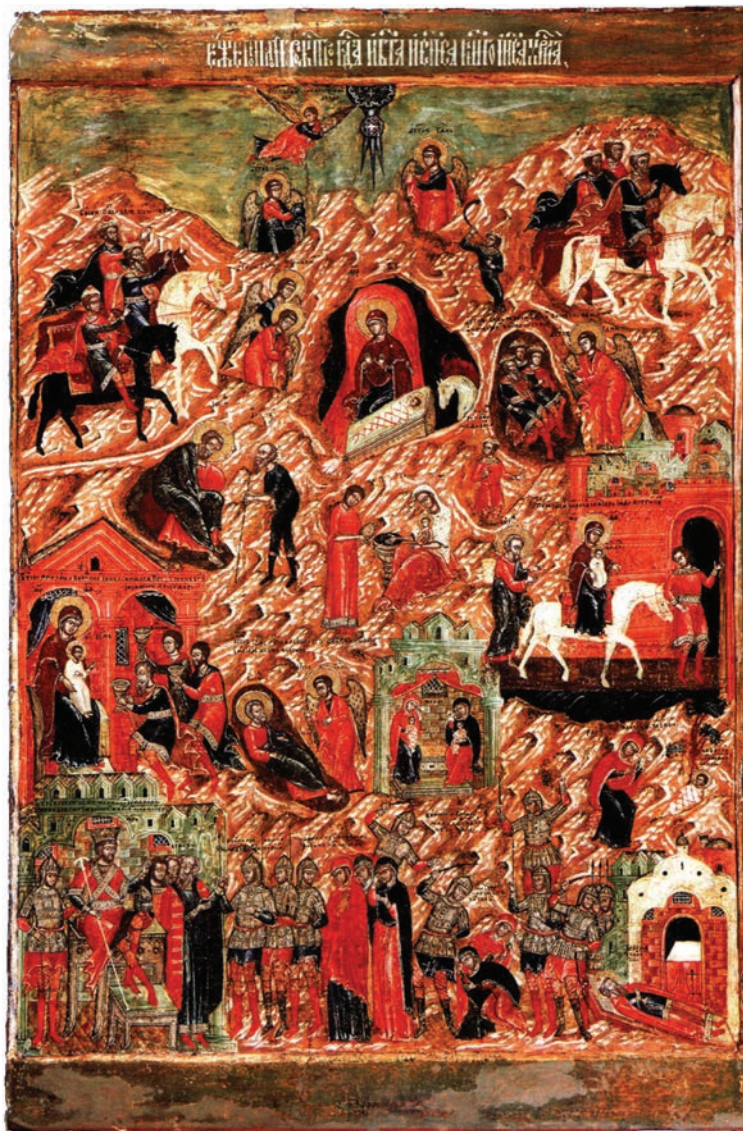
Свети Јован Златоуст, сагласно са Светим Василијем, учи: „Ако то не би била дева, онда не би било ни знамења. Знамење треба да одступа од општег поретка ствари, да превазилази уобичајени поредак природе, да буде дивно и необично, тако да то примети свако од оних који виде и чују. Зато се назива знамењем, што садржи у себи нешто знаменито, а знаменито не би било ако не би излазило из општег поретка ствар. Тако и овде, ако би била реч о жени, која рађа по закону природе, због чега би пророк назвао

знамењем оно што бива свакодневно?”⁵.

Сагласно томе и Свети Максим Турински у својим „Проповедима” пише: „Поредак Његовог рођења доказује да је Он – истински Господ. Дева је зачела, не познавши мушкарца. Њена утроба испуњена је без икакве љубавне нежности, и Њена непорочна мајчинска утроба примила је Духа Светог, који је носило у себи невино тело и сачувао његове пречисте удове. Созерцавајте чудо Мајке Господње! Она је Дева када је зачела, Дева када је рађала, Дева после рођења! Славна девственост и прекрасна плодност! Рођен је Онај у којем беше савршенство врлина овог света, и није било никаквих тегобних мука рађања. Њена је утроба ослобођена, дете је извучено, али њена девственост је нетакнута. Уистину, показује се личним да, када је Бог био рођен, вредност Њене целомудрености је нарасла и девственост није била нарушена појављивањем

на свет Оног који је дошао да исцели оштећено. Ни целомудреност тела није нарушио Онај кроз којег је у крштењу дарована девственост нецеломудренима. Новорођено Дете је положено у јасле, и оне су постале прва колевка Бога. И Владар Неба, чије је место обитавања била девствена утроба, не сматра ову оскудност недостојном. Јасно је да је Марија достојно место Христовог пребивања не због својстава Њеног тела, него због благодати Њеног девства”.

Блажени Августин у трактату „О вери у ствари невидљиве” пише: „Не треба да сумњате у то да Дева рађа, ако желите веровати у то да се рађа Бог, који не оставља управљање светом и који долази људима у плоти, који дарује Мајци плодност, али је не лишава девичанске чистоте”. А у свом „Граду Божијем” Августин примећује: „Као доказ

своје божанствености Он је извршио многа чуда; о некима од њих, колико се то чинило довољним за проповедања о Њему, приповеда Јеванђељско писмо. Прво од њих је да се Он родио на чудесан начин, а последње да се са својим телом, васкрслим из мртвих, вазнео на небо¹.

А Преподобни Беда оправдано прецизира у својим „Омилијама на Јеванђеља“: „Име Спаситеља – *С нама је Бог* – које су нам објавили пророци, означава и једну и другу природу Његовог лица. Онај који је пре векова рођен од Оца, јесте сам Бог, у пуноћи времена постао је човек у утроби Мајке и удостојио се да прими у јединство своје Ипостаси крхкост наше природе, када је Логос постао тело и обитавао у нама (Јн. 1, 14), тада је очигледно, задивљујуће, да је Он почео бити оно што ми јесмо, и није престао бити Онај који је био пре тога, примивши тако нашу природу да није изгубио оно што је био раније²“. Овакво размишљање имали су и многи други оци и учитељи Цркве.

напомене:

¹ Ориген. *Гомилии на Книгу Бытия*. 1. 1.

² Види: Иероним Стридонский, блаженный. *Комментарии на пророка Исаию*.

³ Нека месијанска пророштва подвргнута се нападима од нехришћана, који желе да их протумаче у свом духу. Тако, на пример, Исаијин текст који смо разматрали (Ис. 7, 14) подвргава се оштрој филолошкој анализи како од стране хришћана, тако и од стране представника других религија. На интернет-сајту „Маханаим“ налази се студија П. Полонског, насловљена „Јевреји и хришћанство“. У наведеној студији Полонски између осталог се опредељује поводом хришћанског читања текста Ис. 7, 14 и његовим поређењем са текстом Прич. 30, 19: „На тај начин, из самог смисла одломка једнозначно следи да реч ‘алма’ не означава девственицу. Ево због чега реч ‘алма’ код Исаије никако не можемо превести као ‘дева’: то је очигледна грешка у схватању јеврејског текста или сложеница“. Али у истој студији Полонски је принуђен да призна: „Проблем је, међутим, у томе што је ивритска реч ‘алма’, коју употребљава Исаија, истог корена с ивритским речима ‘елем’, ‘младић’, ‘дете’ (види: Самуил I 17, 56) и ‘алу-мим’ – ‘младост’ (види: Исаија 54, 4; Псалми 89, 46)“. Полонски предлаже да се реч „алма“ преведе као „млада жена“.

Поставимо питање у којој мери реч „алма“ указује на младости представнице женског пола? Из поређења са другим текстовима Старог Завета можемо издвојити доминантан, ја бих чак рекао једини смисао ове речи („алма“). У Књизи Постања 24, 43 ова реч се користи у односу на Ревеку, будућу жену Исака, још пре њеног сусрета с њим. У 16. стиху исте главе Ревеки се даје следећа карактеристика: „Девица беше прекрасна изгледа, дева, коју не позна муж. Сишла је до извора, напунила свој крчаг и пошла горе“ (Пост. 24, 16). У Књизи Изласка 2, 8 ова реч описује Мојсијеву сестру Маријам, „којој је тада било девет лета и која је, наравно, била девојчица“ (Стерн Д. *Комментарии к еврейскому Новому Завету*. М., 2004. С. 32). Реч „алма“ сусреће се и у Песми над песмама: „Мирисом су твоја уља прекрасна; име ти је уље разлито; зато те љубе девојке“ (Пнп.. 1, 2). Познати јудејски коментатор Старог Завета РаШИ (רש"י, акроним групе речи „Рабин Шломо Ицхаки“), који нипошто не стоји на хришћанским позицијама, овако је прокоментарисао наведени стих: „Девице („аламот“) су девственице. Зато што је он сличан младићу, којим се храни љубављу његова вољена. А у алегорији девице – то су народи“. Овде РаШИ спроводи смисаону паралелу између „елем“ – „младић“ и „аламот“ – „девојка“ и инсистира на томе да „аламот“ значи „бтулот“ (девственице).

И стварно, у чему би се састојало знамење, ако би родила жена? Знамење се и састоји у томе што је родила Дева. У тексту Ис. 7, 4 буквално се каже на јеврејском: „Дакле, сам

Сва месијанска пророчанства Старог Завета у целини заслужују посебну пажњу (види: Јн. 5, 39; Лк. 24, 27).

Пророцима Божијим откриване су тајне везане за живот долазећег Месије у њиховим данима (види: 2Пт. 1, 21). У моменту ових проницања видели су разне догађаје, који су нашли своје испуњење у данима земаљског живота Христа Спаситеља. На тај начин Стари Завет је припремио јеврејски народ за долазак Месије. Апостол Павле је писао: „Тако нам закон постаде васпитач за Христа“ (Гал. 3, 24)⁶.

Дакле, паримије као централну тему имају Господа Исуса Христа, потврђујући истине вечног Јеванђеља: „И видех другог анђела који лети посред неба, који имах вечно Јеванђеље да благовести онима који живе на земљи и свакоме племену и роду и језику и народу“ (Откр. 14, 6).

Са руског превео Горан Дабетић

Господ даће вам знамење“; тако ова реч „знамење“ (на ивриту – „от“) означава чудесан догађај, који непосредно проистиче од Бога. Ф. М. Марцинковски између осталог прецизира: „Реч *Дева* стоји у сиријском преводу (Пешито, II в. по Р. Х.), и код Јеронима (Вулгата, IV в. по Р. Х.). Карактеристично је да су и Јевреји, који су преводили Библију с јеврејског на грчки у Александрији, такозвани 70 тумача (аутори Септуагинте у II веку пре Р. Х.), преводили јеврејску реч „алма“ посредством грчке речи „партенос“ – што значи *дева*“.

Коришћење Полонског текста из Прич. 30, 19 потпуно је некомпетентно, пошто се овде не говори о сексуалном акту, него о саблазни његовог извршења: „пут мушкарца до девојке“ (Прич. 30, 19), али не за девице. Сувише алегоријско читање наведеног одломка сведочи о неприродности јудејског перципирања речи „алма“, овде је и умесније рећи: „То је очигледна грешка у схватању јеврејског текста, или извртање“. Узгред, реч „бтулот“, коју Јудејци супротстављају речи „алма“, не значи увек обавезно девојку. То потврђују Јоил. 1, 18 и Пон. зак. 22, 19. Савремени Јудејци бркају савремени јеврејски језик с ивритом библијских времена. – Олег Стеняев, протоиерей. *Беседы на Евангелие от Матфея. Рождество Христово*.

⁴ Види: Василий Великий, святитель. *Толкование на пророка Исаию*. Толкование на седьмую главу.

⁵ Види: Иоанн Златоуст, святитель. *Гомилии на пророка Исаию*.

⁶ Можемо обратити пажњу само на нека од пророчких предказања о Христу. Прорцима је било откривено да ће Христос потећи из Израиља (Бр. 24, 17–19); да ће Христос водити порекло од Авраама, Исаака, Јакова (Пост. 12, 3; 17, 19; Бр. 24, 17); да ће Христос бити рођен у дане цара који није из дома Јудина (Пост. 49, 10–11); Христос ће бити рођен у Витлејему (Мих. 5, 2); Христос се родио од Деве (Ис. 7, 14); било је тачно одређено време Његовог Долазак (Дан. 9, 25); Претеча је објавио Христов Долазак (Ис. 40, 3–5); Христос ће бити Бог, који се јавио у телу (Ис. 9, 6); своје детињство проводи у Египту (Ос. 11, 1); страдаће и извршити Искупљење због грехова људског рода (Ис. 53, 4–5); улази у Јерусалим на младом магарцу, и од ових ће бити подјармљен (Зах. 9, 9); у Његовој агонији пружиће му жуч и оцат (Пс. 68, 22); ниједна од кости Његових неће се преломити (Пс. 33, 21); бацаће жреб за Његову одећу (Пс. 21, 19); изговориће у смртној агонији одређене речи (Пс. 21, 2); васкрснуће из мртвих (Пс. 15, 10); Христа ће издати „пријатељ“ (Пс. 40, 10); биће продат за тридесет сребрњака (Зах. 11, 12); биће окривљен од лажних сведока (Пс. 34, 11); пљуваће га и ударати (Ис. 50, 6); омрзнуће га без разлога (Пс. 34, 19); вређаће га и подсмевати му се (Пс. 21, 7–8) итд. У Старом Завету налази се више од 300 пророштава о Христу.

У Шумадијској епархији прослављено тридесет година архијерејског служења Владике Јована

ТРИДЕСЕТОГОДИШЊА ПРОПОВЕД БЛАГЕ ВЕСТИ О БОГУ МЕЂУ НАМА И ЦАРСТВУ БОЖИЈЕМ

У четвртак, 23. новембра 2023. године, у Саборној цркви Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу служена је Света архијерејска Литургија поводом обележавања великог јубилеја, тридесет година од хиротоније Епископа шумадијског Господина Јована.

Светим Литургијским сабрањем началствовао је Епископ шумадијски Господин Јован уз саслужење Госпоре епископа: банатског Никанора, врањског Пахомија, браничевског Игнатија, тимочког Илариона, нишког Арсенија, будимљанско-никшићког Методија, хвостанског Алексеја и молитвено је учествовао и Епископ сремски Господин Василије. Поред свештеника и ђакона, саслуживали су и гости из других епархија СПЦ.

У току Свете Литургије учесницима и слављенику и домаћину обратио се Његово преосвештенство Епископ пожаревачки и браничевски Господин др Игнатије рекавши:

„Ваше Преосвештенство, начелниче Цркве Божје овде у Крагујевцу, у Шумадији, ваша Преосвештенства, часни оци, драга браћо и сестре у Христу Господу.

Свети Игњатије Богоносац каже, тамо где је Епископ нека буде народ верни сабран око њега, јер тамо где је Христос тамо је васељенска Црква. Овде Свети Игњатије говори о Литургији будући да је Света Литургија сабрање око првога, Епископа, сабрање свих који су крштени, а окружен је свештеницима и ђаконима. На њих мисли Свети Игњатије Богоносац говорећи да су свештеници иконе апостола, док су ђакони иконе анђела који спајају народ Божји са Епископом, а Епископ је онај Христос који стоји на месту Божјем. Епископ је, по Светом Игњатију икона Христова у сабрању Ли-

тургијском. Управо онога Христа који ће доћи у сили и слави, јер то Литургија и иконизује и одсликава. То је последње сабрање када дође Господ у сили и слави окружен светим апостолима својим.

Тада ће сабрати све народе на једном месту и тада ће бити суд свету. Тада ће разделили народ на оне који су хтели Њега од оних који нису, као што раздељује пастир овце од јаради. Управо Света Литургија иконизује будуће Царство које долази и зато је она велелепна. На њој се пева, на њој је Епископ обучен у најлепше одејање. То није неки ликсуз, већ је то оно што желимо да прикажемо, оно што нам је Господ оставио, да је Црква заиста Литургијска заједница и предукус Царства Божјег. Народ Божји је, ми старији то знамо, на Свету Литургију увек долазио у најсвечанијем оделу. Одатле и наша изрека за одело, ово ми је црквено и мртвено. То значи да са њим идемо у цркву и са њим идемо на суд пред Господа.

Све ово, драга браћо и сестре, као што је и украшавање храмова иконама, све то нас упућује на будуће Царство, али се Литургија преноси и на свакодневни живот. Она није један догађај који се заврши за сат или два, већ се пројектује на читав живот и зато је у ствари наш народ увек поштовао Епископа и одатле полази да свештеник Епископа љуби у руку. Не љуби он само човека, већ љуби Господа и на ово се односе речи нашег Господа који каже, љубите ближњег свог као самога себе, као Бога. Зато сваки онај који каже да воли Бога, а мрзи на ближњег свог – лаже. Управо зато јер је ближњи тај који је Христос кроз крштење. Наравно, Дух Свети сједињује многе са Епископом, са Христом.

Ово даље имплицира да Епископ не може без народа, не може без свештеника. Није Епископ сам за себе Црква већ је глава тела, о чему говори апостол Павле. Зато, однос Епископа према свештеницима, према народу Божјем треба да буде као однос Бога према нама, пун љубави и трпљења.

Ето, у овај дан сећамо се молитвено и хиротоније нашег брата у Христу Господина Јована пре тридесет година. Тридесет година је велики јубилеј и наш драги Епископ и брат по Христу је управо кроз свој живот носио то што наша Литургија показује, то што нам иконизује. Он се увек односио према народу Божјем и онима који су у Цркви као добар пастир, али пре свега као мајка која жели да свако дете буде спасено и да живи у срећи. Ја му желим да још дуго година по благослову Цркве буде начелник Цркве Божје у Шумадији и да буде пример овима млађима који долазе управо оваквим очинским односом. Тај однос је наравно увек такав

да морате исправљати оне који иду странпутицама, што је израз љубави, а све зато што крајњи циљ свега овога представља вечни живот, а од тога нема веће награде и радости него да живимо вечно. Ако мртви не устају – да једемо и пијемо, јер сутра ћемо умрети, како каже Свети апостол Павле.

Ваше Преосвештенство, драги Владико и брате у Христу, нека Вам Господ подари многа и многа љета у здрављу и да водите Цркву Божју овде у Шумадији ка Царству Божјем. Живели, на многаја љета.“

Свечана прослава овог великог јубилеја настављена је трпезом љубави у којој су учествовали браћа архијереји, парохијски свештеници, монаси и монахиње, професори Крагујевачке богословије, чланови Епархијског савета и други Владичини сарадници на свим пољима црквеног живота. По љубави дошли су и представници друштвених институција Шумадије и Поморавља.

Долгоденствуј Владико на многаја љета саборно се певало и након здравице и честитке које је слављенику, Епископу шумадијском Господину Јовану, упутио Његово преосвештенство Епископ сремски Господин Василије. Без Божије благодати и подршке и помоћи свештенства и сатрудника ништа не бих добро могао урадити на унапређењу црквеног живота, речи су захвалности које је окупљенима на овом сабрању упутио Владика Јован.

Како није могуће у једном чланку иоле потпуније сагледати на које је све начине Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован током трдесенијског периода, као архијереј Српске Цркве, употребљавао харизму од Бога дату у саборном деловању, уз сагласност читавог Тела Цркве, свештеника и народа, одлучили смо да истакнемо само неке од најважнијих момената. Потпунији увид може се остварити у књизи *Три деценије архијерејског подучавања, исповедања вере и сведочења Епископа шумадијског Јована Младеновића 1993 – 2023* која је овим поводом управо изашала из штампе.

Колико је за нашу Цркву и манастир Студеницу било добро и важно што је за Епископа тетовског 25. јула 1993. хиротонисан игуман студенички Јован Младеновић записао је блажене успомене професор прота Радован Биговић:

„Нови Епископ наше Цркве добро је познат свима. О студеничким игуманима и монасима, иначе, ништа нема сакривено. Они су стално под будним оком целе Цркве и народа. О Јовану, прво као искушенику, потом јеромонаху, протосинђелу, архимандриту и игуману студеничком са одушевљењем и љубављу већ три деценије говоре деца, млади и стари, образовани и необразовани... Само Бог зна колики је број оних који су у сусрету са њим духовно прогледали, заволели Православље, манастир Студеницу и учинили своје биће пријемчивијим за Божанске силе и енергије. Бог га је обдарио анђелским гласом да литургише и богослужи, суптилном интелигенцијом, проповедничко-мисионарским даром, смислом да управља и организује, благом нарави, присношћу и дечијим осмехом – даром да допре до сваког људског срца...“

Без манастира Студенице он не би био то што јесте и какав јесте, али би без њега, исто тако, савремена историја 'мајке свих српских цркава', Студенице, можда била другачија. Заједно са осталом братијом, он је цело своје биће у њу уградио.

Његовим избором за епископа, манастир Студеница је, како рече у пригодној беседи епископ Стефан, 'изгубио мудрог и способног игумана, а Српска Црква добила значајног архијереја'. Традиција ни овога пута није изневерена. Одувек је манастир Студеница стварао оно најбоље и то после давао целој Цркви и народу...

По уобичајеном манастирском обичају, литургијско славље се наставило заједничком трпезом за све. Та атмосфера се протегла на цео дан.

Свако је био дочекан, почашћен и угошћен. Иако удубљен у Свету тајну, замишљен над оним на шта га нова, епископска служба обавезује – Епископ Јован је са сваким попричао, поделио архијерејски благослов, испратио – топло и срдечно – онако како је то чинио деценијама. Чинили су то и први домаћин Епископ жички Стефан и манастирска братија. Из тог 'дела неба на земљи' свако се вратио духовно обновљен и препорођен. Срби из околине Куманова отишли су из њиховог Јерусалима са сузама у очима, али и надом, и то великом. Више нису сами. Сада имају свога архипастира.“

Данас, после три деценије од овог чина, сви који су се у свом хришћанском животу сусретали са Владиком Јованом, без обира на службу коју су вршили, могу све-

дочити да се увек држао начела датих у беседи на хиротонији у Студеници:

„Епископ нема своје личне радости нити има своје личне туге. Радост Цркве његова је радост, жалост Цркве његова је туга. Ако се буде чинило добро – Епископ ће увек да се радује! А, ако се буде рађало зло – сваки Епископ ће да буде тужан! Знам да Епископ треба да поднесе сваку злобу, прогањање, па чак и смрт ради истине и правде, да буде способан да пије чашу Христову и да се крсти његовим крштењем (Мт 20, 23; Мк 10, 39). Тежићу да останем веран апостолском предању, доследан његовом учењу.

Молим Вашу светост, вас браћо архијереји, свештенике, монахе и сестре монахиње и тебе благочестиви народе, све сабране овде, у мајци српских цркава Студеници, на ову моју Педесетницу, да се помолите Богу за мене, да благодат Божја, коју данас примих, остане у мени до краја живота, да ме штити, крепи, бодри у новој служби Богу и народу, да ме чува у страху Божјем.“

Када је Епископ тетовски и викар Патријарха српског Јован изабран за Владика западноамеричког говорио је о изазовима међу новим епархијотима и какав мора бити живот архиепископа који има задатак да уздигне човека у живо општење са Богом:

„Као ваш нови Владика, објављујем вам, браћо и сестре, да ћу 'себе сматрати вашим слугом Христа ради' (2 Кор 4, 5). Јер се величина у Цркви мери по величини служења. Његова је наука вечност за нас. Ту науку проповедали су многи пре нас и нису се застидели, зато што једино она садржи 'реч вечног живота' (Јн 6, 68).

Христову науку и његово јеванђеље ја сам изабрао за цео свој живот и архиепископски програм. Ако сте и ви, моји епархијоти и свештеници, на том путу, путу богопознања, онда ја полажем право на вашу пуну подршку: зато вас и позивам на заједнички труд ради спасења и нашег и мог.

Епископ, као и свештеник, послан је народу Божијем да га духовно храни, да га чува и да га предводи, наравно, уколико тај народ жели да буде храњен 'хлебом живота' (Јн 6, 35), да жели да буде чуван у јеванђелском учењу, у вери својих отаца и својих предака и да тако буде вођен у Царство славе, Царство небеско.“

Владика Јован је и приликом устоличења у Крагујевцу 2002. године за Епископа шумадијског говорио о архијерејској одговорности и сталној личној обнови као путу који води познању Бога:

„Улазећи данас у овај свештени трон Шумадијске епархије, свестан сам одговорности коју ми Црква поверава, али чврсто верујем у помоћ Божју и као некад Исус Навин, чујем глас: 'Не бој се, с тобом ћу бити и нећу те оставити' (Исав 1, 5). Чујем и позив цара Давида: 'Предај Господу пут свој и уздај се у Њега, и Он ће учинити као светлост правду твоју' (Пс 26, 5).

Та вера у помоћ Божју и послушност Цркви довела ме је данас овде међу вас, браћо и сестре, да проповедам Божанску науку и 'огласим свима годину милости Господње' (Ис 61, 2), да проповедам реч Божју у 'добро време и невреме' (2 Тим 4, 2), свакоме ко може и хоће да чује (Мт 11, 15), да препоручим и себи и вама: 'Бдимо и молимо се' (Мк 14, 38), јер су дани зли (Еф 5, 16), како каже свети апостол Павле. Да се стално обнављамо у Јеванђелском животу и у савраћавамо се до

'пуноће раста Христовог', јер ћемо кроз личну обнову лакше доћи до познања Бога који нам указује на истину, правду и љубав. Верујем и надам се, да ће ме у мом будућем раду, као и у досадашњем, водити рука Господња и бити са мном, да ће ме Господ Исус Христос упућивати да мудро и корисно привођим поверно ми стадо у Царство Божје. Остваривање Царства небеског кроз Евхаристијску заједницу повереног ми свештенства, монаштва и верника, биће главна брига мога архиепископског рада.

Трудићу се да народу Божјем у овој, од сада мојој новој кући, сведочим не само речју већ и животом својим: да је Господ распети и васкрсли Спаситељ наш, Господ и господар времена, историје и нас. Трудићу се да сведочим себи и другима да је наш ближни радост наша и рај наш, јер Свети оци кажу: 'Ко види брата свога, тај види и Бога'. Зато је Епископ, по речима светог Јована Златоустог 'дужан да свима служи и носи терет свих', а у Цркви величина се стиче онолико колико служимо другима.

Шта да обећам данас овде пред вама и Богом живим? Не усуђујем се да ишта друго кажем осим да ћу свим својим силама и снагом коју ми Бог буде дао одржати и чувати поредак у Цркви, изражен у светим канонима и другим црквеним прописима, као и светом Предању које нам указује и које нас уводи у Царство Божје и које се пројављује и даје кроз сабирање и служење Свете Литургије и причешћивање. Зато, ступајући данас као Епископ на трон Епископа шумадијских, ја немам никакав посебан, свој програм, до Јеванђеља Христовог, те Благих Вести о Богу међу нама и Царству Божјем, које ћу проповедати у васцелој Шумадијској епархији и на сваком месту.“

О томе колико је важан благодатни живот пастира, јер благодат Божија све недостатке људске допуњује, Владика Јован је говорио и на првом братском састанку са свештенством Шумадијске епархије:

„Мисија нас свештеника јесте буђење у нама, у срцу нашем, и у срцима наших верника оне јеванђељске истине за спасење и жеђ тога спасења. Треба, према томе, говорити и сведочити о спасоносној љубави према човеку, макар он био и највећи грешник. Зато је наша мисија увек савремена и увек нова.

Ова наша мисија проношења Благих Вести спасења савременом човеку и свету може бити успешна и уверљива само ако потиче из нашег хришћанског срца и покушаја новог живота у Христу. Свети Григорије Богослов је говорио да је прави пастир црквени онај који прво ради на своме спасењу и који 'најпре себе освећује, па онда и друге освећује; који најпре себе очишћује, па онда и друге приводи чистоти; који најпре себе омудрује, па онда и друге учи мудрости'.

Нас је Бог поставио да пастирствујемо у нимало лакком времену кога морамо дубоко бити свесни, јер оно пред нас поставља огромне задатке и изазове, које ми својим људским слабостима не можемо успешно да решимо.“

О Литургији као печату хришћанског живота Преосвећени Епископ Господин Јован непосредно сведочи служећи је свакодневно и проповедајући да је учешће у њој сигуран пут као општењу са Богом ради вечног живота:

„Као што је Црква Светајна из које произилазе све друге тајне, тако је Света Литургија срж нашег живота, јер се у њој најнепосредније сједињујемо са Христом. Дакле, нема ни Тела ни Крви Христове на другом месту него у Литургији. И зато је Литургија стожер нашег живота и свих наших богослужења. Литургија је предукус Царства небеског и оног хришћанина кога нема на Литургији овој овде, која је само икона или слика оне вечне, праве Божанске Литургије, небеске Литургије, њега неће бити ни тамо. И оног верника кога нема на дискоу овде на земљи, неће га бити ни на оном горе. И зато је одговорност свакога хришћанина, тим пре нас свештеника, да себе и све своје и све вернике управо имамо на овој Божанској Литургији. Хвала Богу, очевици смо да свест о Литургији расте и у нашем српском народу. Велика је радост то што се духовно будимо, што сазнајемо, али то још увек није довољно и није онако како треба да буде.

Литургија освећује оног човека који учествује у њој. Волим да разликујем и да кажем да је велика разлика присуствовати Литургији и учествовати у њој. Присуство је нешто сасвим друго, али, сигурно не може бити ни учешћа без присуства. Морамо се припремити за литургијски живот и за ову Литургију коју слушамо у нашим храмовима. Морамо имати и ту припрему, ако хоћемо да доживимо просвећење, обожење, ако хоћемо

да осетимо умиљење. А заиста је Света Литургија сва умиљење.

Литургијска заједница Бога и народа Божијег, односно Света Литургија, није ту само за епископа, или свештеника, или теолога, или једног човека, ма ко он био. Света Литургија се служи за заједницу, јер где нема заједнице нема ни Свете Литургије. Такође, сама Литургија није плод неке високе филозофије, нити у њој има неке теолошко-догматске неразумљиве терминологије, тако да је она приступачна и разумљива верном народу. Литургија нам је дата да кроз њу и у њој и са њом овде и сада задобијамо прекус Царства небеског.“

Свака историја Цркве има рубику коју несакралним језиком насловљавамо – градитељска делатност. Прве лекције увек говоре о Константиновим и Јустинијановим задужбинама. Епископ Јован је током нешто више од двадесет година служења у Шумадијској епархији освештао више од стотину новоподигнутих и потпуно обновљених парохијских и манастирских цркава. Несумњиво, градња нових храмова има спасењски, есхатолошки смисао, о чему често наш Владика говори:

„Људи можда немају до краја развијену црквену свест, али имају потребу да се гради дом Божији. Када сам дошао у Шумадију, сазнао да је на овом простору, након Другог светског рата, било забрањено да се граде цркве. Сазнавши да је Владици Валеријану тадашња власт бранила да изађе из Крагујевца читавих шест година, као и да је прва црква, након Другог рата, сазидаана 1989. године у Крагујевцу на гробљу Бозман, желео сам да наставим тамо где је стао Епископ Сава Вуковић. Труд је уродио плодом. Двадесет година сам у Шумадијској епархији и пре свега неколико дана, осветио сам сто трећи храм. То није само моје дело, већ дело свештенства и верног народа. Ова чињеница говори да међу нама постоји јака вера, али је треба непрестано будити и чувати. Градитељство је један од начина којим ћемо веру увек држати будном, како апостол Петар каже: *Ви сами, као живо камење, зидајте се у дом духовни* (1 Пет 2, 5).

Освећујући цркве, народу непрестано говорим да се својим прилозима сврставају у ред великих ктитора нашег рода, међу којима су први свети Немањини. Управо грађење доказује црквеност нашег народа. Моје правило јесте да када градимо цркве у једном месту прво треба да постији већи храм, док су остали мањи. Рачунао сам, када се успостави однос између целокупне територије Епархије шумадијске и свих храмова, долазимо до сазнања да на сваких пет-шест километара постоји једна црква. Само у Крагујевцу имамо четрнаест храмова. Но, не смемо заборавити на изграђивање Живе Цркве. За шта нам требају празне цркве? Али, чак ће и оне проповедати својим постојањем. Народу треба омогућити да увек може да уђе у цркву.“

И када је долазо у Шумадијску епархију и у свим годинама служећи у њој, Епископ шумадијски Господин Јован је наглашавао да превасходно има обавезу да настави оно што су као архипастири заорали његови претходници, Владика Валеријан Стефановић (1947-1976) и Владика Сава Вуковић (1977-2001).

О Владици Валеријану Епископ Јован је написао:

„Како је Владика Валеријан скоро наш савременик, можемо непосредно сведочити да су у његовој личности поистовећени вера и живот, јер је био јеванђељски

човек који је даноноћно бдио над Богом му повереном Епархијом, приводећи народ Богу и Цркви у она на- захвална времена за Цркву и њене пастире. Јеванђеље је доживљавао и проповедао као Радосну вест. И тако је, као и апостол Павле, на крају земног живота могао рећи да је у њему живео само Христос (Гал 2, 20), јер је био христољубив, трудољубив и човекољубив. Трудио се да живи пред Богом и у Богу, као да му је сваки дан судњи, односно свака реч последња, да би у сваком тренутку могао изаћи пред лице Господње. Зато ни у једној области архијерејског рада Владике Валеријана није било ничега сувишног.“

За *Споменицу* која је објављена поводом две деценије од упокојења Владике Саве, данашњи Епископ шумадијски је написао:

„Често је блажене успомене Владика Сава говорио како је богослужење жила куцавица нашег православног живота. Врло посвећено учествовање и организовање богослужбеног живота несумњиво је извирило из његових литургичких академских знања, али је пре свега долазило из личног доживљаја, зачетог још у детињству, пре свега у родној Сенти у чијој се цркви неговало све оно што је Карловачку митрополију чинило узором у овој области црквеног живота. Све што је захтевао на богослужењима, беспрекоран поредак, складност, дисциплину, не толеришући импровизацију, понео је од по много чему непревазиђеног Епископа бачког Иринеја Ћирића. А као викарни Епископ имао је пуну подршку Патријарха Германа, такође заговорника благољепија, да оснује Хор београдских свештеника и примерно утврди поредак у Саборној цркви.

Као што је говорио да је богослужење жила куцавица црквеног живота, волео је да каже како се теологија најбоље учи за певницом и да је химнографија најбољи катихизис. Познавао ју је беспрекорно и са љубављу писао о најбољим црквеним песницима (Роману Слаткопојцу), мотивисао сараднике да превode оригиналне грчке службе и приређују за објављивање репрезентативне нотне зборнике, старао се да и верници најбоље химнографске строфе слушају на разумљивом језику. И као врстан појац и један од последњих баштеника карловачког појања, настојао је да црквено појање добије статус 'словесне службе'.“

Издавачка делатност коју је утемељио и са љубављу неговао Владика Сава кроз Епархијску издавачку установу *Каленић* и истоимени часопис, у време Владике Јована је још више развијана и унапређивана, тако да књиге објављене у Крагујевцу данас представљају једну озбиљну црквену библиотеку. Колико је у Шумадијској епархији развијена свест о књигама као темељу црквеног и националног идентитета, говори и недавно објављивање монументалног зборника *Свети краљ Милутин и његово доба* у којем је Епископ шумадијски написао:

„Сазнање о томе колико су текстови у овој књизи заиста настављање оног што су започели архиепископи Никодим и Данило II, Данило Бањски и многи други који су до данас утврђивали култ светих Немањића у нашем народу, учинило је да издавачка кућа Шумадијске епархије „Каленић“ радо буде издавач Зборника *Краљ Милутин и доба Палеолога: Историја, књижевност, културно наслеђе*, поводом седам векова од представљања краља Милутина.

Као неко ко је одрастао и узрастао у Краљевој цркви Светих Јоакима и Ане у Студеници коју је краљ Милутин подигао 1314. године, тешко да могу аналитички и уздржано говорити о његовом задужбинарству, нарочито о овој студеничкој цркви, непоновљивом примеру идеалног јединства свих хришћанских симбола који се пројављују у једном православном храму.“

Овај низ неких важнијих момената из тридесетогодишњег архијерејског подучавања, исповедања вере и сведочења Епископа шумадијског Јована Младеновића, закључићемо речима протојереја ставрофора професора др Зорана Крстића, блиског сарадника Владике Јована, које је написао за *Споменицу* „Такав нам архијереј требаше“, објављене поводом обележавања двадесетогодишњице архијерејске хиротоније и деценије владичанства у Шумадијској епархији:

„Књигу коју читалац држи у руци и управо отвара, је у потпуности, речима и фотографијама, посвећена одговору на Божији призив Епископа шумадијског Господина Јована, а поводом двадесетогодишњице његовог архијерејског служења Господу. Потврдним од-

говором на призив, још у дечачким годинама, млађани Јован је почео да уграђује себе у Цркву која је сва саткана од безбројних нити богочовечанских односа, где свако престаје да буде самодовољно ја и смисао свог живота проналази у другом, брату и ближњем градећи тако једно велико богочовечанско ми, Тела Христовог. Оваква карактеристика Цркве нам омогућује да кроз једну личност, а посебно кроз личност Епископа, сагледамо и осветлимо и све остале службе, опет од лачичке до епископске, односно да сагледамо целу Цркву. Говорећи тако о личности Епископа шумадијског и прослављајући његов јубилеј, ми заправо, говоримо о Цркви која пребива у Шумадији и остајемо у границама пристојности и скромности, величајући Бога који се пројављује у животу своје Цркве.

Све написане речи у књизи одишу једноставном људском топлином. Оне су плод непосредних и блиских односа које су писци имали са нашим Епископом, слављеником. Речи су топле зато што су односи били и топли, и људски, и једноставни, а баш такве речи на најбољи могући начин одсликавају личност Епископа шумадијског Јована.“

Разговор поводом четрдесет година од упокојења оца Александра Шмемана

МУДРОСТ, СТАРАЊЕ И ВЕРА ОЦА АЛЕКСАНДРА

Сергеј Шмеман је рођен 1945. године као друго дете Александра и Јулијане Шмеман. Од 1980. године ради у Њујорк Тајмсу, да би једанаест година касније, 1991. године, због извештавања о паду Берлинског зида добио Пулицерову награду – најпрестижније одликовање у америчком новинарству. Са њим смо разговарали о сећањима на оца, сусретима са Александром Солжењицином, али и данашњој ситуацији у православном свету

Питање: Господине Сергеј, хвала Вам што сте се одазвали нашем позиву да кажете неколико речи поводом четрдесет година од упокојења Вашег оца, значајног богослова и свештеника, оца Александра Шмемана. Поводом сто година од његовог рођења на српски језик су преведени његови „Дневници“. У њима видимо оца Александра као мислиоца, богослова, свештеника, који се непрестано радује и ту радост дели са другима, нарочито са својом породицом. Можете ли нам рећи по чему се највише сећате оца Александра?

Одговор: Свог оца се најпре и најдраже сећам као човека који је славио живот. Он је имао таленат, дар, да најобичније дневне активности претвара у посебне догађаје. На канадском језеру, где смо проводили лета, његова послеподневна шетња је била радосна авантура за коју је увек бирао који ће штап узети и сваком месту је давао значајно име – Версај, Пут рушевина...

Имали смо капелу посвећену Светом Сергију и свако од нас деце је имао задатак – убрати цвеће за икону, прислуживати у олтару, носити барјаке у литијама око цркве, чишћење... Међу нашим годишњим догађајима била је и велика литија на празник Преображења, након које је следило благосиљање језера, а свако дете се смењивало у ношењу крста.

Отац је увек проналазио начин да види радост, чак и у веома тешким животним тренуцима. Служио сам војску седамдесетих година и био сам отпремљен у Вијетнам. Када смо се растајали, отац ме је благословио и рекао нешто веома значајно: „Знаш, имаш доста среће. Свако од нас ће се вратити свом уобичајеном животу, нашим дневним пословима и обавезама, а ти ћеш радити нешто потпуно ново, нешто што ће ти бити изазов.“ Наравно, као отац је био забринут, али је његова намера била да ме охрабри за оно што следи. Свакако, то што је рекао тог јутра осликавало је његову страст за животом, његово уживање у изазовима, загонеткама и изненађењима. Верујем да је то најбоље показао у завршној реченици своје последње беседе: „Господе, добро нам је овде бити! Амин.“

Питање: Његове књиге, којих није мало, имају и данас велики утицај. Према Вашем мишљењу, шта је то што људи воле у начину говора и писања оца Александра и због чега му се непрестано враћају?

Одговор: Верујем да снага његових књига лежи у томе што се оне не баве „теологијом“ као науком, не баве се софистицираним „измима“ које обични верници не разумеју. Свакако, он је био научник, богослов и црквени историчар, али његов приступ, било да говори о Литургији, Евхаристији или Великом посту, за полазну тачку имао је живот, веру и искуство. Његово дело од великог утицаја јесу Дневници који нису писани као друге књиге, већ су то најпре осврти на његов живот. Сматрам да се снага те књиге, нарочито за вернике у Русији и другим земљама у којима се религија вратила након дугог потискивања, огледа у доживљају да живот у вери, живот слуге у Цркви, не значи поништавање живота, већ потпуно његово прихватање са свим радостима и страдањима.

Питање: Рођен у Естонији, краћи део детињства провео у Србији, одрастао у Паризу, највећи део свог живота провео је у Америци, отац Александар је био велики путник. Међутим, у „Дневницима“ видимо да се највише радовао одласку у породичну кућу у Лак Лабелу. Како је отац Александар проналазио мир и чиме је испуњавао време када није био заузет предавањима и обавезама на Академији Светог Владимира?

Одговор: У својим Дневницима отац се често жали због „презаузетости“, због много дневних обавеза које га

одвлаче од оног што је сматрао најважнијим. То не значи да је избегавао своје обавезе свештеника и професора; био је сјајан вођа и управник Академије, као и визионар православља у Америци. Стога, његове жалбе треба схватити као жељу за више простора да промишља, богослужи, да се састаје са обичним народом и природом. Управо је то био Лак Лабел. За време боравка тамо, устајао је рано и проводио неколико сати у локалној школи која је преко лета била затворена, радећи на својим књигама и радовима. У нашој капели се служио читав богослужбени круг. А било је времена и за чамац на весла, пливање, одбојку и мирно уживање у савршеном заласку сунца.

Питање: Из бележака можемо видети да је отац Александар био велики љубитељ књижевности. У његовим рукама су се могле наћи књиге писане на руском, француском, енглеском језику... Волео је руске класике, али и савремени француски роман. Подједнако је поштовао и православне писце, али и писце који се декларисују као атеисти. Реците нам колики је утицај на Вас имао његов читалачки укус?

Одговор: Једном приликом, отац ми је рекао да није постао свештеник, био би књижевни критичар. Заиста, књижевност, а нарочито поезија, играли су огромну улогу у његовом животу. Пре неколико година је пронађен низ његових гостовања на Радију „Слобода“ у којима он говори о руској култури, и то је штампано под именом „Основе руске културе“. Том приликом је анализирао улогу књижевности у руском идентитету, а тада је постало и очигледно да су за њега конкретна веровања или идеологије писца често били мање важни од самог Божијег дара креативности. Поезија је била фонтана истине, а њему је било велико задовољство да је тражи у три велике књижевности – руској, француској и енглеској. Наследио сам његову љубав према речи, али бих, такође, волео да сам наследио његово изврсно памћење и пробрани укус за поезију.

Питање: Поред тога што је са великом љубављу писао о Русији, отац Александар је никада није посетио, док, са друге стране, Ви сте тамо живели. Због чега мислите да се није реализовало његово путовање у Русију, иако из сачуваних бележака видимо да је боравио врло близу – у Финској?

Одговор: Отац је био добро познат у Совјетском Савезу, и по својим самиздат-књигама и по недељним гостовањима на Радију „Слобода“. Зато се плашио да ће га, ако посети Совјетски Савез, „званична“ Руска Црква искористити за своје политичке циљеве. Када сам стигао у Москву 1980. године као страни репортер, он је мислио да ће бити могућа приватна, незванична посета. Али се тада разболео на смрт. Ипак, бескрајно се интересовао за моје утиске, и осетио сам да, иако никада није био тамо, блиско познаје Русију.

Питање: Невероватни су описи сусрета оца Александра Шмемана и руског писца Александра Солжењичина. Каква су ваша сећања на аутора „Архипелага Гулаг“?

Одговор: Када је Солжењичин дошао у Америку, посетио је оца у Лак Лабелу. Било је рано пролеће, и ја

сам био задужен да кувам, возим и на друге начине се бринем о њима двојици. Сусрети су били незаборавни. Солжењичин је постављао читав низ питања због свог историјског романа на ком је радио, те би они седели или сатима шетали, нашироко разговарајући. Прекидали су само онда када је Солжењичин слушао дневне, кратке Би-Би-Сијеве емисије на руском језику, које су му доносиле вести на дневном нивоу. Кување није било тешко: Солжењичин се задовољавао прженим кромпирима и луком.

Питање: Године 1980. почели сте да радите као новинар Њујорк Тајмса. Већ 1991. године сте добили Пулицерову награду. Приликом терористичког напада 11. септембра 2001. године, Ваша вест о рушењу Кула близнакиња се нашла на насловној страни Њујорк тајмса. Можете ли нашим читаоцима рећи шта је Пулицерова награда и како сте дошли до ње? Такође, какав је осећај бити очевидац пада Берлинског зида, односно краја политичке епохе која Вас је натерала да живите у емиграцији?

Одговор: Имао сам благослов као новинар да пишем о неким највећим догађајима током свог живота. Био сам у Русији када је Михаил Горбачов дошао на власт, у Берлину када је пао Зид, затим опет у Русији када је Совјетски Савез доживео крах, у Њујорку приликом напада 11. септембра, као и на многим другим местима у преломним тренуцима. Свакако, изузетно је било извештавати о паду комунизма с обзиром на то да сам део руске емиграције. Но, иако смо говорили руски језик и поштовали многе руске обичаје у кући, никада нисмо живели у носталгији или са жаљењем. Мој отац је пригорио Америку са љубављу и оснивање Православне Цркве у Америци је био његов главни циљ. Стога, иако сам пореклом био близак Русији и руском народу, могао сам да радим као објективан амерички дописник.

Пулицерова награда се додељује једном годишње за различите врсте новинарског извештавања. Сматра се најпрестижнијом наградом у америчком новинарству и веома сам поносан што сам је добио за извештавање о поновном уједињењу Немачке, једној од најимпресивнијих прича тог невероватног времена, када је деловало да пад комунизма обећава светлу будућност. Ствари су се, ипак, развијале другачије, али то је нека друга прича.

Питање: Какво је Ваше виђење православља данас? Да ли сматрате да се проблеми о којима је ваш отац говорио понављају или се налазе далеко иза нас?

Одговор: За ових четрдесет година откако је мој отац преминуо, свет се драматично променио. Често се питам шта би он рекао о Путину, о улози Руске православне Цркве данас, о отвореној политичкој поларизацији у Сједињеним Државама и у свету. Верујем да Цркви, али и мени лично, веома недостаје мудрост, старање и вера човека попут оца Александра у овом незгодном времену. Оно што улива наду јесте да Америчка Православна Црква, за коју се старао да је утемељи, расте и да се његове речи шире захваљујући дивним људима попут Вас. На томе сам Вам дубоко захвалан.

Са Сергејем Шмеманом разговарао Лазар Марјановић

ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ ПОСВЕЋЕНЕ СВЕТОМ ЈОАНИКИЈУ МИТРОПОЛИТУ ЦРНОГОРСКО- ПРИМОРСКОМ У АРАНЂЕЛОВЦУ

Дана 22. октобра 2023. године, у Аранђеловцу код Опште болнице, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован освештао је новоизграђени храм посвећен Светом Јоаникију митрополиту црногорско-приморском.

Епископа је испред цркве дочекао велики број верника, запослених у болници и корисника услуга ове установе. Епископ Јован је са собом за ову прилику донео мошти Светог великомученика Пантелејнома, које је поставио у Свети Престо ове цркве.

Након освећења цркве, на платоу испред храма Епископ је служио Свету архијерејску Литургију уз саслуживање Архијерејског намесника орашачког, протојереја ставрофора Миће Ћирковића и свештенства Епархије шумадијске.

На радост свих данас су нам се у молитвама придружили и потомци Светог Јоаникија, митрополита црногорско-приморског, Јован Липовац са породицом, који су дошли да са нама прославе овај велики дан и буду сведоци освећења још једне цркве посвећене овом дивном светитељу у Епархији шумадијској. Свето сабрање је било увеличано појањем хора „Света Анастасија Српска“ из Аранђеловца и певачким друштвом „Српски Православни појци“ из Београда.

Епископ Јован је након читања Светога Јеванђеља произнео своју беседу у којој је рекао:

„У име Оца и Сина и Светога Духа, Помаже вам Бог, браћо и сестре. Богу хвала досађасмо сан да у овом болничком кругу подигнемо овај храм, ову цркву, и да је посветимо Светом великомученику Јоаникију митрополиту црногорско-приморском. Радујем се, браћо и сестре, што је ово други храм, друга црква у Шумадијској епархији коју смо посветили Светом Јоаникију. Морам да вам кажем да кад год долазим у ове крајеве обузима

ме велико узбуђење и размишљам да је свака стопа овог места натоплена светом крвљу Свештеномученика Јоаникија. Размишљајући о томе не могу никако себи да објасним зар је требало тако да се догоди са овим Светим човеком? Зар је требало, браћо и сестре, да се догоди да Србин устане на Србина, јер њега није убио ни Турчин ни Немац, нажалост убио га је Србин, и то би требало да буде наук свима нама да знамо, браћо и сестре, да онда када заборавимо Бога заборављамо ко смо и шта смо. А када човек заборави ко је и поготово кад заборави на Бога, кад веру избаци из себе, онда заиста постаје тачна она изрека да је човек човеку вук. И зато треба да се држимо Бога, браћо и сестре, да се држимо вере наше, да се држимо Цркве своје да не би духовно не само оболели, него да не би и полудели. Можда је ово прејака реч, али зар није лудило било у оним несрећним временима када је, као што рекох, брат устајао на брата. Ми смо данас овде осветили овај храм и молили се да нам Бог открије где је гроб Светог Јоаникија. Чврсто верујем да ће нам сада када се служе Божанске Литургије у овоме Светоме Храму, Бог пре или касније то открити, али треба и ми, браћо и сестре, да се удостојимо тога открочења, да се удостојимо да имамо међу нама бар део тела Светитеља.

Све оно што се дотакло Христа и чега се Христос дотакао то је освећено, а Свети Јоаникије не само да се дотакао Христа, он је Христом живео. Он је живео сав у љубави према Богу и своме народу. Из те љубави према Богу и свом народу жртвовао је себе да не би издао Бога, да не би издао веру, да не би издао Цркву. Пошао је са својим свештеницима на мучење. Њега су посебно, као што знате, мучили и продужили много дуже да га муче него његове свештенике. Знате да су га из Словеније овамо све успут мучили и овде негде у овим пределима

дотукли и убили. Али нису они убили Јоаникија, они су убили саме себе, они су навукли проклетство на себе тиме што су дигли руку на Свеца Божијега. И зато и ми треба да пазимо, браћо и сестре, и да очувамо разум. Да разумно живимо, да се разумно Богу молимо, да разумно верујемо, а да не буде оно како каже апостол Павле: 'Они имају веру, али не по разуму'.

Вера наша, вера Православна подједнако воли сваког човека, без обзира био он Србин или Грк, Словенац или не знам ко други. Љубав Божија све подједнако воли и ако је наша љубав, браћо и сестре, спојена са љубављу Божијом онда ми нећемо видети испред себе непријатеље, јер ћемо их све волети. Што они нас не воле то они нека одговарају пред Богом и пред својом савешћу, а ми да сваког човека волимо, али љубављу Божијом, не оном људском љубављу, не оном сентименталном љубављу, него љубављу, браћо и сестре, која је спремна да

се жртвује за другог. Христос се жртвовао за нас, Он је из љубави то учинио, а људи су му узвратили на Његову љубав тако што су га распели на крсту. Нису могли да докуче љубав Божију па да се смире, него их је љубав Божија још више раздраживала и тако је и када човек, браћо и сестре, изгуби памет, тада он не зна шта ради. Он долази и у оно време за које Христос у Јеванђељу каже да ће доћи време када ће вас убијати и мислити да Богу службу чине. Вероватно су и ти несретни комунисти мислили да убијајући хришћане, браћу своју, чине нешто добро. Нису чинили добро никоме, а нажалост, верујте, нису ни себи. Изгубили су они душу јер су изгубили веру, изгубили су осећање да рана другог боли исто као што боли свакога од нас своја рана. Они су рањавали, проливали су крв своје браће као, Боже опрости, воду да проливају. Али 'Крв мученика', како је то још речено у другом веку 'је семе за нове хришћане'. Верујем да ће и проливена крв Светог Јоаникија још више у српском народу без обзира где он живео, да ли овде у Србији, Црној Гори, Републици Српској, било где у свету, а има нас свуда по свету расутих, да ће управо његова крв бити семе да и ми узрастамо у Христу.

Данас је велики дан и верујем да се и Бог и Светитељи заједно са Светим Јоаникијем радују што смо данас овај храм посветили Светом Јоаникију. Браћо и сестре, храм је увек потребан у сваком месту, у сваком селу, у сваком граду, зато што је храм Дом Божији. Он је такође потребан био, бар по моме мишљењу, и овде покрај ове болнице, овде где се људи лече од телесних болести. Сад смо овде придодали том храму болнице и овај Свети храм где ћемо се молити Богу за духовно здравље, браћо и сестре. Неко је рекао да у 'здравом телу је и здрав дух'. Искрено, не мирим се са таквом чињеницом. Рекао бих 'У здравом духу је здраво тело'. Кад је здрав дух у нама, кад је у нама Дух Божији, он носи наше ослабљено тело, браћо и сестре, али зато треба да живимо у Духу Божијем, да Духа Божијега уселјавамо у себе, да увек имамо на уму речи апостола Павла који каже: 'Духа Божијега не гасите у себи'. Када човек

угаси Духа Божијега у себи, а сви смо га задобили у крштењу, када човек изгуби Духа Светога, он изгуби себе као личност. Он битише, али није потпун човек. Није потпун човек, браћо и сестре, и зато кажемо овде се сада спојило телесно лечење и духовно лечење. Неко ће казати, па ја нисам болестан, нема тога који није болестан, нема, браћо и сестре, зашто нема, зато што смо сви грешни, а сваки грех уноси болест у нас, и не само болест, него уноси и смрт, и зато је речено да је плата за грех смрт. И ми зато треба да се молимо, браћо и сестре, за духовно оздрављење. Да духовно оздравимо, а кад духовно оздравимо онда ћемо схватити како је то дивно и достојанствено бити човек, али не било који човек, већ Божији човек,

браћо и сестре. Само је Божији човек прави и исправан човек.

Велики је благослов данас на свима нама и велика је радост ове болнице и људи који лече и људи који се лече, јер ово место, ова болница данас је добила своју душу. Душу је добила, а тело нам живи док је душа жива у нама. Кад душа изађе тело је непокретно, тело је непомично, управо зато и кажемо да је ово место добило своју душу. Оно што је, браћо и сестре, душа за човека као личност, то је храм Божији у једном месту. Јер кад служимо Литургију у било ком храму, у тај храм силази Бог, силазе Светитељи, силазе анђели и ми са њима заједно служимо Божанствену Литургију. Треба да о томе размишљамо шта значи Светиња храма, и треба да будемо прибрани, да тако кажемо, кад улазимо на Службу Божију, поготово на Свету Литургију.

Браћо и сестре, ми се сви заједно данас радујемо освећењу храма, радујемо се великом догађају. Сваки храм је велики догађај и он би требало да буди веру у храм, и зато је речено кад се изграђује храм, ако се изграђује из љубави према Богу и роду своме, онда храм изграђује и тај народ који храм зида или храм обнавља.

Дакле, данас су се испунили сви трудови, сви напори, сви подвизи људи који су од почетка уграђивали себе у овај свети храм. Зар није лепо што ми данас овде присутни, осећамо да смо се уградили у овај свети храм? Опет по речима Светог апостола Павла који каже: 'Уграђујете се у Храм Божији као живо камење'. Зато ће свакоме ко је и најмање допринео, а ја нећу овде никога појединачно спомињати, Бог све зна, свакоме од вас ко је било како помогао овоме храму стотруко ће Бог узвратити. Овај храм данас је крунисан, данас је освешћен, данас је крштен, данас је овај храм помазан Светим миром, као што се помазујемо када се крштавамо. Данас је овај храм обучен, да тако кажем, у Божанску светлост и милост Божију. Зато и ми када будемо долазили и кад одлазимо у наше храмове треба да будемо свесни да треба да се обучемо у Светлост Божију. А храм је Светлост Божија, браћо и сестре, која ће од данас па до краја света светлети свима, па и онима који су у тами свога безумља као што су били и они, а нажалост их има вероватно и данас.

Од данас овде ће се изливати милост Божија на све оне који долазе у овај храм да се Богу моле. Зато ја данас, у име Цркве Божије у Шумадији, у име Епархије шумадијске благодарим свима који су и најмање допринели да се овај храм заврши. Велика ће радост бити и овим људима који се овде лече и оним који лече људе. Никад не могу заборавити кад смо први храм у кругу једне болнице саградили, то је у Смедеревској Паланци, и онда су се неки бунили, противили, али кад смо га осветили, па сам после дошао да обиђем, није прошло ни месец дана тај храм, изашли су и лекари и болесници који су могли и казали ми 'Владико, до неба вам хвала што је овај храм овде саградили'. Питам зашто, па каже 'Код нас је сада у болници све другачије, другачији су, каже, односи међу нама радницима, лекарима, другачији су, каже, односи и према болесницима, болесници сад мање кукају од својих болова. Кажем како? Па, каже, погледају кроз прозор и прво што угледају

јесте црква, па зар то није велика радост?

Нека Господ молитвама Светог Јоаникија и Светог великомученика Пантелејмона, чије смо мошти уградили у овај храм, а он је био лекар, браћо и сестре, нека помогне и лекарима и свом медицинском особљу, нека помогне и болесницима да не клону духом у својој болести, него да ојачају у вери, да ојачају тиме што ће се причешћивати и сједињавати са Богом. Смисао Литургије је да се причешћујемо, браћо и сестре, да се сједињујемо са Богом. Нека је срећно и благословено освешћење овога храма, нека је срећан и благословен ваш долазак овде данас и радујем се што данас овде, како ми рекоше, могу да поздравимо потомке, рођаке Светога Јоаникија. Радујте се, пренесите радост српског народа у Црној Гори, да ми Срби овде мислимо на вас, а и ви да мислите на нас, да се молимо за вас, а и ви се молите за нас, и даће Бог, понављам оно што сам на почетку рекао, даће Бог да се једног дана орадостимо се радошћу Божијом, што ће Бог пројавити тело Светога Јоаникија. Бог вас благословио."

Након Свете Литургије, Епископ Јован је доделио Архијерејске грамате захвалности „Здравствено-болничком центру Аранђеловац“, „Скупштини Општине Аранђеловац“, Неђељку Петојевићу из Аранђеловца, „Канцеларији за вере Републике Србије“, предузећу „Шумадија Гранит“ из Аранђеловца и предузећу „Пештан“ из Буковика, велики број Архијерејских захвалница заслужним грађанима и предузећима из Аранђеловца и околине који су помогли у изградњи храма, а потом је Епископ Јован доделио орден Војда Карађорђа у знак признања за велику љубав према својој Светој Цркви Татјани Јовановић из Аранђеловца.

По Светој Литургији Епископ је освештао просторије обновљеног „Здравствено-болничког центра Аранђеловац“, где је након чина освешћења пожелео свим запосленим и свим корисницима услуга ове установе добро здравље и од Господа сваки благослов.

Немања Искић, јереј

ОСВЕШТАН ХРАМ РОЂЕЊА СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА У СТОЈНИКУ

У недељу 29. октобра 2023. године, када Света Црква прославља Светог мученика Лонгина Сотника, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован освештао је храм Рођења Светог Јована Крститеља и у новоосвештаној цркви служио Свету архијерејску Литургију. На Светој Литургији нашем Архијереју саслуживали су архимандрит Петар (Драгојловић), протојереј ставрофор Драгољуб Ракић, протојереј ставрофор Миладин Михаиловић, архијерејски намесник опленачки, Мићо Ћирковић, архијерејски намесник орашачки, протојереј ставрофор Жељко Ивковић, архијерејски намесник младеновачки, јереј Милутин Гашевић, протођакон Иван Гашић, ђакон Стеван Илић и ђакон Саша Костадиновић. Лепоти богослужења допринели су Српски православни појци из Београда.

Владика је пре полагања Светих моштију у Часну трпезу поучио верни народ о значају освештавања храма и обзнанио да ће у Светом престолу стојничке цркве бити честица моштију Светог великомученика Пантелејмона.

Том приликом Епископ Јован је рекао:

„Драга браћо и сестре! Видели сте да смо управо освештали овај храм. Најсветији део храма је олтар и у њему Жртвеник, то јест Свети престо. Од како постоји хришћанство и Црква, одувек се приликом освешћења у Часну, Свету Трпезу полажу мошти, делови нетрулежних тела светитеља, мученика. Данас, у овом вашем храму полажем мошти Светог великомученика и исцељитеља Пантелејмона. Он је био лекар по позиву, али колико год да је лечио лекарским вештинама, још више је лечио народ молитвама, постом, вером и љубављу. Тако да ви од данас када будете долазили у

овај храм на Свету Литургију, на богослужења, увек се сетите да су овде мошти, да је овде део тела Светог Пантелејмона, па вас молим да се молитве њему. Он зна и наше невоље и наше болести и наше туге и наше радости и наше патње.

Ако будете узносили молитве из душе и из срца, што каже наш народ, онда ће Свети великомученик Пантелејмон ваше молитве узети пред престо Господњи и оне ће бити примљене од Бога. На истом месту у Престолу, у којем ће бити положена честица моштију Светог Пантелејмона, биће положена имена свих вас који сте их овде написали, а верујем да сте написали имена ваша и ваших ближњих. Тако да ће над моштима и над вашим именима бити служена Света Литургија. Биће ту сви спомињани на Литургији и онда када ми одемо са овога света, то је понављам, древна пракса Црква, да се поред моштију полажу и имена. Нека сте срећни и Богом благословени и нека вас штите молитве Светог великомученика Пантелејмона!“

Након прочитаних јеванђељских одломака, у својој богонадахнутој беседи наш Владика је рекао:

„У име Оца и Сина и Светог Духа! Помаже вам Бог, драга браћо и сестре! Сабрали смо се данас овде, у овоме новоме храму, у овој новој Цркви, не за неки циљ овога света, него да осветимо овај храм, ову Цркву и да у њему служимо Свету Литургију. Сабрали смо се и да покажемо да смо народ Божији, народ хришћански, народ Христов, народ православни, народ српски. Ми то и показујемо, али је потребно да се још више трудимо да веру своју очувамо. Ми то показујемо како можемо и како умемо, па и овај храм који је саграђен показује да смо народ Божији и да се сврставамо грађњом црка-

ва и манастира уз оне свете задужбинаре претходних векова, Свете Немањиће, Лазаревиће и да не набрајам друге.

Када се сабирамо и када освећујемо храм и када служимо Божанствену Литургију, ми показујемо да правило нашег живота треба да буде Јеванђеље Христово. Ако Јеванђеље Христово није правило нашег живота, узалуд нам се све што чинимо и што радимо. Дакле, ми показујемо, када живимо Јеванђељем, да живимо по закону Божијем, по заповестима Божијим, а не по било којим и каквим законима или заповестима. Ми живимо по заповестима Божијим, које регулишу и наш живот овде на земљи, наш телесни живот, али и наш духовни живот. Ако се придржавамо заповести Божијих, решавамо све сукобе међусобно и све поделе, јер знате да је заповест Божија – што не желиш себи, немој чинити другима. Кратка, али веома садржајна заповест. Када би се људи придржавали ове заповести Божије, заиста би нам све било другачије у животу, било би нам другачије у породици, у нашем селу, било би другачије у држави, било би све другачије у свету, јер би онда сваки човек полазио од себе. Проверавао би и испитивао себе. Онда би знао да ако пожели да учини неко зло другоме, треба да се сети да ће му се зло и вратити. Наше је да чинимо добро, да сејемо добро, да покажемо да смо народ Божији, народ Цркве и народ Јеванђеља.

Сабрали смо се да освештамо овај храм, да освештамо ово место на којем ће се оприсутњавати Царство Божије. На којем ће се пројављивати Царство Божије, а Литургија је управо то Царство Божије. Литургија је предукус Царства Божијег. Ко зна шта је Литургија, зна и шта је Црква. Ко зна шта је Црква, зна и шта је Литургија. Ко не зна шта је Литургија, не зна ни шта је Црква. Онда Цркву сматрамо као грађевину, као некакву посебну кућу. Црква није нека посебна кућа. Храм је дом Божији и ми долазимо у храм Божији да се осветимо Духом Светим, који непрестано пребива у дому

Божијем, јер се у дому Божијем врши Света Литургија. Када смо на Светој Литургији, ми постајемо учесници Свете Литургије и учесници Царства Божијег.

Сви се ми данас заједно радујемо овом освећењу. Овај храм је данас помазан Светим миром, као што се и деца када се крштавају помазују Светим миром. Другим речима, данас је крштен овај храм. Данас је освећен и у њему ће се служити Света Литургија, како каже песник, овог света као и онога. У њему, служећи Свету Литургију, приносимо наше дарове, просфоре, вино, уље, тамјан, свеће, али приносимо првенствено просфору и вино. Дух Свети ће од данас силазити на сваку Литургију која се буде овде служила и оно што је природно претвориће у натприродно. Претвориће наш хлеб и наше вино, у истинито Тело и истиниту Крв Христову. Причешћујући се Телом и Крвљу Христовим, ми постајемо једно са Христом. Но, не само да постајемо једно са Христом, него са свима Светима, са анђелима, постајемо једно и једни са другима. Када примамо Христа у себе, примамо љубав Божију у себе.

Оно што примамо у Цркви треба да се трудимо да умножавамо и да преносимо. Јесте ли чули да се у Цркви икада афирмативно говори о мржњи? Не, наравно. Говори се о љубави. Па зашто онда као хришћани, као крштени људи ширимо више мржњу него љубав? Знате зашто? Ослабила нам је вера, ослабило нам је поверење у Бога, а онда нам је ослабило и поверење и вера у човека. Ослабила нам је љубав, која се жртвује за сваког човека, божанска љубав, којом је Господ жртвовао себе за нас и ради нашега спасења. Како је то дивно што смо у Цркви, што смо крштени. Много је лепше када живимо црквеним животом или боље речено животом Цркве. Када живимо Јеванђељем. Неће нам много помоћи ни само крштење, иако је оно основа сваке друге Тајне, ако не живимо крштењским животом. Узалуд ће нам бити и освећење овога храма, ако у њему не буде народа Божијег, ако се у њему не служи Литургија. Узалуд смо

га градили. Ми храмове не градим у своју славу, него у славу Божију, да се у дому Божијем сабира народ, да се ту лечимо духовно, јер Црква Христова је духовна болница, а ми смо сви духовно болесни. Можда ће се неко наљутити и рећи – ја нисам духовно болестан. Јеси! Болестан је духовно сваки човек, који учини и један грех. Душу обољева грех, срце обољева грех, ум човеков. Грех изобличава ум човеков, па изобличава и човека.

Ми се радујемо данас, јер гледамо пред собом довршење дела наших руку. Гледамо наше нове Цркве и Светиње, које треба да буду оно што су вековима биле за наш народ. У невољама живимо, можда ће бити и горе, али било је и тежих времена од ових данашњих. Немојмо мислити да је нама теже него онима који су живели пре нас. Невоља је увек било, прогањања је увек било, сеоба је увек било, убистава је увек било. Наш народ и док је под Османлијама био толико векова, очувао

хладноћу. Дакле, Цркве правимо да се Богу молимо. Црква је ту да нас обједињује и сједињује, не дај Боже да нас дели, као што се понекад дешава. Неко каже ово је моја Црква, други каже ово је моја. Нема Цркве ни Петрове, ни Јованове, ни Јанка, ни Марка. Црква је Христова. Нисмо правили Цркву у своју славу, да кажемо – ја сам Цркву направио. Јесте, направио си Цркву, но јеси ли у Цркви? Која нам је корист од те Цркве? Верујем да је наш српски народ увек подизао Цркве у славу Божију, а не у своју славу. Ми Цркве правимо да се сабирамо у њима, да се ту крштавамо, да ту омладину венчавамо и да у њима, када дође за то време, испраћамо своје најмилије и најдраже. Све треба да се улива у Цркву и све треба да излазе из Цркве. Што је више оваквих богомоља, већа је потврда да је овај народ Божији народ, народ хришћански, народ православни. Градњом Цркава и манастира ми се, као што већ рекох на почетку, сврставамо у оне свете задужбинаре међу нашим светим прецима. Не само Немањићи и Лазаревићи, него је кроз векове и наш прости народ и појединац градио храмове. Градио не да се горди Црквом, него да се у Цркви слави Бог.

Чуће се из овог храма, који смо данас освештали, и слушаће се Реч Божија, Реч Јеванђеља. Само је питање да ли умемо да слушамо, као што рече данашње Јеванђеље, и да ли умемо да чујемо? Да ли знамо да разликујемо шта треба да чујемо, кога треба да чујемо, кога треба да послушамо? Само Онога, који је непогрешив, а то је Бог. Управо данашње Јеванђеље, као што смо чули, поставља једно дивно питање, кроз једну једноставну, али поучну Господњу причу о сејачу и семену. Чули смо данашње Јеванђеље, не бих

све да препричавам, а оно каже: 'Изађе сејач да сеје семе.' Ко је тај сејач? Христос, драга браћо и сестре. Које је то семе Христово? Речи његове, Јеванђеље његово, само је сада питање јесмо ли ми припремили себе изнутра, јесмо ли припремили душу своју, да ли смо је изорали, као и срце своје и из срца избацили пакост и злобу и мржњу? Да ли смо заиста припремили себе и своју душу, као што рекох, и своје срце, да се у нама прими семе Христово? Христос и онда и данас и до века сејаће и сеје семе своје, ако буде плодне њиве, то семе ће узростати. Ако не буде, онда ћемо бити као оно семе које пада у трње, као што рече данашње Јеванђеље, па га угуши трње, тако ће и нас угушити ова светска врева. Угушиће нас све ово што сналази читав људски род. Скоро свугде се ратује, скоро свугде устаје човек на човека, народ на народ, царство на царство. Хришћанска историја нам јасно сведочи да је свако царство, свака империја пропало. Црква Христова је опстала, зато што се увек нашло погодно тле, на којем ће семе Христово дати плод. Ова данашња прича треба да пробуди нашу савест, да нам не буде савест успавана, да нам са-

је веру јер је стално био у Цркви, долазио је на богослужење. Зато има она народна изрека: 'Беж у Цркву Краљевићу Марко, зар не видиш да ћеш да погинеш?' Бежи у заједницу, не издвајај се од заједнице. Један човек је као ниједан или што би рекла древна хришћанска изрека – један хришћанин, ниједан хришћанин. Ако се издвајамо из заједнице Цркве, из Тела Христовог, онда смо лако на мети непријатеља Бога и људи. Не можемо волети ни себе ни друге ако се не сетимо оне Божије заповести: 'Љуби Господа Бога свога свим срцем својим, свом мишљу својом, свом душом и свом снагом својом, као и љуби ближњег свога, као самога себе.' Ако испуњавамо ову заповест, онда се ослобађамо од себичности, од самољубивости, гордости, сујете. Подједнако би требало да волим другог као што волим себе. Зато се сабирамо у храмовима, да нам Црква буде духовно огњиште, на којем ћемо грејати своје озебле душе.

Имамо Цркву као духовну бању, дођимо у њу. Учествојмо у Светој Литургији, исповедајмо се, причешћујмо се. Тада ће нам бити загрејани и срце и душа. Када је човеку топла душа и срце, он не осећа ову спољашњу

вест помогне да знамо да ли слушамо и да ли умемо да слушамо. Онај који зна само да заповеда, а није научио да слуша, од његове заповести неће имати користи ни он ни онај коме заповеда. Зато што ће онај који је научио правилно да слуша знати правилно и да заповеда. Данашња прича нам је и опомена да не упропастимо семе Христово, које је засејано у нама. Да не упропастимо Реч Божију, јер је она Светиња.

Помолимо се Богу, драга браћо и сестре, да нам Бог помогне, да отвори наш ум и наше срце и нашу савест и наше уши, да само чинимо добро и мислимо добро. Помолимо се за све вас, који сте допринели и најмање да се сагради ова лепа црква, овај лепо храм. Не бих да икога истичем, иако ми рекоше овде да су три особе највише допринеле, али пред Богом је то другачије. Ту имамо

Нека сте срећни, нека сте благословени, пренсите ово освећење цркве на домове ваше, на чељад вашу, сестите се да овај храм јесте леп, али он ће бити све лепши ако будете долазили у њега да се Богу молити. Ако овај храм буде празан, што ће нам. Он је и опомена наша, да мало застанемо у свакодневном животу, па да дођемо у цркву да се прекрстимо, да се помолимо Богу. Нећемо изгубити много од тог времена што смо посветили Богу и Цркви. Колико губимо времена на разне начине, па се тога и не сећамо. Нека сте срећни и Богом благословени!" ,закључио је наш Архијереј.

Након Литургије Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован одликовао је у знак признања за велику љубав према својој Светој Цркви орденом Светих новомученика крагујевачких првог степена

нашу сестру Слободанку, имамо Слободана, имамо Радована. Но, пред Богом ону мала удовичину лепту, која је приложена за издржавање заједнице Божије, Христос је примио као оне који су давали много. Потребни су нам такви примери, који су заиста одвајали од својих уста да саграде дом Божији, да саграде цркву. Наша народна каже – ко Цркви даје Богу позајмљује, а Бог никоме дужан не остаје. Желим свима вама да благодарим, свима онима који су допринели да се сагради ова црква, свима вама који сте се помолили Богу и пожелели добро да се црква сагради. Хвала вам што сте данас дошли на ово освећење и нека бисте благослов са овог освећења пренели у домове. Треба нам духовно просвећење, а њега нема без љубави, вере и смирења. У оним Христовим речима из Јеванђеља – што да десница, да не зна левица, лежи смисао давања. Не да дајем да бих се хвалио. Има невидљива рука Божија, која записује све оно што ми добро учинимо и то добро ће нас чекати кад изађемо пред лице Божије. Има и она рука која записује све оно што зло чинимо. И то ће да изађе пред нас. Но, Јеванђеље каже – својим делима ћете се оправдати и својим делима ћете се осудити.

Слободанку Филиповић Лојтер из Келна, орденима Војда Карађорђа Радована Милојевића и Слободана Петровића из Стојника, Архијерејским граматама признања: Скупштину општине Аранђеловац, Виолету Радивојевић из Београда, Ранку Фуртулу из Аранђеловца, Ненада Алексића из Орашца, Милана Луковића из Стојника, Славишу Тривковића из Младеновца, Велибора Лакићевића из Стојника, Јандрију Чоловића из Младеновца, Светлану Лозић из Младеновца, Душка Радновића из Стојника и надлежног пароха протојереја Спасоја Марковића; Архијерејском граматом захвалности Црквенопштински Управни одбор Црквене општине стојничке

у Марковцу, а Архијерејским захвалницама: Слободана Ћириковића из Аранђеловца, Радослава Срећковића из Марковца, Новицу Марковића из Стојника, Микицу Арсенијевића из Винче, Славицу Лазаревић из Стојника, Драшка Малићана из Београда, Милована Павловића из Стојника, Дарка Добричића из Стојника, Дарка Шундића из Стојника, Миланку Хенку из Келна, Веру Јовић из Младеновца, Славишу Павловића из Стојника, Марину Павловић из Београда, Љубивоја Шундића из Стојника, Томислава Лазаревића из Стојника, Месну заједницу Стојник из Стојника, Драгана Симића из Стојника, Слободана Тодосијевића из Стојника, Милана Петровића из Стојника, Мирослава Мијаиловића из Стојника, Ненада Шундића из Стојника и Дарка Раденковића из Стојника.

Након евхаристијског сабрања најмлађи верници стојничке Цркве су у порти извели пригодан културно-уметнички програм, а потом се приступило трпези љубави коју је протојереј Спасоје Марковић са својим верницима са љубављу припремио.

Марко Јефтић, јереј

ИЗ ЛЕТОПИСА шумадијске епархије

ХРАМОВНА СЛАВА У ЈОВАНОВЦУ

У храму Зачећа Светог Јована Крститеља, у петак 6. октобра, на храмовну славу, Свету архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Г. Јован, Епископ шумадијски, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Верни народ Јовановца и бројни пријатељи из других делова Крагујевца и околине, окупљени у порти нашег храма дочекао је свога Епископа са радошћу, а деца из школе у Јовановцу организовано су дошла на Свету Литургију предвођења својим учитељицама.

Преосвећени Владика је одржао надахнуту беседу у којој је између осталог рекао: „Нека је благословен данашњи дан посвећен највећем рођеном међу женама, како је рекао Господ, а то је Свети Јован Претеча и Крститељ Господњи, коме је посвећено неколико празника у току године, а ово је дан његовог часног зачећа. Бог је милост и чудо пројавио на данашњи најпре према родитељима Светог Јована Крститеља, Светога пророка Захарије и Јелисавете, који су цео свој живот проживели богоугодно, али су носили велики бол у својој души, јер нису имали порођаја, али нису губили веру и Господ је услишио њихове молитве и даровао им дете и то Светог Јована Крститеља. Мисија Светог Јована Крститеља јесте да припреми пут за долазак Господа Христа, обећаног Месије у овај свет, да припреми народ Божији за долазак Спаситеља. Свети Јован Крститељ је као и Господ наш Исус Христос почео проповед народу истим речима: 'Покајте се јер се приближило Царство Небеско'. Ако хоћемо да се очистимо од греха нама је потребно покајање, а искрено покајање је када осетимо бол и жал у себи што смо се оградили о Онога који нас највише воли а то је Бог. Када осетимо ту тугу, онда ће у покајању да се појави радост, и зато народ каже покајање је радовање. Нема праве радости без правог покајања. Пошто и након крштења позлеђујемо себе грехом, Господ нам је дао лек покајања.”

После заамвоне молитве изашли смо у опход око храма, испред цркве је пресечен славски колач и владика Јован је поделио нафору верницима.

Заједничарење је настављено за трпезом љубави у сали Месне заједнице Јовановца коју су припремили славари данашње славе Милосав и Невена Милорадовић и њихова породица.

СЛАВА МАНАСТИРА ПРЕРАДОВЦА

На дан 7. октобра, када наша Света Црква слави Светог Симона монаха, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Прерадовац, поводом манастирске славе. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Епископ се обратио верном народу богонадахнутом беседом, у којој је рекао: „Данас ова прерадовачка Светиња и овај свештени манастир прослављају свог молитвеног заштитника Светог Симона монаха, краља Стефана Првовенчаног, сина Стефана Немање и Ане, из светородне лозе Немањића, која је Богу и нама подарила многе светитеље. Свети Симон народом није владао законима, већ тако што је народу служио. Неко ће рећи ја могу да служим Богу, али не могу да служим човеку поред мене. Али не можеш доћи до Бога, а да прескочиш човека, не можеш да дођеш до човека, а да не дођеш преко Бога. Никада није било лако бити хришћанин, никада није било лако бити Србин, али људи су се одржали у свим невољама зато што су имали веру која их је снажила, храбрила, носила, која им је и када су падали говорила да устану. Светог Симона је Бог прославио зато што је и он Бога прославио својим животом. Плодови Духа Светога се на првом месту показују у светом животу, у светим мислима, у светим осећањима, у светим делима, у светој души, у светом срцу, у светом уму, у светој савести и у светом телу, као што је и Дух Свети у телу Светога Симона монаха.“

Након причешћа великог броја верника уследила је литија око храма и сечење славског колача. А затим је уследила трпеза љубави, коју је припремила мати игуманија Текла са сестринством.

Срђан Ђорђевић, свештеник

СЛАВА ПОКРОВСКЕ ЦРКВЕ У ЈАГОДИНИ

У суботу 14. октобра Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у цркви Покрова Пресвете Богородице у Јагодини поводом славе ове богомоље. Владици су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Епископ је у проповеди рекао између осталог: „Одувек је Црква поштовала Пресвету Богородицу као заштитницу рода хришћанскога, која својим заступничким молитвама умилоствљава Бога према нама грешнима. Немогуће је побројати

помоћ коју је Мајка Божија упућивала и упућује, како појединцу тако и народима, како у миру тако и у рату, како у монашким пустињама тако и у многољудним градовима. Кад ово знамо немамо разлога да губимо наду и да падамо у очајање због онога што нас сналази у животу. Као што мајка покрива и штити своју породицу, тако и Мајка Божија шири руке да закрили и загрли цео род људски. Данашњи празник нам открива дубину тајне покрива Божијега и покрива Мајке Божије. Оном хришћанину који осећа да живи под покровитељством Христа, под покровитељством Пресвете Богородице, ништа не може да науди у овоме свету. Али ни Бог ни Мајка Божија нас не приморавају да будемо под покровитељством Божијим. Све оно чега се Христос дотакне и ко се Христа дотакне и Мајке Божије биће спасен. Они ће нам дати снаге да се поправљамо, да се кајемо, да се исповедамо, да живимо, једном речју, хришћанским животом. Мајка Божија шири руке и покрива све оне који су дошли да се моле. Ми треба да се трудимо да будемо под покровитељством Мајке Божије и то је поука за нас, да се, угледајући се на Пресвету Богородицу и на све Свете, потрудимо да и ми заслужимо њен благослов.“

Након причешћа свештенства и великог броја верника, пререзан је славски колач. Славску трпезу за све присутне припремили су колачар Никола Ђорђевић са породицом, и братство храма Покрова Пресвете Богородице.

СЛАВА ЦРКВЕ У РЕСНИКУ

Верни народ Ресника, Новог Милановца и околине, окупио се 14. октобра под Омофор Богомајке како би прославили храмовну славу села Ресник. Прослава овога празника је започела евхаристијским сабрањем којим је началствовао пензионисани парох опарићки протојереј ставрофор Драгослав Цветковић, коме су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Окупљеном народу се обратио отац Слободан Савковић честитајући празник и славу, а затим је говорио о значају и величини самог празника.

Светој Чаши је пришао велики број присутних да би се сједили са Богом Живим. А на крају Литургије, после опхода око храма, пререзан је славски колач. Домаћин славе, колачар ове године је био Здравко Живић, председник Савета месне заједнице из Ресника, док су колач за наредну годину преузела браћа Александар и Томислав Ђорђевић из Ресника. У црквеној сали је затим уприличен славски ручак, трудом и залагањем колачара, црквеног одбора и надлежног свештеника.

Александар Цветковић, јереј

ЦРКВА У ИЛИЋЕВУ ПРОСЛАВИЛА СВОЈУ СЛАВУ

У четвртак 19. октобра, Црква Божија у крагујевачком насељу Илићево (Мечковац) прославила је своју храмовну славу Светог апостола Тому. Литургијом је началствовао Архиепископ намесник левачки протојереј ставрофор Милић Марковић, а саслуживали су свештеници Шумадијске епархије.

Беседом се веном народу обратио протојереј ставрофор Милић Марковић рекавши између осталог да се сведочанство наше вере изражава пре свега нашим делима и нашим ставом о свесној жртви коју ћемо поднети за њу. Зато се данас сећамо и Новомученика крагујевачких. Њихово сведочанство и не одступање од Господа пред митраљеским цевима нас подсећа да наши животи имају смисла једино у Господу и са Господом.

Након причешћа верног народа, преломљен је славски колач чији је домаћин био старешина храма Светог апостола Томе у Илићеву Владимир Ђурковић са својом породицом. Присутни су се потом упутили на место страдања становника Мечковца (Илићева), где им је пред спомеником одржан Молебан. Молебну су присуствовали грађани, радници, сељаци, ученици ОШ Милутин и Драгиња Тодоровић, представници

Скупштине Града Крагујевца, МУП-а, свих градских служби, који су још једном одали пошту својим страдалим суграђанима и заједно се помолили Господу.

Прослављање храмовне Славе Светог апостола Томе је настављено у ресторану Авала где су свештенство, монаштво и верни народ заједничком трпезом љубави обележили данашњи празник.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У ЈЕЛОВИКУ И ОСВЕЋЕЊЕ ТЕМЕЉА ПАРОХИЈСКОГ ДОМА

На дан када Света Црква прославља Светог апостола Тому, на дан када црква у селу Јеловик код Аранђеловца посвећена овом светитељу прославља јубилеј 150 година од изградње, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у том храму служио Свету архиепископску Литургију, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Епископ Јован је пре почетка Свете Литургије освештао темеље на којима ће бити сазидан нови парохиски дом. У току Свете Литургије, Владика Јован је крстио кћерку јереја Марка Петровића, пароха јеловичког.

Епископ је верницима честитао храмовну славу а потом их pouчио својом беседом, рекавши између осталог: „Данас прослављамо сто педесету славу овога храма. Благодат Духа Светога нас је сабрала, као што је раније сабирала наше свете претке пуних 150 година, да из љубави према Богу саграде овај храм, да у њега долазе да се Богу моле, да се мире са Богом и једни са другима. Да се овде исповедају, причешћују, да овде у овој цркви, пред невидљивим али свуда присутним Богом, кажу и оне најтананије тајне што су имали у својој души, у своме уму. Ми смо се данас овде сабрали да служимо Божанственој Литургији као тајну Царства Небескога, а Литургија је предукус Царства Божијег. Зато треба да имамо

на да је ту присутан Бог са свима светима, да се на Литургији увек јавља Бог и да је Литургија у ствари Богојављење. Литургија је тајна Царства Небескога као тајна присуства Божијега међу нама, као тајна спасења и тајна наше вере. Учествовање на Литургији значи припремити се духовно и телесно за Свету Литургију, доћи и причестити се, сјединити се са Богом. То је право учешће наше у Литургији. Служећи свету Литургију ми благодаримо Богу за сва добра која нам даје, а Бог нам даје много више него што ми заслужујемо. Овај ће храм бити сведок пред Богом јесмо ли били црквени људи, јесмо ли живели Црквом, или нам је Црква била нешто споредно. Она ће нам сведочити о нашој вери и побожности.“ Након Свете Литургије и литијског хода око храма, Епископ је пререзао славске колаче данашњим свечарима породици Милосављевић и поделио Архијерејске грамате признања и захвалности заслужним мештанима, а потом је уприличен пригодан културно-уметнички програм, након кога је за све окупљене вернике уприличена трпеза љубави. Епископ Јован је истога дана у поподневним часовима у селу Мисача код Аранђеловца освештао темеље на којима ће бити сазидана црква посвећена Светом Великомученику Георгију.

Немања Искић, јереј

МОЛЕБАН НОВОМУЧЕНИЦИМА КРАГУЈЕВАЧКИМ У ШУМАРИЦАМА

И ове године, у Епархији шумадијској обележава се спомен на Новомученике крагујевачке, невино пострадале људе, жене и децу, које су мучки убили војници немачке окупационе војске у Другом светском рату 21. октобра 1941. године. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење свештеника крагујевачког и лепеничког намесништва, служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светих Новомученика Крагујевачких у Шумарицама.

Након Свете Литургије Владика Јован, заједно са свештенством и верним народом повео је литију до места где су стрељани недужни ђаци и тамо са свештенством одслужио молебан Новомученицима. На молебану су поред великог броја грађана Крагујевца били и највиши државни званичници Србије, Председник Владе Републике Србије Ана Брнабић, чланови дипломатског кора, културни и јавни посленици и ученици основних и средњих школа.

Након молебана одржана је традиционална комеморативна церемонија Велики школски час, поводом обележавања 82 године од масовног стрељања ђака и грађана у Крагујевцу. На овогодишњем Великом школском часу изведена је песма „Шум Шумарице“, Дарка Цвијетића.

Срећко Зечевић, протојереј

ПАРАСТОС БЛАЖЕНОПОЧИВШЕМ ЕПИСКОПУ ШУМАДИЈСКОМ ВАЛЕРИЈАНУ

У среду 23. октобра, на дан Светих мученика Евлампии и Евампије, навршава се 47 година од упокојења блажене успомене првог Епископа шумадијског Г. Валеријана. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је заупокојену Свету архијерејску Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу уз саслужење више свештеника и ђакона.

После прочитаног јеванђелског зачала Владика Јован је између осталог рекао: „Данас се молитвено сећамо блажене успомене предивног Владике Валеријана, првог Епископа шумадијског који је уснуо у Господу. Његов Епископски крст није било ни мало лак. Ничији епископски крст није лак, ако хоће да носи како треба. Али он је све носио у смирењу и све подносио Христа ради, и Цркве Христове ради, и ради народа Божјег који му је Црква поверила. Владика Валеријан био је и гоњен и понижаван, осуђиван, клеветан, али он је све подносио хришћански. Све је ово Владика Валеријан подносио да сачува Цркву и народ и у претешким временима. Имао је веру у Бога и она га је одржала да достојанствено носи епископски крст. Верујем да је Владика Валеријан на крају овоземљског живота чуо речи Христове: 'Добри и верни слуго у малом си ми био веран, над многима ћу те поставити, ући у радост Господа свога'. Треба да се трудимо да не изгубимо ону праву радост, а праве радости нема без Христа. Бог вас благословио.“

После Заамвоне молитве служен је парастос Епископу Валеријану.

Срећко Зечевић, протојереј

ОСВЕЋЕН ДУХОВНО-СПОРТСКИ ЦЕНТАР ЗЛАТОУСТИ У КРАГУЈЕВЦУ

У понедељак, 23. октобра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, осветио је просторије духовно спортског центра „Златоусти“. Присуствовали су представници градске власти, секретеријата за спорт, свештенство храма Светог Владе, наставно особље богословије Светог Јована Златоустог, богослови и најмлађи спортисти.

По освећењу, присутнима се обратио председник скупштине града, Мирослав Петрашиновић, који је истакао да смо дошли да обележимо завршетак радова на овакво значајном инфраструктурном пројекту, као и да се нада да ће ово здање послужити нашим богословима, као и нашим рукометашима да стичу основне кораке и да у ову салу и овај град донети освојене медаље и пехаре.

Ректор богословије, протојереј ставрофор др Зоран Крстић, је истакао да су кроз дугу историју рода људског људи на различите начине означавали човека посматрајући га из неког специфичног угла, па тако у данашње време превлада-

ва хома економикус, затим у другим временима можемо говорити о човеку рада, хома фабер, затим хома религиосус, постоји још једно одређење човека врло важно, а то је хома луденс, човек који се игра. И мислим да је то у складу са нашом вером. И не на једном месту у Јеванђељу Господ нам каже ако не будете као деца нећете ући у Царство Божије. А посао дечији јесте да се играју. Дакле, игра и те како одређује човека и баш у игри ми доживљавамо радост живота, радост заједништва са другим људима и рекао бих да је то основна карактеристика наше вере. И зато можемо да се радујемо што је ово наше здање у које ће се играти наша деца и младићи, налази овако близу наслоњено на саму цркву. И једно и друго здање ће исповедати радост живота. Прошло је седамнаест година и то није мали период за једно здање. Последњих неколико година имали смо значајну подршку владе републике Србије, али у свомим овим годинама мислим да је то сувишно помињати подршку и благослов нашег Епископа. Трудом многих људи дошли смо од овог момента. Треба да стварамо заједништво међу људима и међу свима нама, то је основни циљ ове сале. Још једном свима се захваљујем, представницима града, и да на крају пожелим да ова сала у потпуности испуни своју сврху. Хвала вам!”

Александар Ђорђевић, ђакон

ЊЕГОВО ПРЕОСВЕШТЕНСТВО ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ ГОСПОДИН ЈОВАН У ПОСЕТИ 66. САЈМУ КЊИГА У БЕОГРАДУ

У четвртак 26. октобра Епископ шумадијски Г. Јован посетио је сајам књига у Београду, а том приликом и штанд пословно продајног центра Епархије шумадијске и издавачке установе Епархије шумадијске „Каленић“.

Владика Јован је у пратњи протопрезвитера ставрофора др Зорана Крстића, главног и одговорног уредника издавачке установе „Каленић“ и редовног професора Православног богословског факултета, и јереја Дејана Марковића, старешине Саборног храма у Крагујевцу, обишао и остале излагаче на сајму и у пријатном амбијенту и разговору са свештенством, монаштвом и познаницима сачекао промоцију и презентацију овогодишњег капиталног издања издавачке установе Каленић „Свети Краљ Милутин и његово доба: историја, књижевност, уметност“, која је одржана у сали „Иво Андрић“ на Београдском сајму. О овом тематском зборнику радова говорили су протопрезвитер др Зоран Ранковић, декан Православног богословског факултета Универзитета у Београду, протопрезвитер ставрофор др Зоран Крстић, ђакон др Ивица Чаировић, рецензент Зборника и др Јасмина Ћирић, уредник Зборника.

Уз залагње вероучитеља Филипа Маринковића и Бојане Јовановић на штанду пословно продајног центра Епархије шумадијске посетиоци су могли по препорукама да изаберу велики број издања ове установе.

Мирко Рајковић

ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У ПЕТКИ КОД ЛАЗАРЕВЦА

Храм преподобне Параскеве у селу Петка код Лазаревца ове године је по 154. пут прославио своју заштитницу. Свету Литургију су служили протојереји ставрофори Војислав Одавић и Мирослав Филиповић, уз саслужење протођаконa Николе Урошевића. За благољепије су били задужени вероучитељи из петчанских парохија. Храм и порта су били испуњени верним народом који је са свих страна дошао да се поклоним и помоли омиљеној српској светитељки.

Након прочитаног јеванђељског зачала о мудрим и неразумним девојкама, надахнутом беседом се верном народу обратио протојереј ставрофор Војислав Одавић. Говорећи о ликовима светих, потсетио је на задатак сваког хришћанина, а то је уподобљавање Богу Творцу. Светом Причешћу је присту-

пио велики број деце и верних. Након Свете Литургије и опхода око Храма, пререзан је славски колач. После дељења антидора, у сали парохијског дома трудом пароха петчанских и њихових парохијана послужена је трпеза љубави за све присутне.

ХРАМОВНА СЛАВА У ВИНОГРАДИМА

У петак, 27. октобра, на дан Преподобне мати наше Параскеве, храмовне славе цркве у Виноградима, Свету Литургију служио је протојереј ставрофор Рајко Стефановић уз саслуживање крагујевачког свештенства.

Богонадахнуту беседу, после прочитаног јеванђељског зачала, је произнео протонамесник Немања Младеновић пожељевши свима окупљенима да се угледају на живот каквим је живела Преподобна мати Параскева.

Многобројни народ, како парохијани насеља Виногради и Денино Брдо, тако и верни народ из осталих насеља града Крагујевца, међу којима су била најбројнија дечица, узели су учешћа у заједничкој молитви и евхаристији. На крају Свете Литургије уследила је литија око храма и свечано резање славског колача. Овогодишњи домаћин и колачар био је Светислав Раденовић са својом породицом, који је за верни народ припремио пригодно послужење у порти храма. Свечаност је настављена трпезом љубави у ресторану „Мала Авала“ у присуство домаћина, свештенства, чланова црквеног одбора и осталих гостију.

Саша Павловић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

У петак, 27. октобра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Велики број верног народа дочекао је свог Епископа како би сви заједно прославили храмовну славу.

Након прочитаног јеванђељског зачала верном народу се обратио Преосвећени Владика пригодном беседом, рекавши између осталог: „Сабрали смо се у овоме Светоме храму који је посвећен Светој Петки, да у њему служимо Божанственој Литургији, да се Богу помолимо и да учинимо помен Светој Петки, коју воли и којој се моли Православни свет. Света Петка треба да нам буде пример како треба да верујемо у Бога, како да живимо по вери, како да се молимо, како да се владамо у овоме свету да би задобили Живот Вечни. Света Петка Параскева је са Господом. Кад јој се искрено са вером обраћамо, Господ јој излази у сусрет и прима молитве. Она је знала да смисао живота налазимо у самоме Богу, у Господу нашем Исусу Христу. Света Петка је целим својим бићем пошла за Христом. За њу је Јеванђеље било огледало како да живи, шта да говори, шта да мисли. Поћи за Христом

не значи променити место, него променити себе изнутра и познати Истину, а то значи познати Христа. Света Петка је била укореењена у истини Христовој и зато њу није могло да поколеба никакво искушење. Када смо укореењени у Христу, онда ћемо знати, ма колико имали недоумица, који пут треба да бирамо. Само је један пут који води у Живот Вечни, а то је пут Христов, пут Јеванђеља. Чули смо данашње Јеванђеље о пет мудрих и пет лудих девојака које су чекале Христа, Женика свога. Христос је Женик наших душа. Пет њих није хтело да се ода сну, већ су будно чекале када ће Женик да закуца на врата да му отворе и да уђе, оне су то мудро чувале тај пламичак вере, и стално су доливале уље у кандило вере, а то уље представља добра дела. Замолимо Свету Петку да нам помогне својим молитвама пред престолом Божијим. Срећна слава братству и одбору ове Цркве, и свима који данас славе као крсну славу Свету Петку, да њих и све нас чува и штити својим молитвама Света Петка.“

Након Свете Литургије уследила је трпеза љубави коју је припремило братство овога храма заједно са овогодишњим домаћинима Ивицом и Верицом Милосављевић, благочестивим парохијанкама Данијелом Симоновић и Јеленом Рибарић, протиницама Валентином Сенић и Славицом Милутиновић, и осталим парохијанима.

Борђе Милутиновић, ученик богословије

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У ЦРКВИ СВЕТОГ ЛУКЕ У МЛАДЕНОВЦУ

У уторак 31. октобра, када Света Црква прославља Светог апостола и јеванђелисту Луку и Светог Петра Цетињског, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму посвећеном Светом Луки на Старом градском гробљу у Младеновцу. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Храм скромних димензија био је премали да прими велики број верника, који су дошли са жељом да са својим Владиком учествују у Литургији.

У својој Богонадахнутој беседи Епископ Јован је између осталог рекао: „Данас прослављамо Светог апостола и јеванђелисту Луку, коме је овај храм и посвећен. Славимо човека, који је видео Спаситеља лицем у лице, који је слушао Његову спасоносну науку и био сведок чудесних дела Христових, па је и могао да напише треће Јеванђеље нашег новозаветног канона. Јеванђеље је блага, радосна вест, која и мртве погађа, која храбри и болесне и здраве. Када је човек у Јеванђељу и са Јеванђељем, он је испуњен божанском радошћу. Наша је радост, радост у Господу. Зато Свети апостол Павле каже: 'Радујете се у Господу и опет вам велим – радујте се'. Нико нам не може дати такву радост, као Господ наш Исус Христос. Људи нам дају радост и то је добро и потребно. Но, такве истинске радости нам нико не може дати до Бог. Једини прави тумач Јеванђеља је Црква Христова. Човеку у коме

обитава Бог Дух Свети даје се да може да тумачи Јеванђеље. Зато имамо тумачења Светих Отаца, који су тумачили и тумаче Свето Јеванђеље. Не може нико да тумачи Јеванђеље исправно, ако не живи Јеванђеље. Када желимо да тумачимо Јеванђеље, морамо да се молимо да нам Бог просветли разум. Често је говорио и писао Свети отац Јустин Ћелијски: 'Све за Христа, Христа ни за шта'. Тако су живели Свети Оци, тако је живео Свети апостол и јеванђелиста Лука, тако је живео и Свети Петар Цетињски, којег такође данас прослављамо. Замолимо Светог Луку и Светог Петра Цетињског да се моле за нас. Молимо се њима да би се они молили за нас. Срећна слава и свако добро од Господа вам желим.“

На крају Свете Литургије извршен је чин освећења кољива и резања колача. Овогодишњи домаћини били су хаџи Ивана Милојевић и Иван Стефановић са породицама. Након еухаристијског сабрања заједничарење је настављено на трпези љубави коју су свештеници храма Успења Пресвете Богородице у Младеновцу са љубављу припремили.

Марко Јефтић, јереј

СМОТРА ЦРКВЕНОГ БЕСЕДНИШТВА У ПОПОВИЋУ

Благословом Његовог рреосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, под покровитељством Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама Министарства правде Владе Републике Србије, Градске општине Сопот и Центра за културу Сопот, у недељу 5. Новембра, у цркви Светог великомученика Георгија у Поповићу одржана је дванаеста по реду Смотра црквеног беседништва.

Овогодишња тема је била „Господ је верни чувар људи“. Богонадахнутим речима су нам се обратили свештеник Марко Јефтић, Епархија шумадијска, свештеник Глигорије Марковић, Архиепископија београдско-карловачка и Велибор Мартиновић, клирик Архиепископије београдско-карловачке. Одломак из *Завјештања Стефана Немања* Милета Медића и беседе Светог Владике Николаја Велимировића произнео је глумац Александар Стојић. Музички део програма су извели солиста Невена Чиплак, перкусиониста Немања Лазаревић и Милан Дуцић извођач на дувачком инструменту. Простор црквеног дома у Поповићу се за ову прилику додатно обогатио изложбом „Мати Ана Аџић, духовно чедо Владике Николаја Велимировића“, коју је за ову прилику уступио Музеј рудничко-таковског краја.

Организаторе овог надметања је ове обрадовала посета великог броја миле браће и сестара, а посебно посета Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована, Проф. др Радомира Ракића протођакона, председника Градске општине Сопот Живорада Милосављевића, заменика председника Градске општине Сопот Владана Лукића и директора Дома омладине Београда Андрије Бојанић.

Марко Стевановић, протонамесник

СУШИЧКИ ХРАМ ПРОСЛАВИО ЦРКВЕНУ СЛАВУ

У уторак, 7. новембра од 17 часова, дочеком Епископа шумадијског Г. Јована и празничним бденијем отпочела је прослава заштитника сушичке цркве, Светог великомученика Димитрија. У присуству великог броја парохијана и гостију из околних насеља, Владика Јовану су саслуживали крагујевачки свештеници.

На крају бденија Владика Јован се обратио верном народу честитајући им славу и рекавши између осталог: „Неопходно је да се молимо Богу, јер молитвом призивамо да Бог буде са нама и међу нама, али молитвом призивамо и светитеље Божије да и они буду са нама, и да се моле за нас. Како каже у Светом Писму, молитва праведнога може много да помогне. Зато смо му дужни да се молимо Богу не само за себе већ једни за друге. Вера у Бога одржала је Светог Димитрија да поред свих мука на које су га људи осуђивали због вере у Христа, све издржи. Тиме нам је показао да човек са вером може да издржи оно што не може ни да замисли. Много векова његове свете мошти почивају у Солуну. Оне и данас благодаћу Божијом мироточе и пружају исцељење сваком ко са вером прилази и целива их. Требало би вечерас и сутра посебно да се сетимо и ктитора овога светог храма, нашега доброг Новице. То је човек који је саградио неколико храмова и то су дела која су остала иза њега. То ће се памтити и спомињати до краја света и века, док је храма. Сваки човек може да буде и ктитор и приложник. Не мора да сагради цркву, али може да сагради себе и да себе принесе Богу. Човек треба да се труди да мирише миром Божијим као што до сада мирише и тело Светог великомученика Димитрија у Солуну.“

У среду, 8. новембра, на дан Светог Димитрија, празновање је настављено Светом Литургијом на којој је началствовао ректор крагујевачке богословије, протојереј ставрофор др Зоран Крстић. После прочитаног јеванђелског зачала пригодну беседу је изнео јеромонах Јован Прокин.

На крају Литургије пререзан је славски колач, који је ове године припремила породица Гајић. Прослава је настављена трпезом љубави коју је организовао Срећко Гајић уз благослов црквене општине сушичке.

Саша Павловић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА У ЛАЗАРЕВЦУ

У среду, 8. новембра, када Црква прославља Светог великомученика Димитрија, у Лазаревцу је прослављена храмовна слава у цркви посвећеној овом светитељу. Свету архијерејску Литургију служио је Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Мноштво представника јавног и културног живота нашег града, као и мноштво присутних верника допринело је свечаности данашње прославе, а велики број причешћених верника посведочио је истинску жељу за сусретом са васкрслим Господом.

Надахнутом беседом Владика Јован се обратио окупљенима, рекавши између осталог: „Данас смо се сабрали да прославимо великог угодника Божијег и страдалника за веру хришћанску, Светог великомученика Димитрија мироточивог чудотворца и да се Богу молимо и да замолимо Светог Димитрија да се моли за нас. Вера је наша снажнија од свих страдања, од свих оруђа и оружја које нечастиве силе упиру према нама. Снажнија је јер је смисленија од свих недаћа. Господ је рекао да је све могуће онеме који верује. Христос је победио смрт, открио нам је и дао Царство Небеско као реалност коју можемо да живимо овде и сада у Цркви. У време када је цар Диоклецијан мучио и убијао хришћане требало је да Свети Димитрије буде на челу прогона, јер је био војвода. Он је знао да ако Христа изда, све што му се обећа у овоме свету ништа не значи у односу на онај дар који Бог дарује човеку, а то је живот вечни, царство небеско, рај. Свети Димитрије је својим животом запечатио своју верност Богу, а то значи своју љубав према Богу, Цркви и ближњима. Он је изабрао да страда са Христом да би вечно живео са Њим.“ Славски колач преломљен је са овогодишњим свечаром Гораном Јовичићем. Потом је уследила трпеза љубави у свечаној сали парохијског дома, која је за све присутне припремљена трудом верника и свештенства лазаревачког храма. Славској трпези придружио се и градоначелник града Београда Александар Шапић, који се на овај велики празник обрео у посети нашем граду.

ХРАМ У РАТКОВИЋУ ПРОСЛАВИО МИТРОВДАН

У среду, 8. новембра, када Српска Православна Црква слави Светог великомученика Димитрија, у селу Ратковић свечаном Литургијом прослављена је храмовна слава цркве која је посвећена овом светитељу.

Свету Литургију служио је протојереј ставрофор Живота Марковић, свештеник у пензији, уз саслужење старешине овог храма, протојереја Живомира Газдића, који духовно предводи ову светињу више од четири деценије.

Овогодишњи колачар је Томислав Тодоровић, из села Ратковић, који је славски колач преломио са свештенством и осталим члановима своје породице. Након Литургије уследила је трпеза љубави у сали парохијског дома.

Изградњу ратковачке светиње која је подигнута пре готово једног века помогао је патријарх српски Димитрије, некадашњи учитељ у Ратковићу. На велику радост свих мештана и верника који се у овој светињи редовно окупљају на богослужењима, до храма је недавно стигао асфалт, црква је обновљена, изграђена је и звонара. Да би овај храм засијао у свој својој лепоти, неопходан је наставак иконописања, уређења храма и порте, за шта је потребно да се сви верни из овог краја уједине и дају свој допринос, нагласио је током трпезе љубави проф. др Радивоје Николић, родом из Ратковића.

Ана Брзаковић, новинар Радија Златоуст

ОБНОВЉЕЊЕ ХРАМА СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА – ЂУРЂИЦ, КРСНО ИМЕ ВЛАДИКЕ ЈОВАНА ШУМАДИЈСКОГ

У среду, 16. новембра, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован прославио је своју крсну славу, празник Обновљења храма Светог великомученика и победоносца Георгија – Ђурђиц.

На навечерје празника, по вечерњем богослужењу, у епископској резиденцији надлежни парох јереј Драгиша Богичевић осветио је славску водицу. Сутрадан, на дан своје крсне славе, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму Успенија Пресвете Богородице у Крагујевцу, уз саслужење свештенства Епархије шумадијске. Радост ехаристијског

сабрања је употпуњена једним важним догађајем, у току Малог входа на Светој Литургији Владика Јован је одликовао старешину Саборног храма јереја Дејана Марковића чином протопрезвитера.

По прочитаном Светом јеванђељу, проповед је одржао протојереј ставрофор др Зоран Крстић, он је у име свештенства и верника Шумадијске епархије честитао славу Преосвећеном Владика Јовану и у својој беседи између осталог рекао: „Наша такозвана мала јектенија почиње речима ‘опет и опет у миру Господу се помолимо’. Треба да стално чинимо оно што сматрамо исправним и важним. Тако градимо лични начин живљења, хришћански етос. Многи су елементи хришћанског етоса. На првом месту је учешће на богослужењу, али ту су и други важни елементи. Један од њих је и Житије светих. Вековима Црква истиче своје чланове који су били и који треба да буду узор за наше живљење. Свако од нас је посебан и то је оно што сви треба да поштујемо. Ако данас говоримо о Светом Георгију, треба да се запитамо зашто је мучеништво тако карактеристично? Зашто је Црква толико ценила мученике, а и данас их поштује? У првим вековима, када су гонитељи питали хришћане како се зову и ко су, они су одговарали да су хришћани. То је било све што су гово-

рили, зато што су сматрали да је то за њих све. Искazали су свој идентитет. Када мало размислимо, није то тако необично. Мученици су тиме желели да кажу да су потпуно предати Христу. Не занима их шта ће са њима бити, јер тиме што су хришћани, они су цео живот предали Христу. Ми и данас на богослужењима позивамо свакодневно да ‘сами себе и једни друге Христу Богу предамо’. То је исти мученички став који је исповедан вековима. Шта ће неки мрзитељ Христа да уради и није нам толико важно када смо сами себе предали у Христове руке. Ово можемо сагледати и из друге перспективе. Када кажемо „ја сам отац“, да ли то подразумева да је та личност спремна да да свој живот за дете? Свакако. Оно што даје осовину нашем животу и перспективу вечности, јесте Христос. Славећи мученике попут Светог Георгија ми исповедамо да смо као хришћани спремни ако буде требало и живот да дамо за Христа, али смо спремни и да живимо за Њега. Јер не тражи се увек да се положи живот, понекад је много теже живети у подвигу дуго година него у једном тренутку положити живот. Сви путеви који воде до Царства, свде се на један пут, а то је мученички. Нема другог пута за хришћане, јер тај пут подразумева љубав. Где год има љубави има подвига и мучеништва, јер љубав подразумева да смо спремни да се жртвујемо за другог. Када кажемо да нећемо да се жртвујемо ни за кога, тог тренутка смо на стази егоизма и пута који води у пропаст. Оно што нас повезује јесте предавање једних другима, односно те везе љубави. То прослављамо прослављајући свете, а посебно мученике. Прослављајући данас Светог великомученика Георгија на почетку сам честитао и празник и славу свима који славе, а посебно нашем Епископу, са молитвеном жељом да га он укрепи у љубави. Ми другог пута немамо и не треба га имати. На том путу се молимо Господу да Свети Георгије укрепи нашег Епископа и да се из љубави и даље моли за све нас и буде наш заступник пред Господом. То је његова служ-

ба коју он ради деценијама и даће Бог још на много љета“. Пред отпусни благослов, отац Зоран је благословио и осветио славско жито и славски колач. Док је делио антидор и благосиљао верни народ, Владика је од своје пастве примао честитке поводом своје крсне славе.

Радост празника је настављена у гостољубивом дому Епископа шумадијског за славском трпезом, на којој је Владика домаћински угостио свештенство, монаштво и верни народ. Угледни честитари славе били су и Његова Светост Патријарх српски Г. Порфирије, Епископ врањски Г. Пахомије, Епископ браничевски Г. Игнатије, Епископ нишки Г. Арсеније, Министар за рад и социјална питања Никола Селаковић, Градоначалник Града Крагујевца Никола Дашић, и многи други угледни гости.

Срећко Зечевић, протојереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У КОВАЧЕВЦУ

У суботу 18. новембра, када Света Црква прославља Свете преподобномученике Галактиона и Епистима, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Преноса моштију Светог Николаја Мирликијског у Ковачевцу. Нашем Архијереју саслуживали су свештеници Епархије шумадијске.

Пре евхаристијског сабрања, Владика Јован је освештао новоподигнуту палионицу свећа.

У својој Богонадахнутој беседи Епископ Јован је између осталог рекао: „Вера у Бога, вера у Литургију, вера у Цркву, то нас је овде данас сабрало, да ту веру посведочмо у заједници. Права вера није вера појединца. Права вера, вера је заједнице. Ако изгубимо веру, губимо љубав и наду. Тада падамо у очајање. Ми, хришћани, имамо у кога да се надамо, то је Господ наш Исус Христос, то је наша Црква, то је наша заједница, кроз коју потврђујемо нашу веру.

Све је без вере мртво. Вера као наше свеукупно биће, као наш животни став, јесте почетак и крај сваке наше речи, мисли и дела. Када су му се људи обраћали за помоћ, Христос је најпре питао их да ли верују да Он то може учинити? Тек када

је болесник одговорио да верује, онда га је Господ исцељивао. Зашто? Зато што Господ неће да врши насиље. Нас Бог не приморава да верујемо. Чуда се догађају тамо где постоји вера. Поред вере треба да чувамо благодат Божију, а благодат Божија то је сам Господ наш Исус Христос. Сви поседујемо благодат Божију, сви смо је задобили када смо крштени, само је питање да ли је чувамо и да ли живимо благодатним животом. Благодат Христова није друго до свемоћ Божија дата роду људском због неисказаног човекољубља Христовог. Из љубави је Христос дао себе за нас. Када нам је вера јака онда нам је и љубав јака. Онда можемо да загрлимо не само оне које волимо и који нас воле, него можемо да загрлимо и непријатеље. То је, како рече један Свети Отац, материјал који ми приносимо Богу – вера, нада, љубав. Веру треба да претварамо у дела. Да делима покажемо да верујемо.“

На крају Свете Литургије награђени су заслужне институције и појединци, који су допринели уређењу ковачевачке цркве, порте и околних објеката. Архијерејском грамамом признања награђена је Градска општина Младеновац, а Архијерејским захвалницама: Славољуб Гајић, Цветан Лекић, Драган Јованчевић, Марјан Глишића, Жељко Папић, Драган Јовановић, Саша Иванчевић и Братислав Чокић.

Након евхаристијског сабрања заједничарење је настављено на трпези љубави, коју је надлежни парох јереј Иван Ненадовић са љубављу припремио.

Марко Јефтић, јереј

СЛАВА ПАРАКЛИСА УНИВЕРЗИТЕТСКОГ КЛИНИЧКОГ ЦЕНТРА У КРАГУЈЕВЦУ

У среду, 22. новембра, на дан Светог Нектарија Егинског, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светог Нектарија Егинског у кругу Универзитетског клиничког центра у Крагујевцу поводом славе параклиса. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

На самом почетку, Епископ је осветио крст, звоно и икону Светог Нектарија. Крст за новоподигнути храм је дар проф. др Александра Цветковића, звоно је дар проф. др Ранка Голијанина, док је икона дар Слободана Симића из Варварина.

Након прочитаног јеванђеља, Епископ се верном народу обратио, рекавши између осталог:

„Данас наша Црква прославља Светог Нектарија Егинског. Заиста, овог угодника је Бог обдарио благодаћу Духа Светога. Обдарио га је током живота, али и после његовог овоземаљског живота благодат Духа Светога дејствује кроз његове мошти које и данас чудотворе. Немогуће је набројати чудотворства која су учињена онима који су са вером приступали његовим моштима и који су тражили избављење и исцељење. Много Свети Нектарије помаже болеснима, зна он шта је болест јер је и сам боловао од опаке болести. Свети Нектарије је задобио једну од најважнијих врлина, а то је смирење. Смирење је учинило да Бог прослави Светог Нектарија. Прогањан је од својих најрођенијих и најближих, али је све подносио. Скинут је са Епископске катере, али није роптао ни на кога већ се молио. Знао је да ће правда бити остварена кад тад и остварила се. Бог је дао нама могућност да одемо и да се поклонимо његовим моштима, али дух Светог Нектарија делује одакле год се ми њему молили. Нека би Господ помогао свима нама и вама који се трудите и радите овде да овај храм завршимо и да га ускоро осветимо. Срећна слава и нека молитве Светог нектарија буду са вама.“

Након заамвоне молитве, Епископ је пререзао и славски колач, а колачар је био др Ненад Ђоковић.

Бојан Димитријевић, протојереј, капелан УКЦ Крагујевац

ПРОСЛАВЉЕН СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТИ – ПАТРОН КРАГУЈЕВАЧКЕ БОГОСЛОВИЈЕ

Прослављање патрона богословског училишта у Крагујевцу, Светог Јована Златоустог, започело је празничним бденијем на навечерје празника, 25. новембра. Молитвено прослављање овог великог светитеља и угодника Божијег предводио је Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован.

Празнични дан, 26. новембар, започео је Светом архијерејском Литургијом којом је начелствовао Његово Преосвештенство Епископ хвостански Г. Алексеј. Саслуживали су Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, ректор Богословије протојереј ставрофор проф. др Зоран Крстић, јереј Јован Радић, професор призренске богословије, јереј Станко Лакећ, професор карловачке богословије, и свештеници Епархије шумадијске. На Литургији су и ове године у чин чтеца рукопронизведени ученици завршног разреда богословије који су клирици шумадијске епархије.

Након прочитаног јеванђељског зачала окупљенима се обра-

тио Епископ Алексеј рекавши између осталог: „Драга браћо и сестре, оци, ђаци, будући свештеници на њиви Господњој, посебна ми је радост и част што сам данас по благослову Свјатјејшег Патријарха Порфирија налазим овде, а на позив Владике Јована, ректора Зорана и свих вас. Свети Јован Златоусти нас је данас сабрао око Свете Чаше. Чули смо два одељка из Светог Јеванђеља и свако од њих треба да се косне нашег срца. Васкршње Јеванђеље говори о Милостивом Самарјанину. Као што видите законик је знао чак и које су две заповести највеће. Једна је да љуби Господа свим срцем својим, свим умом и свом мишљу својом, а друга да љуби ближњег као самога себе. Он је то знао, али на томе се и завршило. Када му је Христос рекао да љуби ближњег свога он се питао: Ко је тај ближњи? Једнако се сви питамо ко је наш ближњи и како да га волимо, када нас понеко и вређа. Зато је Христос испричао причу о Милостивом Самарјанину. Ту срећемо три типа људи: свештеника, Левита и милостивог Самарјанина. Свештеник служитељ Бога Вишњег, Левит служитељ у храму, и један и други су добро

знали шта треба чинити када су наишли на човека кога су разбојници тешко ранили. Но, свештеник и Левит су погледали и прошли, а само је презрени Самарјанин пришао, ране му омио вином и уљем, однео га у гостионицу, дао за њега два динара и замолио гостионичара да му помогне да оздрави. На Христово питање: Ко је од ове тројице ближњи? Законик је признао да је то овај трећи. Дакле, нас Господ призива да га љубимо. Ако Господа не љубимо, не можемо да глумимо да волимо ни ближњег свога. А опет ако не волимо ближњег свога како можемо да волимо Господа. Ако се не научимо да волимо ближњег и да се радујемо гледајући лице брата свога, у коме је лик Христов, како можемо да се надамо сусрету са Господом. Зато треба озбиљно да се питамо да ли волимо ближњег и да ли волимо Господа? Ту виси сав закон и пророци. Свети Јован Златоусти, тај дивни Антиохијац и Епископ цариградски, био је управо човек који се потрудио да буде милостиви Самарјанин. Знамо из његовог живота да је много мислио на сиротињу, имао је две дивне помоћнице, ђаконисе Олимпијаду и Евпраксију, које су се бринуле о сиротињи. Није се уплашио гнева царевог и царичиног, завршио је у прогонству, али знамо да је љубио ближњег свога као самога себе и љубио је Господа. Он је имао дар расуђивања за који су се молили Свети Оци, као за највећи дар. Обраћам се посебно ђацима, јер имају на кога да се угледају, на свог заштитника, Светог Јована.“

Након Свете Литургије уследила је трпеза љубави. Овом приликом, присутнима се обратио ректор богословије Зоран Крстић, који је захвалио свима на љубави према професорима и ученицима ове богословије и пожелео да се и сваке наредне године окупљамо и прослављамо овог великог угодника Божијег. Ректор је у име богословије уручио поклон дугогодишњем професору Негославу Јованчевићу који је испраћен у заслужену пензију.

Борђе Милутиновић, чтец

Као допринос прослављању три деценије архијерејског служења Епископа шумадијског Господина Јована објављена је књига

ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ АРХИЈЕРЕЈСКОГ ПОДУЧАВАЊА, ИСПОВЕДАЊА ВЕРЕ И СВЕДОЧЕЊА ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ ЈОВАНА МЛАДЕНОВИЋА 1993 – 2023

Књига, уз велики број фотографија, садржи пет поглавља, Летопис освећења у Шумадијској епархији која је извршио Његово преосвештенство Епископ Јован од 2013. до 2023. године, као и Летопис рукоположења свештеничких кандидата у истом пе-

риоду. Црквени живот у Шумадијској епархији у последњој деценији илустрован је и кроз годишње закључке Епархијског савета. Следе текстови које је Владика Јован писао о јубилејима, црквеним догађајима и личностима од 2013. до 2023. године, као и избор из његових празничних проповеди.

Књигу су уредили и за штампу приредили Негослав Јованчевић и Лазар Марјановић. Ликовни уредник је Дејан Манделц.

У предговору, Негослав Јованчевић је написао:

„На почетку ове књиге црквену и друштвену јавност обавештавамо да је прошло три деценије како је за Архијереја наше помесне Цркве хиротонисан као Епископ тетовски и викар Патријарха српског Павла Његово преосвештенство Епископ шумадијски (од 2002. године) Господин Јован Младеновић. О његовом архијерејском служењу, најчешће поводом јубилеја и равних годишњица, припремано је у Шумадијској епархији више публикација – споменица и зборника – за које је био најзаслужнији блаженопочивши прота Саво Арсенијевић (+2020). Време је, чини се, потврдило да споменице (поводом десетогодишњице и двадесетогодишњице на катедри шумадијских епископа), збирке литургијских проповеди објављене 2018. и 2020. године, епархијски шематизам из 2009, као и епархијски часопис *Каленић* и интернет портал Шумадијске епархије, садрже аутентично сведочанство о светотајинском и литургијском животу који предводи Владика Јован међу својим епархијотима старајући се да 'Господ сваки дан додаваше Цркви оне који се спасаваху' (Дап 2, 47). Ове публикације на летописном нивоу садрже и

многе вести на основу којих ће се писати црквена историја крајем XX и почетком XXI века.

Идеја је да и ова књига задржи ова два основна тока, онај најважнији – спасењски (Епископ је као наслед-

ник апостола рукополагањем и призивањем Светога Духа добио дату му власт од Бога да разрешује и веже живи лик Бога на земљи по свештенодејственој сили Духа Светог ради спасења свих) и онај који говори о црквеној мисији у историјском контексту који је условљен друштвеном, економском и културолошком стварношћу. Другим речима, садржи део којим настоји да покаже како је смисао црквеног живота уздизање човека у живо општење са Богом Живим, јер 'Бог дела у свим стварима' о чему увек говори Владика Јован. Други део је о томе како се и колико у парохијама и манастирима гради и обнавља, ко су приложници и добротвори, или који архитектонски и ликовни критеријуми преовлађују у данашњим

храмовима.

Имајући у виду да је у Споменици *Такав нам архијереј требаше* из 2013. године, настале поводом двадесетогодишњег архијерејског служења Владике Јована, десетогодишњице владицанства у Шумадији и четири деценије од рукоположења у свештенички чин, подробно анализиран његов животопис у том периоду, у овој књизи детаљније сагледавамо плодове служења у Шумадијској епархији од 2013. до 2023. године. Најпре доносимо, сликом и речју, извештаје о сегменту црквеног живота који називамо грађевинска делатност, дакле, моћи ће да се види шта је све Епископ у парохијама и манастирима освештао, ко је у тим чиновима учествовао, ко је све помогао да се гради... Затим, предочавамо како се Владика Јован у овом периоду старао о занављању јерархије у својој Епархији и ту се налазе репортаже о рукополагању у ђаконски и презвитерски

ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКАВА У ВИЗАНТИЈИ И СРЕДЊОВЕКОВНОЈ СРБИЈИ

Хришћански обред посвећења цркава на неки начин преузима јудаистичку праксу. Знамо да су Јевреји сваке године славили празник посвећења којим се обележавало очишћење јерусалимског храма од стране Јуде Макабекца након што га је Антиох Епифан оскрнавио 165. пре Христа (уп. 1 Мак 1-4; Јн 10, 22). Такође знамо да су Римљани своје градове и храмове посвећивали церемонијом која је укључивала процесије и кропљење. Међутим, чини се да је хришћански ритуал много више наследио од јеврејског него од паганског ритуала.¹

Служба посвећења цркава уско је повезана са освећењем олтару који су неопходни за евхаристијско славље хришћана, које је само по себи темељ Цркве. У том смислу можемо да потврдимо да се посвећење цркава врши у евхаристијској перспективи. Како П. Де Пуниет објашњава:² Сасвим природно, управо је олтар привукао пажњу када се мислило да се објекти намењени богослужењу на посебан начин посвете. Олтар је, кроз улогу коју има у служењу Литургије, најважнији део цркве; ка њему су управљени сви погледи током жртвовања чак и када га велови скривају од погледа а посебно је то био случај у старој базилици. Чињеница је да се и данас у олтару сусрећу архитектонске линије хришћанског храма. Стога је природно да олтар први прими посебно освећење које се из њега преноси целом здању.

Порекло обреда посвећења је могуће пратити у првим вековима хришћанства, много пре него што је Црква постала државна религија и пре изградње првих базилика. Истина је да се у апостолско време Евхаристија служила у контексту оброка у домовима и да је стога олтар био идентичан дневној трпези. Ипак, у Новом завету, Свети апостол Павле говори о трпези Господњој (trpšza kur...

ou - 1 Кор 10, 21) да значи евхаристијску трпезу, док Посланица Јеврејима користи израз Qusiast»rion (Хб 13, 10) који је означавао олтар који се користио за приношење жртава међу Јеврејима (Постање 8, 20; Изл 27, 3; 2 Пар 14, 5). Напомињемо да се ова два термина и данас користе у православном обреду посвећења за означавање олтару.

Међутим, врло брзо су први хришћани почели да славе евхаристију на моштима мученика. У 2. веку, Свети Игњатије Антиохијски користи израз Qusiast»rion да значи место евхаристијског сабора. Слично, Свети Иринеј Лионски користи исти термин када говори о евхаристијској жртви која се често приноси на олтару. Други оци такође користе израз trpšza за означавање олтару. У сваком случају, они никада не користе изразе bwmŌj и TMsčfra који се користио да означе пагански олтар од којег желе да се разликују, јер је Евхаристија по дефиницији бескрвна жртва која се приноси једном за свагда.³

Први помен посвете цркве у патристичкој литератури налази се код Јевсевија Кесаријског који помиње освећење олтару (Qusiast»rion) базилике у Тиру 314.⁴ Међутим, тек је посвета Анастасиса Јерусалимског 335. била та која ће инаугурисати свечани ритуал (t Tmggka... nia) чија ће годишњица бити прослављана сваке године.⁵

Ако се задржимо на опису Јевсевија Кесаријског, можемо закључити да се првобитно посвећење цркава сводило на прво свечано служење Евхаристије на новом олтару. Још раније, у 2. веку свети Кипријан Картагински као да инсинуира да је Евхаристија та која освећује олтар, јер међу јеретичима не важи ни крштење ни помазање уљем, јер немају Евхаристију без које олтар где је освећено свето миро не може постојати.⁶

Древни обичај служења Евхаристије на моштима мученика довео је до подизања цркава на мученичким гробовима (martyria). Тако су неки олтари подигнути на моштима мученика, док их други нису имали. Међутим, врло брзо су верници пожелели да сваки олтар има мошти, и зато су почели да свечано преносе мошти или честице моштију мученика у новоподигнуте цркве. Једно од првих сведочанстава овог обичаја налазимо код Светог Амвросија Медиоланског, који је 386. године дао саградити нову цркву у Милану. Када се спремао да је освешта само евхаристијским слављем, верници су га замолили: „Посвети нову базилику као римску базилику“. На ову молбу владика је одговорио: „Радо ћу то учинити, ако будем могао наћи мошти мученика“. Потом су мошти светих миланских мученика Герваиса и Протасиса откривене и положене у стару миланску базилику, да би сутрадан биле свечано пренете у нову цркву да се полажу под олтар.⁷

Између 4. и 6. века налазимо на сведочанства о оваквим преносима моштију, праћеним свечаним процесијама уз појање псалама, приликом посвећења нових цркава на Истоку, као што су, на пример, храмови Свете Еуфимије у Халкедону, Свете Софије у Константинопољу (415) и Свете Ирине такође у Константинопољу (551).⁸

Ова веома распрострањена пракса на Истоку значила је да људи више нису оклевали да премештају мошти или да из њих узимају делове за освећење нових цркава. Пракса код Латина је била да чувају мошти нетакнуте. Тако, када је цар Јустинијан 519. године затражио неколико честица моштију Светих апостола и Светог Ђакона и мученика Лаврентија од римског папе Хормисда, овај је остао веран староримској пракси и одбио је да узме честице моштију од костију тела мученика удостојених од Цркве.⁹

Окупљен у Никеји после прве иконоборачке кризе, Седми васељенски сабор (787) означио је нову етапу у разради обреда посвећења, прогласивши у свом седмом канону да ће „епископ који освешта цркву без моштију бити свргнут“. Од тада је сваки освећени олтар морао имати мошти.¹⁰

Без сумње, под утицајем древних јеврејских обреда, на Истоку се постепено ширила идеја да сам олтар мора бити освећен, или барем очишћен, пре слављења Евхаристије. Прво сведочанство о помазању олтара уљем пре слављења Евхаристијске жртве налази се у једном сиријском документу из 5. века, Testament Seigneur. Ово миропомазање подражава освећење олтара у Старом завету и показује се као паралела кризманом помазању хришћанске иницијације у католичкој цркви.¹¹

Употреба свете воде намењене за ритуална очишћавања била је уобичајена код Јевреја и код Римљана. Знамо да је код хришћана света вода врло брзо коришћена ван крштења за освећење места и предмета. Тако је помазању олтара додато његово омивање водом. Ос-

већење олтара значило је и освећење унутрашњих и спољашњих зидова цркве, који су уз то били окропљени светом водицом и миропомазањем. Прво сведочанство о таквом кропљењу налазимо код Светог Григорија Великог који потврђује да је потребно кропити светом водом паганске храмове претворене у цркве. У 7. веку, како сведочи Исидор Севилски, јавља се пракса прања олтара на Велики четвртак. Ова пракса се веома брзо проширила у Цариграду, а одатле, ширењем Типика Велике Цркве, широм византијско-словенског света. Према Ј. Гоару, овај обред би представљао смирење нашег Господа испољено прањем ногу својим ученицима. Овај обред, који је предвиђао прање олтара први пут млаком водом, а затим други пут вином намирисаним ружином водицом, такође је био укључен у акоутију посвете.¹²

Најстарија византијска формула налази се у Барбери-

нију из деветог века, који је нешто краћи од данашњег облика. Састоји се из два дела, различита по пореклу, али која су уједињена у једну акоутију: служба за освећење светог стана и свете трпезе која се тамо налази и служба да се изврши посвета светог стана који је освећен. По канонском предању Цркве, освећење цркве врши епархијски епископ.¹³

Не можемо говорити о освећењу цркава а да се не осврнемо на антиминос. Антиминс је свилена или ланена тканина величине око 40 x 60 цм која, у ствари, представља преносни олтар. Символизује, баш као и олтар, Христов гроб, који се појављује на одштапаном цртежу на антиминосу. Појавио се током другог периода

византијског иконоборства (815 – 844) да се омогући православним свештеницима да богослуже свуда, без прибегавања профаним олтарима јеретика. У древној византијској пракси коришћени су и уместо крпа за брисање олтара након што је он опран топлом водом. Након што је олтар по други пут опран вином са мирисном водом, поново су коришћени за брисање олтара уместо сунђера. Помазани су и светим миром – епископ на сваком учртава три знака крста. Антиминси добијају честице моштију мученика које се стављају у малу кесу зашивену позади и залепљену керомастиком. Епископ ставља свој потпис на антиминс након освећења.¹⁴

После тријумфа Православља 844. године, употреба антиминса је била резервисана за места где није било освећеног олтара. Коментаришући 7. канон 7. васељенског сабора који је обавезао епископе да освете олтаре са моштима, канониста Теодор Валсамон (1196) објашњава разлог зашто се у његово време још увек виде олтари без моштију: „Антиминс освећен од епископа у исто време када освешта цркву, када се разда неосвећеним црквама (капелама), омогућава да се у њима служи и без њиховог освећења и посвећења“. Од 13. века па надаље, постојао је и ритуал за освећење антиминса независно од освећења цркве, али је ипак остао копија оног за освећење цркве. Патријарх Никифор потврђује да се „антиминси шаљу где је потребно... стављају се на неосвећене олтаре“. Патријарх Мануил (+1242?) потврђује да се користе само на олтарима за које није сигурно да ли су освећени. Цариградски патријарх Матеј је са своје стране сматрао да је смешно стављати антиминс на освећени олтар. Антиминси су такође коришћени за слављење Евхаристије током царских војних или мисионарских путовања, а користили су их чак и усамљени монаси. Патријарх Нил Керамеус (1380 – 1388) каже да им се у ту сврху „даје освећени олтар у виду даске или платна“.¹⁵

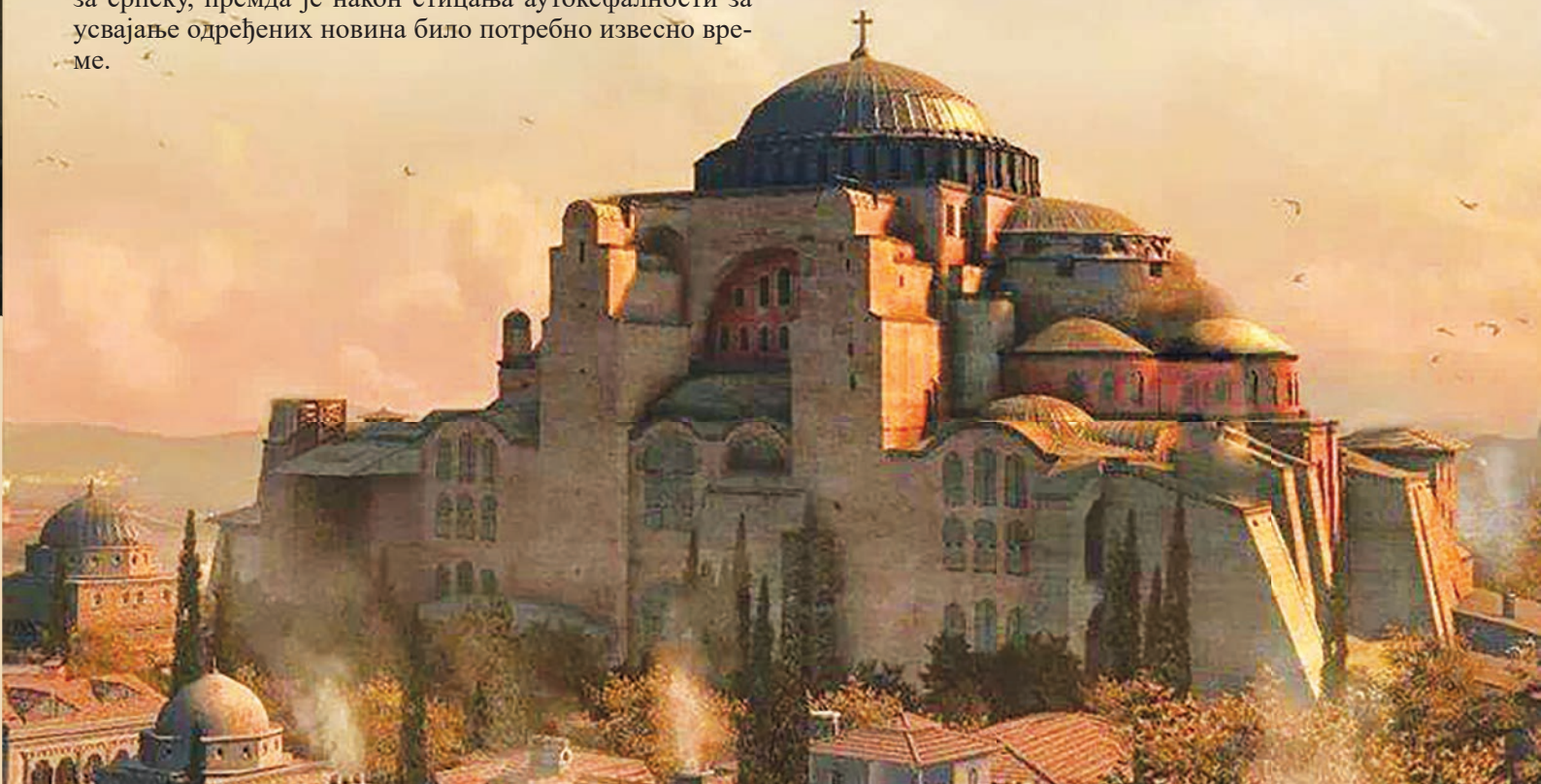
У свим канонским сведочанствима до 18. века, антиминс никада није коришћен на освећеним олтарима, јер се сматрало да би то имало дуплу употребу.¹⁶

Све што је овде речено за византијску Цркву важи и за српску, премда је након стицања аутокефалности за усвајање одређених новина било потребно извесно време.

Да би биле јасније неке ствари из напред изложеног морамо скренути пажњу на неколико чињеница. Дуго времена Литургија је била, пре свега, дело надлежних епископа, док су парохијски свештеници углавном крштавали, венчавали, сахрањивали... Све цркве у Византији су се делиле на саборне и тзв. приватне. Када се каже „приватне“ не мислимо на цркву у приватном власништву, већ на то да су те цркве имале улогу која се углавном поклапа са данашњим капелама или католичким ораторијима.

Премда парохије почињу да се јављају још од средине III века, а основе хришћанског живота настају негде од средине IV века, парохијске цркве се јављају много касније.¹⁷ У Византији се јављају тек у време династије Комнин, а код нас још касније, сигурно не пре краља Милутина. Парохије су имале храмове, па и више храмова, али ти храмови су, као што смо навели, више имали улогу данашњих капела него парохијских цркава. Обично су служили за крштење, венчање, сахрану и слично, а Литургија се у њима служила само за време великих празника.

У једном српском пенитенцијалном зборнику из XIV века забележено је како Свети Јован Златоусти поручује сеоском свештенству да све људе скупљају у једну цркву, која треба да је у сред села, добро утврђена и ограђена; ту нека се правоверни хришћани скупљају сваке недеље и празника, а свештеници нека воде бригу о томе ко долази, а ко изостаје од цркве. Ако неко због болести не може да дође нека му свештеник оде кући и посаветује га, да учини какво добро за душу своју, да покаје грехе своје и причести се. Онога, међутим, који је здрав и не долази у цркву, дужан је свештеник у два маха на само очински да опомене, па ако га не послуша учиниће то и по трећи пут пред три сведока. Не послуша ли и тада, свештеник неће више примати ништа што се из његове куће шаље у цркву, ни просфоре, ни свечарско и задушно коливо, па ни подушја за родитеље његове, већ ће га укорити јавно пред многим људима и изопштити из Цркве. А ако тај остане и даље упоран и умре нерас-

кајан, не сме га свештеник ни сахранити. То ће, вели се у белешци, највише деловати на друге и присилити их да се покају за времена и обрате Цркви.¹⁸

У средњовековној Србији занемарив број мирских цркава је био освештан. Вероватно је само мањи део парохиских цркава био освештан. Изгледа да су само цркве при трговима биле у процентуално значајнијем броју освештане.

По свему судећи тек при обнови рада српске Патријаршије почиње масовније освештавање мирских цркава, премда није могуће утврдити тачне резултате тих настојања. У сваком случају, по свему судећи, највећи део обновљених цркава у то време је и освештан и то по први пут. Први систематски покушај да се све цркве освештају, макар у северној Србији, извршен је за време аустријске владавине северном Србијом 1718 – 1739. Из извештаја знамо да је занемарљив број цркава 1718. године био освештан, али је у следеће две деценије највећи део појушних цркава и манастира освештан, макар то било мало освећење.

Ослобођење 1815. године је дочекао поричан број цркава и манастира у Србији књаза Милоша, али је опет занемарљив број био освештан. У периоду до краја прве владе књаза Милоша готово све цркве на простору Београдске митрополије и Тимочке епархије су имале макар мало освећење. Много гора ситуације ће бити у западној Србији. Ту ће све до краја 19. века добар део цркава бити без икаквог освећења.

Са друге стране, све до Првог светског рата на простору Београдске митрополије период између малог и великог освећења остаће обично дугачак, чак и код цркава у релативној близини Београда. Рецимо црква у Јунковцу код Лазарева је имала мало освећење 1866. Године, а митрополит Михаило је освештао тек 1871. године. Нова црква у Вреоцима је имала мало освећење 1872. Године, а велико тек 1. октобра 1903. Године, дакле после више од тридесет година. А и Јунковац и Вреоци су релативно близу Београда.

Након Првог светског рата, практично сви епископи ће имати своје аутомобиле, тако да велико освећење црква више неће бити проблем.

напомене:

¹ P. de Puniet, "Dedicace", DACL, t. IV, 1ere partie, Paris 1920, col. 376.

² Исто, col. 380.

³ Job Getcha, *La dédicace des églises dans le rite byzantin*, Les enjeux spirituels et théologiques de l'espace liturgiques, Paris 2005, 76.

⁴ Eusébe de Cesaree, *Histoire ecclesiastique* X, 2 – 4 (SC 55, 79 – 81).

⁵ Eusébe de Cesaree, *La vie de Constantin*, IV, 45.

⁶ Eusébe de Cesaree, *Histoire ecclesiastique* X, 3 (SC 55, 80); Cyprien de Carthage, *Ep. ad Jubaianum* 2, (PL 3, 1040-1041); Job Getcha, *La dédicace des églises dans le rite byzantin*, Les enjeux spirituels et théologiques de l'espace liturgiques, Paris 2005, 76 – 77.

⁷ Ambrosie, *Epist.* XXII (PL 16, col. 1066).

⁸ P. de Puniet, "Dedicace", DACL, t. IV, 1ere partie, Paris 1920, col. 382.

⁹ Job Getcha, *La dédicace des églises dans le rite byzantin*, Les enjeux spirituels et théologiques de l'espace liturgiques, Paris 2005, 78.

¹⁰ P. P. Joannou, *Discipline générale antique*, t. 1/1, (Fonti, fasc. IX), Rome 1962, 260 – 261.

¹¹ M. Noirrot, *Dedicace des églises chrétiennes*, y: Catholicisme, vol. III, Paris 1952, col. 523; Gaucheron, *L'initiation chrétienne des églises*, y: Liturgia, Paris 1930, 143 – 160.

¹² Job Getcha, *La dédicace des églises dans le rite byzantin*, Les enjeux spirituels et théologiques de l'espace liturgiques, Paris 2005, 78 – 79.

¹³ S. Parenti, E. Velkovska, *L'eucologio Barberini* gr. 336, f. 145v-173, Rome 1995, 159 – 173; М. С. Желтов, И. О. Попов, „Антиминс“, у: *Православная Энциклопедия. Том 02*. Москва 2001, 490.

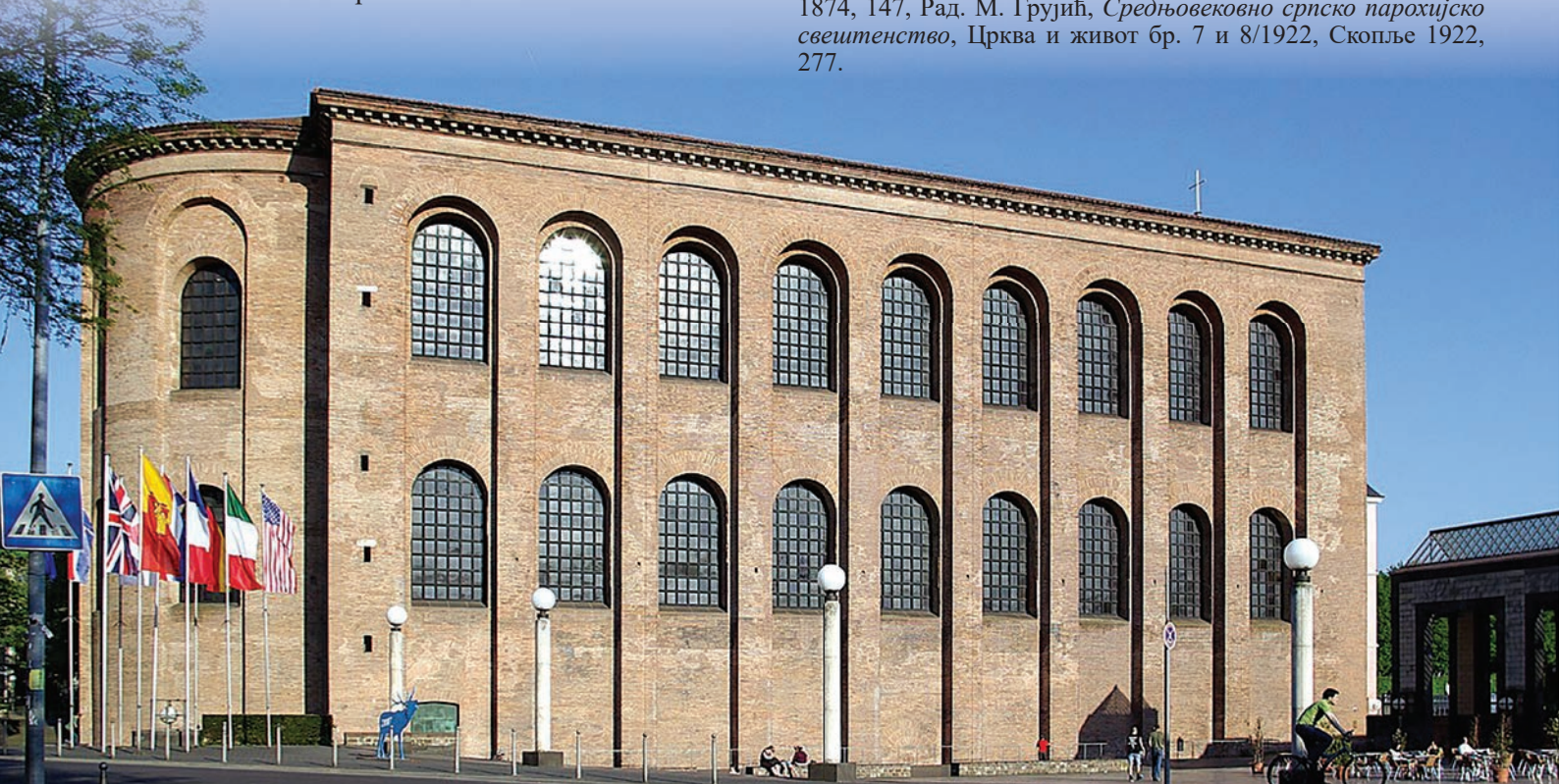
¹⁴ Job Getcha, *La dédicace des églises dans le rite byzantin*, Les enjeux spirituels et théologiques de l'espace liturgiques, Paris 2005, 83.

¹⁵ S. Petrides, *L'antimension*, EO 3(1899 – 1900), col. 2320 – 21, 2325; Job Getcha, *La dédicace des églises dans le rite byzantin*, Les enjeux spirituels et théologiques de l'espace liturgiques, Paris 2005, 84 – 5.

¹⁶ J. Salaville, „Antimension“, y: *Catholicisme*, vol. I, Paris, 1948, col. 643.

¹⁷ Детаљније о настанку парохиа видети у: Јован Д. Зизјулас, *Јединство цркве у светој евхаристији и у епископу у прва три века*, Нови Саад 1997.

¹⁸ V. Jagić, *Sitna gradja za crkveno pravo*, Starine VI, Загреб 1874, 147, Рад. М. Грујић, *Средњовековно српско парохиско свештенство*, Црква и живот бр. 7 и 8/1922, Скопље 1922, 277.

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

УПОКОЈИО СЕ У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР МИЛАН БЕГОВИЋ (1951 – 2023)

На дан када наша света Црква прославља молитвену успомену на Светог Евменија Гортинског, 1. октобра 2023. године, мирно, без бола и непотидно, баш као што се служитељи Божијег олтару свакога дана моле, упокојио се у Господу крстоносни прота Милан Беговић, умировљени парох сушички.

Прота Милан Беговић родио се као четврто дете од благочестивих родитеља Драгутина и Милице у селу Венчани. У родном селу завршио је осмолетку и одговорио на призив Бога Живога уписавши богословију Света Три Јерарха у манастиру Крки. Богословију успешно завршава и ступа у брак са Миленијом Радојевић,

која ће му до последњих тренутака овоземаљског живота бити ослонац и верни животни сапутник. Владика Валеријан рукоположио га је 1972. године и Црква Божија му је доделила на опслуживање парохију трнавску. У овом селу у срцу Шумадије покојни прота Милан заорао је дубоку хришћанску бразду. Проповедајући реч Божију у доба безбожне идеологије, прота Милан био је стамен у вери и непоколебљив у намери да љубављу Христовом приволи црквеној заједници сваку душу у својој парохији. Своју светеничку службу у Трнави крунисао је подизањем нове цркве. Године 1998. освештана је нова трнавска светиња, чијом изградњом је руководио управо прота Милан. По потреби службе, Његово преосвештенство Епископ Јован преместио га је на парохију сушичку, Архиепископско намесништво крагујевачко, на којој остаје до одласка пензију 2013. године. За примеран породични живот и труд у свештеничкој служби Епископ шумадијски Јован одликовао га је правом ношења напрсног крста.

Прота Милан није сакривао своју велику тугу за својим рано преминулим сином јединцем Ненадом (1973-1995). Губитак сина је поднео хришћански верујући да је Ненада Господ примио у своје наручје.

Прота Милан ће остати упамћен као народни човек, али и родитељ многим генерацијама ученика крагујевачке богословије које је прихватао и поучавао као сопствену децу.

Света заупокојена Литургија и чин свештеничког опела за покој душе верног слуге Божијег протојереја Милана служена је 3. октобра у храму Васкрсења Христовог на крагујевачком гробљу Бозман. Након молитви које су принете Престолу Божијем за спасење душе, његово уморно тело положено је у земљу поред сина Ненада да заједно чекају Други Христов долазак и Његове речи: Слуге моје добре и верне, уђите у радост Господара свога.

Лазар М. Коларевић, чтец

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвећенство Епископ шумадијски Господин Јован
благоизволео је у периоду од 1. октобра 2023. године до 30. новембра 2023. године:

Осветити:

Капелу Светих мученица Вере, Наде, Љубави и мајке им Софије у новоизграђеном Окружном затвору у Крагујевцу, 30. септембра 2023. године, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Капелу за паљење свећа при храму Светог великомученика Димитрија у Великој Иванчи, 30. септембра 2023. године, Архијерејско намесништво младењачко;

Земљиште за будући храм Светог Јована Крститеља у Дуленима, 3. октобра 2023. године, Архијерејско намесништво левачко;

Новоподигнути храм Силаска Светога Духа на апостоле у Барзиловици, 8. октобра 2023. године, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;

Иконостас за новоподигнути храм Силаска Светога Духа на апостоле у Барзиловици, 8. октобра 2023. године, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;

Два звона за храм Покрова Пресвете Богородице у Јагодини, 14. октобра 2023. године, Архијерејско намесништво беличко;

Темеље за храм Светог великомученика Георгија у Мисачи, 19. октобра 2023. године, Архијерејско намесништво орашачко;

Темеље за парохијски дом при храму Светог апостола Томе у Јеловику, 19. октобра 2023. године, Архијерејско намесништво орашачко;

Темеље за трпезар при храму Рођења Пресвете Богородице у Ђурђеву, 22. октобра 2023. године, Архијерејско намесништво рачанско;

Новоподигнути храм Светог Јоаникија, Митрополита црногорско-приморског у Аранђеловцу, 22. октобра 2023. године, Архијерејско намесништво орашачко;

Иконостас за новоподигнути храм Светог Јоаникија, Митрополита црногорско-приморског у Аранђеловцу, 22. октобра 2023. године, Архијерејско намесништво орашачко;

Духовно-спортски центар при Богословији Светог Јована Златоуста у Крагујевцу, 23. октобра 2023. године, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Новоподигнути храм Рођења Светог Јована Крститеља у Стојнику, 29. октобра 2023. године, Архијерејско намесништво младењачко;

Иконостас за новоподигнути храм Рођења Светог Јована Крститеља у Стојнику, 29. октобра 2023. године, Архијерејско намесништво младењачко;

Капелу за паљење свећа при храму Светог Николе у Ковачевцу, 18. новембра 2023. године, Архијерејско намесништво младењачко;

Звоно за храм Светог Нектарија Егинског у УКЦ у Крагујевцу, 12. новембра 2023. године, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Крст за храм Светог Нектарија Егинског у УКЦ у Крагујевцу, 12. новембра 2023. године, Архијерејско намесништво крагујевачко.

Рукопроизвести у чин чтеца:

Ђорђа Милутиновића из Смедеревске Паланке;

Василилија Тешића из Крагујевца;

Никола Јанићијевића из Крагујевца;

Јована Глишовића из Крагујевца;

Димитрија Јаковљевића из Крагујевца.

Одликвати:

Правом ношења напрсног крста:

Протојереја Жељка Ж. Ивковића, привременог пароха чибутковачке парохије у Чибутковици, Архијерејско намесништво колубарско-посавско;

Чином протојереја:

Јереја Дејана Марковића, привременог пароха Пете крагујевачке парохије при Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Достојанством протонамесника:

Јереја Филипа Јовановића, привременог пароха раљске парохије у Раљи, Архијерејско намесништво космајско;

Орденом Војска Карађорђа :

Раденка Стојаковића из Трстеника;

Милована Керезовића из Раље;

Срђана Станојевића из Младеновца;

Архијерејском граматом признања:

Милицу Вулетић из Крагујевца;

Протојереја Жељка Ж. Ивковића из Чибутковице;

Душана Лекића из Јеловика;

Дејана Цвејића из Лазаревца;

Скупштину општине Младеновац;

Архијерејском граматом захвалности:

Десанку Стојановић из Јеловика;

Рада Михаиловића из Аранђеловца;

Михајла Продановића из Блазнаве;

Сашу Марјановића из Доње Шаторње;

Архијерејском захвалницом:

Добривоја Радовановића из Јеловика;

Катарину Ђорђевић Ивановић из Јеловика;

Радована Илића из Јеловика;

Радета Јанковића из Јеловика;

Шћепана Чукића из Београда;

Горана Каралића из Аранђеловца;

Бојана Танасковића из Јагодине;

Весну Ивић из Јагодине;

Славољуба Гајића из Ковачевца;

Цветана Лекића из Ковачевца;

Драгана Иванчевића из Ковачевца;

Марјана Глишића из Младеновца;

Жељка Папића из Ковачевца;

Драгана Јовановића из Ковачевца;

Сашу Иванчевића из Ковачевца;

Братислава Чокића из Ковачевца.

Преместити:

Јереја Милоша Јелића, привременог пароха Треће јагодинске парохије при храму Свете Петке у Јагодини, на дужност привременог пароха Четврте крагујевачке парохије при Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Јереја Александра Радосављевића, привременог пароха глоговачке парохије при храму Рођења Пресвете Богородице у Глоговцу, на дужност привременог пароха Треће јагодинске парохије при храму Свете Петке у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко.

Поверити у опслуживање:

Протонамеснику Ивану Иванковићу упражњену степојевачку парохију при храму Сабора Срба Светитеља у Степојевцу,

Архијерејско намесништво беланичко;
Јереју Александру Радосављевићу, привременом пароку
Треће јагодинске парохије при храму Свете Петке у Јагодини,
упражњену парохију глоговачку при храму Рођења Пресвете
Богородице у Глоговцу, Архијерејско намесништво белачко.

Разрешавамо:

Јереја Милоша Јелића, привременог пароха Треће јагодинске
парохије при храму Свете Петке у Јагодини, даље дужности
привременог пароха односне парохије, Архијерејско намес-
ништво белачко;

Братство Саборног храма Успења Пресвете Богородице у
Крагујевцу даље дужности опслуживања упражњене Четвр-
те парохије крагујевачке при Саборном храму Успења Пре-
свете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво
крагујевачко;

Јереја Александра Радосављевића, привременог пароха гло-
говачке парохије при храму Рођења Пресвете Богородице у
Глоговцу, даље дужности привременог пароха односне паро-
хије, Архијерејско намесништво белачко.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. октобра до 30. новембра 2023. године

ОКТОБАР 2023:

1. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Преноса моштију Светог Николе
у крагујевачком насељу Ердеч;
Присуствовао доксологији поводом доласка Патријарха срп-
ског Господина Порфирија у храм Вазнесења Господњег у
Суботици.

2. октобар 2023:

Саслуживао, заједно са архијерејима СПЦ Његовој светости
Патријарху српском Господину Порфирију на Литургији у
храму Вазнесења Господњег у Суботици поводом прославе
три стотине година од освећења цркве.

3. октобар 2023:

Служио Литургију у манастиру Ралетинцу поводом шест де-
ценија монашког живота игуманије Евгеније;
Освештао земљиште и поставио крст за цркву посвећену
Трећем обретењу главе Светог Јована Крститеља у Дулени-
ма.

4. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у кра-
гујевачком насељу Бресници;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

5. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Преображења Господњег у Сме-
деревској Паланци; у току Литургије крстио Марту, кћерку
Марка и Невене Лазарвић;
У цркву Светог Јоаникија у Аранђеловцу примио Митрополита
црногорско-приморског Господина Јоаникија и академи-
ка Матију Бећковића, разговор о потрази за гробом убије-
ног Митрополита Јоаникија Липовца.

*Поделити благослов за упис на мастер студије на Право-
славном богословском факултету Универзитета у Београду:*
Ивану Гавриловићу из Лазаревца;
Миодрагу Марковићу из Петке.

*Поделити благослов за упис на докторске студије на Пра-
вославном богословском факултету Универзитета у Бео-
граду:*

Момчилу Јагодићу из Аранђеловца;
Стефану Ђорђевићу из Лазаревца.

Упокојили се у Господу:

Протојереј ставрофор Милан Беговић, умировљени парох
Друге сушичке парохије у Крагујевцу, Архијерејско намес-
ништво крагујевачко;

Схи-монах Јован (Матијевић), сабрат манастира Светог Ни-
коле – Јошанице у Јошаничком Прњавору;
Монахиња Ефросинија (Гардовић), сестра манастира Светог
Николе – Драче у Драчи;
Протонамесник Милорад Михаиловић, привремени парох
степојевачке парохије у Степојевцу, Архијерејско намес-
ништво беланичко.

6. октобар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Зачећа
Светог Јована Претече и Крститеља у Јовановцу;
Освештао дом за омладину на Бешњаји који подиже Сла-
вољуб Милановић у спомен свом сину.

7. октобар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру
Преподобног Симона Монаха – Прерадовацу у Опарићу;
Венчао у манастиру Дивостину Николу и Ивану Јововић из
Крагујевца.

8. октобар 2023:

Освештао храм и служио Литургију у новоподигнутој цркви
Свете Тројице у Барзивици.

9. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија
на Опленцу и парастос краљу Александру I Карађорђевићу.

10. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Панте-
лејмона у крагујевачком насељу Станову;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

11. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у кра-
гујевачком насељу Бресници;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

12. октобар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру
Вољавчи у Страгарима;
Служио опело у манастиру Јошаници схи-монаху Јовану
(Матијевићу).

13. октобар 2023:

Служио у манастиру Драчи заупокојену Литургију и опело монахињи Ефросинији.

14. октобар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Покрова Пресвете Богородице у Јагодини;
Присуствовао доксологији Патријарху српском Господину Порфирију у цркви Васкрсења Господњег у Подгорици;

15. октобар 2023:

Саслуживао, заједно са архијерејима СПЦ на Литургији Његовој светости Патријарху српском Господину Порфирију у храму Васкрсења Господњег у Подгорици;
Присуствовао освећењу темеља нове цркве и православне гимназије Светог Саве у Подгорици.

17. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему;
Присуствовао прослави дана општине Рековац у Рековцу;
У селу Божурњи код Тополе, заједно са умировљеним епископом канадским Господином Георгијем, освештао кућу породице Недељка и Наде, повратника из Канаде.

18. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

19. октобар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог апостола Томе у Јеловику и освештао темеље за парохијски дом;
Освештао темеље за храм Светог великомученика Георгија у Мисачи код Аранђеловца.

20. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему;
Посетио цркву Светог кнеза Лазара у Белошевцу и дао инструкције за израду фасаде на парохијском дому;
Присуствовао комеморативном скупу у Првој крагујевачкој гимназији поводом годишњице стрељања Јака.

21. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Светих крагујевачких новомученика у Шумарицама у Крагујевцу;
Служио молебан Крагујевачким новомученицима поред спомен обележја Пето три у Шумарицама;
У цркви Светих апостола Петра и Павла у Неменикућама венчао Милоша и Марију, кћерку председника општине Сопот Живорада Милосављевића.

22. октобар 2023:

Служио Литургију и освештао новоподигнути храм Светог Јоаникија у Болници у Аранђеловцу; Освештао Болницу у Аранђеловцу;
Освештао темеље за парохијски дом у Ђурђеву.

23. октобар 2023:

Служио Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу и парастос блаженопочившем Владици Валеријану;
Освештао спортску халу при Богословији на Аеродрому.

24. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

25. октобар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Дивостину;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

26. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему;
Посетио сајам књига у Београду и присуствовао промоцији књиге „Свети Краљ Милутин“ у издању *Клаенића*, Издавачке установе Шумадијске епархије.

27. октобар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци;
У цркви Светог Георгија у Вишевцу пресекао славски колач општине Рача.

28. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Светог апостола Марка у Стојнику на Космају.

29. октобар 2023:

Служио Литургију и освештао новоподигнути храм Рођења Светог Јована Крститеља у Стојнику код Аранђеловца.

30. октобар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродрому;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

31. октобар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог Луке на гробљу у Младеновцу;
У цркви у Малим Пчелицама вечао Александра и Јелену Радовић, кћерку свештеника Дејана Петровића из Десимировца.

ДЕЦЕМБАР 2023. ГОДИНЕ:

1. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

2. новембар 2023:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему;
Посетио манастир у изградњи Свете Петке у Сибници.

3. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

4. новембар 2023 – Задушнице:

Служио Литургију у храму Васкрсења Христовог на крагујевачком гробљу Бозман и парастос упокојенима.

5. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Сретења Господњег у Раљи;
Присуствовао смотри црквеног беседништва у цркви Светог
Георгија у Поповићу.

6. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског на Аеродро-
му – Крагујевац;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему;
Примио групу лекара из Америке;
Посетио цркву Свете Петке у Сиљевици ради надгледања из-
вођења живописа.

7. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Дими-
трија у Сушици – Крагујевац;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему;
Служио празнично бденије у храму Светог великомученика
Димитрија у крагујевачком насељу Сушици.

8. новембар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог
великомученика Димитрија у Лазаревцу;
Посетио, поводом крсне славе, протојереја ставрофора мр
Рајка Стефановића.

9. новембар 2023:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

10. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком на-
сељу Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

11. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла
у Јагодини;
Обишао радове на новој капели у старачком дому у Јагодини;
У селу Ловци у цркви Свете Тројице утврдио распоред за жи-
вописање олтара.

12. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у
Неменикућама у који је донета одежа Светог краља Милу-
тина из Бугарске;
У манастиру Никоље доделио орден Карађорђа Срђану Ста-
нојевићу из Младеновца.

13. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског на Аеродро-
му – Крагујевац;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

14. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Панте-
лејмона у Станову – Крагујевац;
Освештао дом за децу са посебним потребама у Крагујевцу;
Посетио, поводом крсне славе, Владику браничевског Игна-
тија у Пожаревцу;
У Београду у Дому војске присуствовао академији поводом
десетогодишњице увођења службе војних свештеника.

15. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у кра-
гујевачком насељу Бресници;
Присуствовао отварању Трга Радомира Путника у Крагује-
вцу.

16. новембар 2023 – Ђурђиц:

Служио Литургију у Саборном храму у Крагујевцу и прире-
дио славски ручак.

17. новембар 2023:

Служио Литургију у манастиру Јошаници и четрдесетоднев-
ни парастос схи-монаху Јовану бившем сабрата манастира
Јошаница;
У сали Саборне цркве у Крагујевцу присуствовао предавању
проте Милоша Весина о Богородичиним беседама.

18. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Николе у Ковачевцу и ос-
вештао капелу за паљење свећа;
Крстио Тадију Дрманића у храму Светог Јоаникија Девичког
у крагујевачком насељу Бресници.

19. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Лапову;
Крстио у цркви Светог кнеза Лазара у Белошевцу Алексеја,
сина свештеника Милоша Павића.

20. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског на Аеродро-
му – Крагујевац;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему;
Служио празнично бденије у Саборном храму Успења Пре-
свете Богородице у Крагујевцу.

21. новембар – Аранђеловдан:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла
у Аранђеловцу;

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

Пререзао славски колач проти Мићи и Марици Ћирковић;
Посетио, поводом крсне славе, директора КБЦ-а Крагујевац
др Слободана Милосављевића.

22. новембар 2023:

Служио Литургију и пререзао славски колач у недовршеном
храму Светог Нектарија Егинског у КБЦ-у Крагујевац;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

23. новембар 2023:

Служио Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Бого-
родице у Крагујевцу поводом прославе тридесет година ар-
хијерејске службе уз саслужење Епископа банатског Госпо-
дина Никанора, врањског Господина Пахомија, браничевског
Господина Игнатија, тимочког Господина Илариона, нишког
Господина Арсенија, будимљанско-никшићког Господина
Методија, хвостанског Господина Алексеја и у молитвеном
присуству Епископа сремског Господина Василија.

24. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком на-
сељу Виногради;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему;
Присуствовао прослави 190 година постојања Прве крагује-
вачке гимназије.

25. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог архангела Гаврила у
Аранђеловцу;
Служио празнично бденије у капели Богословије Светог Јо-
вана Златоустог у Крагујевцу.

26. новембар 2023:

Саслуживао на Литургији изасланику Његове светости Па-
тријарха српског Господина Порфирија Епископу хвостанс-
ком Господину Алексеју у капели Богословије Светог Јована
Златоустог у Крагујевцу поводом славе Богословије.

27. новембар 2023:

Служио Литургију и парастос за ктиторе и приложнике Бого-
словије у Крагујевцу у капели ове школе.

28. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Дими-
трија у Сушици – Крагујевац;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

29. новембар 2023:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у кра-
гујевачком насељу Бресници;
Рад у Епархијској канцеларији и пријему.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕБЕ УБИ У ЊЕГА”

РОБЕЊЕ ХРИСТОВО - БОЖИЋ

Рождество Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа. А кад се наврши вријеме, посла Бог сина својега јединороднога (Гал. 4, 4), да спасе род људски. И кад се испуни девет месеци од благовести, коју јави архангел Гаврил Пресветој Деви у Назарету, говорећи: радуј се, благодатна... ево зачећеш и родићеш сина – у то време изиђе заповест од кесара Августа, да се попише сав народ у Царевини римској. Сходно тој заповести требаше свако да иде у свој град и тамо се упише. Зато Јосиф Праведни дође с Пресветом Девом у Витлејем, град Давидов, јер обоје беху од царског колена Давидова. Па како се у тај малени град слеже много народа ради пописа, не могоше Јосиф и Марија наћи конака ни у једној кући, због чега се склонише у једну пећину овчарску, где пастири овце своје затвараху. У тој пећини, а у ноћи између суботе и недеље, 25. децембра, роди Пресвета Дева Спаситеља света, Господа Исуса Христа. И родивши Га без бола, као што Га је и зачала без греха, од Духа Светога а не од човека, она Га сама пови у ланене пелене, поклони Му се као Богу и положи Га у јасле. Потом приђе и праведни Јосиф, и он Му се поклони као божанском плоду девичанске утробе. Тада дођоше и пастири из поља, упућени од ангела Божјег, и поклонише Му се као Месији и Спаситељу. И чуше пастири мноштво ангела Божјих где поју: слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља (Лк. 2, 14). У то време стигоше и три мудраца с Истока вођени чудесном звездом, са даровима својим: златом, ливаном и измирном, и поклонише Му се као Цару над царевима, и дариваше Га даровима својим (Мат. 2). Тако дође у свет Онај, чији долазак би проречен од пророка, роди се онако како би проречено: од Пречисте Деве, у граду Витлејему, од колена Давидова по телу, у време када више не беше у Јерусалиму цара од рода Јудина, него цароваше Ирод туђин. После многих Својих праобраза и наговештења, изасланика и весника, пророка и праведника, мудраца и царева, најзад се јави Он, Господар света и Цар над царевима, да изврши дело спасења људског, које не могаху извршити слуге Његове. Њему нека је вечна слава и хвала. Амин.

матери, која роди Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа. Сабором се Њеним назива ово празновање зато што се тога дана сабирају сви верни, да прославе Њу,

Матер Богородицу, и што се торжествено, саборно, служи у част Њену. У Охриду је од старине био обичај, да се уочи другог дана Божића вечерња служи само у Светој Богородици званој Челница. Све свештенство са народом ту је саборно прослављало Пречисту Богоматер.

Сабор Пресвете Богородице. Други дан Божића Црква хришћанска одаје славу и хвалу Пресветој Бого-

„Охридски пролог“
Свети Владика Николај Велимировић

Монахиња Варвара

РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО

Имамо зеленог госта у нашој кући. На Велику гозбу стигла је широким санкама. Довео ју је насмејани деда сељак са чупавом белом брадом до појаса. Стајала је на свечаном тепиху у дневној соби, ширећи коврцаве гране. Капљице отопљеног снега дрхтале су на њеним иглама. Јелка се загрејала, шумски миомирис се раширио по соби.

Моја старија сестра Лида и ја стављамо јој бисерне огрлице, сребрне перле, сјајне нити. На лепршавим шапама висили су воштани анђели који дувају у велике златне трубе, плаве снежне девојке, дечаци и девојке који седе у малим картонским санкама, весели ојачари који се љуљају на лаким мердевинама, патуљци у капама налик на малине и црвеним чизмама. Окачили су стакласте јабуке нежног звука, крушке, трешње, мушице, мачке, псе, коње, лавове, јелене, медведе – и не можете их све избројати! Фигура Деда Мраза је стајала поред дрвета у белој бунди, у белом шеширу, у белим рукавицама, у белим филцаним чизмама. Изгледао је као деда-човек који нам је донео јелку. Исти румени образи, лице без бора, веселе, насмејане очи.

Најзад је отац ушао у дневну собу са сребрном звездом у руци и њоме украсио врх дрвета. Причврстио је на гране свећњаке са свећама увијеним у спиралу и, гледајући у дрво издалека, рекао: „Па то је сјајно!“ У благој светлости светиљки дрво је играло и треперило као драги камен. Увек достојанствена сестра ме је загрлила, вртела око себе, шапутала: „Наша јелка је као прекоморска принцеза.“

У трпезарији је сат откуцао пет пута. „Не желимо да закаснимо у цркву“, чуо се мајчин глас. „Иван је већ спремио санке“, рекла је собарица Маша, склањајући кутије од украса за јелку са клавира. Лида и ја смо се обукле у сомотне хаљине, пустиле косу преко рамена и ушле у предсобље, где су нас већ чекали отац и мајка.

Санке су летеле московским снежним улицама. Над нама се отворило ведро, мразно небо. Звезде су сијале као неугасиве небеске светиљке. Санке су се зауставиле пред капијом Новодевичког манастира. Камени зид

се забелео. Прошли смо кроз гробље и попели се степеницама до зимске цркве са ниским сводовима.

„Христос се рађа, славите... Певај Господу, сва земљо“, радују се божићне песме. Монахиње певају као анђели. Хор је велики. Млади гласови се подижу и узносе у Божије небо. „Слава на висини Богу, на земљи мир и добра воља међу људима“, шири се, расте, испуњава душе људи радошћу крилато славословље...

Лебде, ковитлају се, облаци тамјана. Пред крај службе сестри се врти у глави, и ми, не стигавши до краја бденија, изиђосмо на мраз.

„Зашто има толико светла у нашој дневној соби?“, упитала је Лида док смо се возили до куће.

„Вероватно су запалили лустер“, одговорила је моја мајка. Али какво је било наше изненађење када смо, отварајући врата дневне собе, угледали нашу љупку јелку, блиставу од упаљених свећа.

После вечере, моја сестра је испод дрвета пронашла свој поклон – збирку песама о којој је дуго сањала. Отворила је кутију, а на плавом сомоту лежао је крстић и танак златни ланчић.

„Крст и ланац су такође за мене?“, упитала је Лида оца.

„Па, наравно“, одговорио је.

Победоносно сам извукао клизальке из кутије испуњене ватом и хтео да их заштрафим за ципеле, када је мајка пришла и ставила ми на раме чупавог плишног мајмуна, који је забавно шкрипао када би му притиснуо стомак. Био сам пресрећан.

Свеће су догореле. Понегде су се игле распламсавале уз благи пуккетање и мирисале на топлу смолу.

„Сачекајмо док све свеће не изгоре“, предложила ми је сестра.

Мајка је отишла у трпезарију. Сели смо на мекани тепих и гледали како дрво бледи и тамни. Коначно, последња свећа се истопила — угасила се, испустивши плаву кап на памуком осушени снежни нанос.

„Сада је време за спавање“, шапнула је сестра. Нисам могао одмах да заспим. Неко необјашњиво веселје залепршало му је у грудима. Дечије срце се ширило, као да је хтело да одлети. Као да су му израсла про-

зирна, лагана крила, попут оних код воштаних анђела који дувају у сребрне луле. Божићна радост заблистала је у дечијој души. Дуги, сјајни зраци протезали су се из плаве лампе... Ако мало затворите очи, зраци ће дотрчати до узглавља, топли, пријатељски. „Збогом“, шапућу. „Чувамо свето светло целе ноћи, терамо мрак, шапућемо мирне снове.“

И помислих: исти зраци из кандила пружају се као јелки која је топла пред Спаситељем Нерукотвореним. Божићна јелка сама у дневној соби се не плаши, није мрачна...

Желео сам да сунце ујутру гледа кроз прозор у дечију собу, али то је немогуће.

О, шаливџија, Деда Мраз, о, смешно! Својом танком четкицом сликао је стакло од врха до дна. Шта све није приказао! Стоји паун, шири свој сребрни реп. Снежна звона се вијоре изнад његове главе. Ту је чобанин који свира фрулу и јури белу јагњад по промрзлом пољу. На брдима расте нека врста необичног, дланастог цвећа.

Скочио сам са креветића и дахом почео да грејем стакло. Иње се одмрзну, отвори се светао круг. Једним оком баци поглед на двориште, и склопих очи: сунце јако удари жутим зрацима.

„Срећан празник, Петровнушка“, рекла је стара Матрјона, која је ушла у дечију собу. „Преспаваћеш Царство Небеско, о, преспаваћеш! Пробудили су те за Литургију, а ти певушиш испод гласа – и то на другој страни. Сви су отишли у цркву.“

Било ми је непријатно и покушао сам да се оправдам.

„Јуче сам чуо да сат откуцава поноћ. Касно сам легао, Матрјона, тако је, зато нисам могао да се пробудим.“

Журно се обукох и отрчах у дневну собу да погледам јелку. Током ноћи као да је постала још лепша, као да је још више раширила грање!

ПО ХРИСТОВОЈ ЗАПОВЕСТИ

Кише су лиле без престанка, приближавала се влажна јужна зима. Путеви су се претворили у тешко проходне мочваре.

Монах Серапион, једва померајући ноге кроз лепљиво блато, ишао је од своје пустиње до Александрије. На путу је наишао на просјака који је дрхтао од хладноће. Узалуд је читавог дана молио милостињу: огорчени, исцрпљени путници су пролазили, не обраћајући пажњу на њега. Серапион се заустави пред просјаком, скиде своју мантију, омота је око сиромаша и настави својим путем.

Људи које су срели питали су монаха где је оставио своју одећу...

„Раздели је ова света књига“, одговори монах, показујући на Јеванђеље, од којег се никада није растајао; то је била његова једина имовина.

За светитеља се спремао нови испит. На самом улазу у Александрију видео је како једног сиромаша воде у затвор због дуга. Старац без оклевања продаде Јеванђеље и откупи несрећног дужника.

Када се старац вратио у своју келију, ученик га упита:

„Где је, оче, твоја мантија?“

„Послао сам је тамо где бих уместо ње могао да набавим бољу.“

„А где је Свето Јеванђеље?“

„Сине мој, оно ми је непрестано понављало: 'Продај своје имање и подај га сиротињи', а ти знаш да је само оно чинило сву моју имовину, па сам га продао и дао сиротињи.“

„Здраво, зелени госте, срећан велики празник!“ Тако сам рекао, и пожелео да пољубим сваку драгу, бодљикаву, мирисну грану! „Како си спавао? Шта си сањао? Тебе су беле снежне девојке љуљале, воштани анђели су над тобом божићне песме трубили. Зар се ниси уплашио? Не. Тихо, кротко, сијало је кандило Спаситеља Нерукотворног и слало ти скерлетне зраке.“

Далека звоњава звона Новодевичког манастира додирнула је прозоре дневне собе и пролетела меким таласом по целој кући. Стара Матрјона зевну, прекрсти уста и прошапутала: „Касна Литургија је завршена. Ја сам, као и обично, пожурила на рану.“

Пола сата касније зазвонило је звоно.

„Морамо отићи да отворимо врата господи“, рекла је старица и, шкрипући у новим ципелама, пожурила у предсобље.

Мама и сестра су ме задиркивале: „Како си спавао? Како сте спавали? Отац је интервенисао:“

„Хајде да нешто поједемо.“ После цркве сви су били гладни.

Божићна торта је успела. Ипак, радовао сам се што ћу ускоро моћи да устанем од стола, да обучем високе, топле ципеле и блузу и отрчим у сунчано, блиставо бело двориште... Плави лед су пробијали оштри зраци и он је светлуцао као огледало. Како је смешно клизити по танким, гвозденим плочама. Као да сте између неба и земље, као да ћете упасти у лабав снежни нанос. Тако је и било – упao сам!

„Свештеник је дошао! Пожури кући“, виче Настасја са трема. Оставио сам клизalice и блузу у кухињи и пожурио у дневну собу. Ту су ђакони већ певали: „Рождество Твоје, Христе Боже наш...“

Поред мене се побожно крстила љубазна старица Матрјона. Нежно је гледала у Спаситеља Нерукотворног, а блиставе сузе су се котрљале низ њено наборано лице.

ПОГРЕШНО СХВАЋЕНА МОЛИТВА

Мој отац је имао велике предрасуде према оцу Јовану Кронштатском. Његова чуда и изузетна популарност објашњавани су хипнозом, мрачњаштвом људи око њега, сплеткарењем итд. Живели смо у Москви, мој отац се бавио адвокатуром. Тада сам имао четири године, био сам једини син и добио сам име Сергеј у част мог оца.

Родитељи су ме лудо волели. Због послова својих клијената, мој отац је често путовао у Санкт Петербург. Тако је и тада отишао тамо на два дана и по обичају отсео код свог брата Константина. Затекао је брата и снају забринуте: њихова најмлађа кћерка Леночка се разболела. Била је тешко болесна, и иако се осећала боље, позвали су оца Јована да служи молебан и очекивали његов долазак сваког часа.

Отац им се подсмехнуо и отишао на суд, где се водио случај његовог клијента. Враћајући се у четири сата, видео је неколико саоница испред и велико мноштво људи у кући свог брата. Схвативши да је отац Јован стигао, једва се пробио до улазних врата и, ушавши у кућу, ступио је у предсобље где је баћушка већ служио молебан. Отац је стао у страну и са радозналешћу почео да посматра чувеног свештеника.

Био је веома изненађен што је отац Јован, брзо прочитавши пред њим постављени помјаник са именом болесне Јелене, клекнуо и са великим жаром почео да се моли за неко непознато, тешко болесно дете Сергија. Дуго се молио за њега, па благословио све и отишао.

„Он је једноставно луд!“, рекао је отац после баћушкиног одласка.

„Био је позван да се помоли за Јелену, а цео молебан је провео молећи за неког непознатог Сергеја.“

„Али Леночка је скоро здрава“, стидљиво је приговорила снаја, желећи да заштити свештеника, поштованог од целе породице.

Те ноћи је мој отац пошао за Москву. Ушавши сутрадан у свој стан, био је изненађен затекао нередом који је у њему владао, а када је угледао исцрпљено лице моје мајке, уплашио се: „Шта се овде десило?“

„Драги моја, твој воз вероватно није стигао ни да крене из Москве када се Серјожа разболео.“

Добио је температуру, грчеве и почео је да повраћа. Позвала сам Петра Петровића, али он није могао да разуме шта се дешава са Серјожом и затражио је да сазове конзилијум. Желела сам да ти одмах пошаљем телеграм, али нисам могла да пронађем Костјину адресу. Три лекара нису напуштала Серјожу током целе ноћи и на крају су његову ситуацију

прогласили безнадежном. Шта сам све преживела! Нико није спавао, како му је било све горе, ја сам била као ван себе. И одједном је јуче, после четири сата после подне, почео равномерније да дише, температура је пала и он је заспао. Онда му је било боље. Доктори не могу ништа да разумеју, а поготово не ја. Сада је Серјожа само слаб, али већ једе и сада се игра са својим плишаним медведићем у свом креветићу. Слушајући, отац је све ниже спуштао главу. Ето за које се тешко болесно дете Сергија јуче тако усрдно молио отац Јован Кронштатски.

*Из књиге „Неизмишљене приче“
Лидије Сергејевне Запарине*

фото репортажа

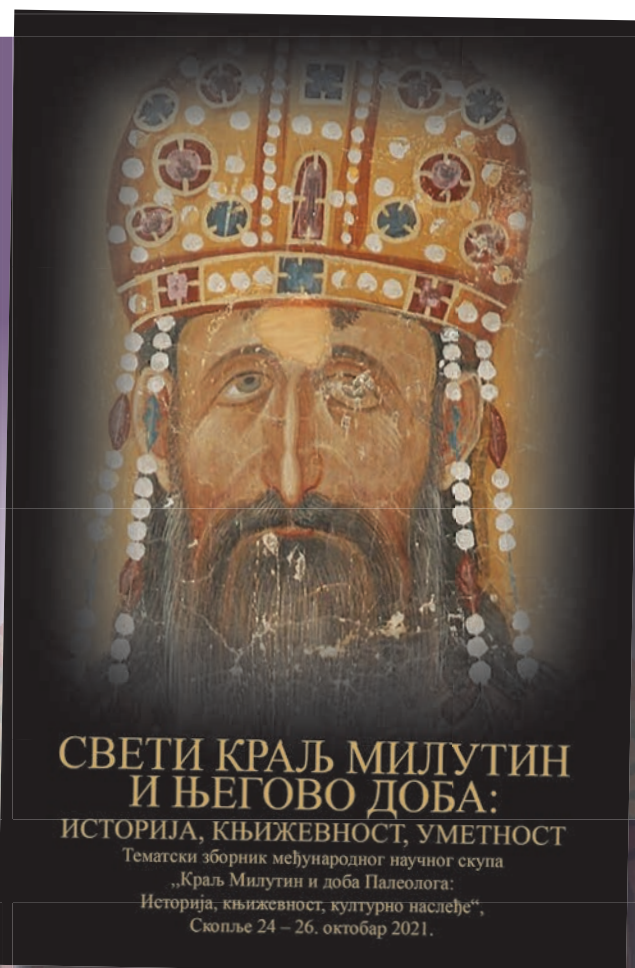
Освештана црква Рођења Светог Јована Крститеља у Стојнику

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А и з д а њ а

www.eparhija.com